

“1-) 2.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı “HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 8. maddesinin tamamı olan:

“MADDE 8- 2575 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.”

Hükmünün Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile, 2575 sayılı Danıştay Kanununun “Danıştay Tetkik Hakimi ve Savcılarının atanmaları ve dairelere verilmeleri” kenar başlıklı 11. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Danıştay tetkik hakimlerinin görev yerleri, Başkanlar Kurulu tarafından belirlenir.” Kuralı, “Danıştay tetkik hakimlerinin görev yerleri, Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” şekline dönüşmüştür.

Böylece, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasının birinci tümcesi ile, Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekları işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek görevleri “Başkanlar Kurulu”nun görevleri arasından alınarak, “Başkanlık Kurulu”na verilmiştir.

Danıştay’da evvelce olmayan Başkanlık Kurulu, genel yetki yasası çerçevesinde, ilk kez 8.8.2011 tarihli ve 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ile oluşturulmuştur. O tarihte, tetkik hâkimleriyle üyelerin dairelere dağıtımı görevi, Başkanlar Kurulundan alınarak, yeni kurulan Başkanlık Kuruluna verilmiştir. Daha sonra, bunun doğru olmadığı ve sakıncaları anlaşılarak, 6494 sayılı Kanun ile söz konusu yetkiler, Başkanlık Kurulundan alınarak yeniden Başkanlar Kuruluna verilmiştir. Bu Kanunla, bu görevler, bir kez daha Başkanlar Kurulundan alınıp, yetkiler daha da genişletilerek, ikinci kez Başkanlık Kuruluna verilmektedir.

2575 sayılı Danıştay Kanununun 19. maddesine göre, Başkanlar Kurulu, Danıştay Başkanının başkanlığında, Başsavcı, başkanvekilleri ve tüm daire başkanlarından oluşur. Bu hâliyle Başkanlar Kurulu, her biri birer yüksek mahkeme olan Danıştay dairelerinin başkanları ve kurulların başkanlarından oluşan geniş katımlı, çoğulcu, demokratik bir organdır. Başkanlar Kurulu, bu yönüyle, Danıştay bünyesi içerisinde yüksek bir karar mercii konumundadır.

2575 sayılı Kanunun 19/A maddesine göre, Başkanlık Kurulu ise; Danıştay Başkanının başkanlığında, üçü daire başkanı, üçü Danıştay üyesi olmak üzere altı asıl üyeden oluşur. Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı ile kurullara başkanlık eden iki başkanvekili, Başkanlık Kurulunda yer almamaktadır. Bu hâliyle Başkanlık Kurulu, dar katımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı mâhiyetindedir.

Anayasa’nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu; 36. maddesinde, herkesin, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip bulunduğu; 37. maddesinde, hiç kimsenin kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamayacağı; bir kimseyi kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamayacağı; 138. maddesinde, hâkimlerin, görevlerinde bağımsız oldukları ve Anayasaya, kanuna ve hukuka

uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri; 155. maddesinde ise, Danıştay'ın, idarî mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idarî yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merci olduğu, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı ve Danıştay'ın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usûlleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği, hükmü yer almaktadır.

Hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukukun ve adaletin en somut yansıması olan yargı bağımsızlığı, "hukuk devleti" ilkesinin bir gereği ve doğal bir sonucudur.

"Hâkimlerin bağımsızlığı" kavramı, sadece yasama ve yürütme gibi diğer Devlet erkleri ile, taraflar ve medya gibi baskı gruplarına karşı sağlanacak bir dış bağımsızlık değildir. Hâkimlerin bağımsızlığı, aynı zamanda, yargının kendi içindeki güçlere karşı da korunması gereken bir değerdir. Öğretide, uygulamada ve uluslararası metinlerde de bu husus özellikle vurgulanmıştır (Venedik Komisyonu, CDL-AD[2010]004, CDL-INF[2000]5, CDL[2007]003).

Uluslararası metinlerde yargı içindeki "dâhilî bağımsızlık" meselesi, "hâricî bağımsızlık" meselesine göre çok daha az ele alınmış olmakla birlikte, asla, daha az öneme sahip bir konu değildir. Bazı anayasalarda, "hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu" hükmü yer almaktadır. Bu ilke, hâkimleri, her şeyden önce hâricî etkiye karşı korumaktadır. Ancak, söz konusu ilke, aynı zamanda, yargı içinde de uygulanabilir. Hâkimlerin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından mahkeme başkanlarının veya üst derece mahkemelerinin "ast"ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilat yapısı, söz konusu "hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu" ilkesinin açık bir ihlâlini teşkil eder.

"Yargı bağımsızlığı" ilkesine dayalı bir sistemde, yüksek mahkemeler, münferit davalarda verdikleri kararlar ile bütün ülke sathında içtihat birliğini temin etmektedirler. Common Law hukuk sisteminin aksine, Kara Avrupası Hukukunda, önceki içtihadı uygun karar verme mecbûriyeti bulunmasa da, kararlarının temyiz incelenmesinde bozulmasını önlemek isteyen ilk derece mahkemeleri, yüksek mahkeme kararlarında ortaya konulan ilkelere uyma eğilimi göstereceklerdir. Ayrıca, özel olarak hazırlanacak bazı usûl kuralları, farklı yargı birimleri arasında tutarlılığı sağlayabilir.

Az yukarıda da değinildiği veçhile, "Yargı bağımsızlığı", yargının, yalnızca diğer Devlet güçlerine karşı bağımsız olması anlamına gelmeyip, konunun bir de "dâhilî" boyutu mevcuttur. Her bir hâkim, yargı teşkilatındaki yeri ne olursa olsun, aynı yargılama yetkisini kullanmaktadır. Bu sebeple, yargılama esnasında kendisi, aynı zamanda, diğer hâkimlere ve mahkeme başkanları ile (temyiz mahkemesi veya diğer yüksek mahkemeler gibi) başka mahkemelere karşı da bağımsız olmalıdır. "Dâhilî bağımsızlık" mefhûmu, yalnızca, alt ve üst derece mahkemeleri hâkimleri arasında değil, aynı zamanda, bir mahkemenin başkanı veya Başkanlık Kurulu ile, orada görev yapan hâkimler arasında veya aynı mahkemede görev yapan hâkimlerin birbirleri ile olan ilişkilerinde de söz konusu olabilmektedir.

Yüksek mahkemelerin dâhilî bağımsızlıkları ile ilgili olabilecek iki temel unsur bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, yargı mensuplarının görev yapacakları dairelerin

belirlenmesi, ikincisi ise uyuşmazlıkların çözümleneceği dairelerin belirlenmesidir. Bu iki konu, yüksek yargının ve hâkimlerinin bağımsız bir şekilde karar vermeleri için büyük önemi hâizdir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin açık ifadesi doğrultusunda, âdil bir yargılanma için, adalete erişimde aracı olacak mahkeme, yalnızca kanunla kurulmuş olmamalı, aynı zamanda, gerek genel, gerekse özel anlamda hem “bağımsız” hem de “tarafsız” olmalıdır.

Âdil bir yargılanmanın sağlanması için gerekli olan bu unsurların varlığını incelerken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, “adaletin yerine getirilmesi yetmez, yerine geldiğinin görünür olması da gereklidir” ölçütünü kullanmıştır. Bu ölçüt, “görünüşte bağımsızlık” olarak nitelendirilmekte ve AİHM tarafından “âdil yargılanma hakkı”nın bir unsuru olarak kabûl edilmektedir. Tüm bu ifade edilenler ışığında, bir davaya bakacak hâkimler, davanın özelliğine göre ad hoc (duruma mahsus) ve/veya ad personam (kişiye mahsus) olarak seçilmemeli, aksine, objektif ve şeffaf kıstaslara göre belirlenmelidir. Nitekim, evrensel bir hukukî değer olan “doğal hâkim ilkesi” de bunu gerektirmektedir.

Venedik Komisyonunca hazırlanan görüşlerde, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını güçlendirmek amacı ile, davaların dairelere dağıtılmasının, mümkün olduğu ölçüde, önceden kanunla veya kanuna dayalı olarak çıkarılan düzenlemelerle belirlenmiş olan objektif ve şeffaf kıstaslara dayandırılması gerektiğini, kuvvetle tavsiye etmektedir. İstisna teşkil eden hâllerde ise, açıklama getirilmesi gerekmektedir.

İş bu dava dilekçemizde dava konusu yaptığımız ve dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1), (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı bölümlerinde Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri bahislerinde açıklamaya çalıştığımız veçhile, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesinin tamamını oluşturan “2575 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” hükmü; 10. maddesinde geçen “2575 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan “Başkanlar” ibareleri “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiş, ...” ibâresi; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 17. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerini oluşturan “İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir.” tümceleri ile, beşinci (son) tümcesini oluşturan “Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir.” tümcesi; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 26. maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilir.” tümcesi ile 13. maddenin birinci paragrafında geçen “... üçüncü fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” ibâresi; 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen “... dava daireleri arasındaki iş bölümü ... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” ibâresi; 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 52/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan (a), (b), (c) ve (d) bentleri ile ikinci fıkrası hükmü ve 20. maddesi ile 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”na eklenen “Geçici

Madde 26'nın üçüncü fıkrasında geçen "Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ..." ibaresi ile, dördüncü fıkrasını oluşturan "Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler." tümcesinde öngörülen bütün bu düzenlemeler ile, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan ve Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı, kurullara başkanlık eden iki başkanvekili ile daire başkanlarını bünyesinde bulundurmayan, dar katımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı olduğuna -az yukarıda müteaddit kez değinilen- Başkanlık Kuruluna, daire başkanlarının, üyelerin ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin belirlenmesi yanında, aynı zamanda, dairelerin bakacakları uyuşmazlıkları dahî münhasıran belirleme yetkisi verilmektedir. Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği olgusu da dikkate alındığında, Başkanlık Kurulunda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişi, bir bütün olarak, anılan Yüksek Mahkeme'yi tamamen kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilecek ve bu meyânda, Danıştay daire başkanlarının, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ile tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacakları hususları dahî, Başkanlar Kurulu tarafından belirlenecektir. Bu durum, yüksek bir yargı organı olan Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına sebebiyet vermekte ve dolayısı ile, dava konusu yapılan değişikliklerle, Anayasa'nın 138. maddesi ile 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında, "mahkemelerin bağımsızlığı" ve "hâkimlik teminatı" esasları ihlâl edilmektedir. "Yargı bağımsızlığı"nın bulunmadığı bir ahvâlde ise, kuşkusuz, Anayasa'nın 2. maddesinde sayılan "hukuk devleti"nin varlığından söz edebilmek mümkün değildir.

Eş anlatımla, 6572 sayılı Kanunun 8., 10., 12., 13., 14., 18. ve 20. maddelerinin (dava konusu yapılan hükümlerinde) Danıştay bünyesi içerisinde oluşturulan Başkanlık Kurulu'nun görev ve yetkileri ile ilgili düzenlemeler bir bütün (kül) hâlinde değerlendirildiğinde, Danıştay tetkik hâkimleri ile Başkanlık Kurulunda görev almayan Danıştay daire başkanları ve Danıştay üyelerinin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından Başkanlık Kurulunu oluşturan daire (mahkeme) başkanlarının "ast"ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilât yapısı oluşturulmakta ve böylece, Anayasa'nın 138. maddesinde hükme bağlanan ve "Hukuk devleti" ilkesinin olmazsa olmaz koşullarından birini oluşturan "Mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesi zedelenmektedir. Zirâ, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış Başkanlık Kurulu ile Danıştay'da oluşturulan ve bir anlamda, katı bir hiyerarşik yapının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, Yüksek Mahkemenin bağımsızlığına hâlel getirdiğinden, kaçınılmaz bir biçimde, Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan "hukuk devleti" ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Öte yandan, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci (son) fıkrasında, "Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir." denilmektedir. Danıştay tetkik hâkimleri de Danıştay'ın kuruluşu ve işleyişinde aslî birer unsur niteliğinde olduklarına göre, görev yerlerinin belirlenmesini öngören yasal düzenlemelerde "mahkemelerin bağımsızlığı" ve "hâkimlik teminatı esasları"nın gözetilmesi gerekir. Oysa, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen dava konusu düzenleme ile, Danıştay tetkik hâkimlerinin görev yerlerini belirleme yetkisinin Başkanlık Kurulu'na verilmesi, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükmü ile bağdaşmamaktadır.

Diğer taraftan, söz konusu düzenleme ile, AİHM tarafından karara bağlanan Coeme ve diğerleri/Belçika kararında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin ihlâli oluşturan karardaki olaya benzeyen bir yapı öngörülmektedir. Bu kararda AİHM, bakanların, ceza yargılamalarına ilişkin ceza muhâkemesi yasaları olmamasına rağmen, Belçika Yüksek Mahkemesi, genel ceza usûl yasasını olaya uygulamış ve bakanı ve suç ortaklarını mahkûm etmiştir. AİHM, bu davada, “kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi”nin (doğal hâkim ilkesinin), aynı zamanda, usûl yasalarına ilişkin düzenlemeleri de kapsadığını belirtmiş ve “bu ilke gereği, usûl hukuku hükümleri de önceden yasa ile öngörülmeli ve mahkemelerin görev alanları ile yetkilerine ilişkin konularda yargı organlarına takdir yetkisi tanınmamalı” şeklinde bir içtihâda varmıştır.

Oysa, dava konusu yasal düzenlemede, Danıştay Başkanlık Kurulu'na, spesifik bir davayı, istediği bir tetkik hâkimine inceletmeye imkan sağlayan aşırı yetkiler verilmektedir. Diğer bir ifade ile, hangi dosyaya hangi daire ve tetkik hâkiminin bakacağını önceden bilinmesi gerekirken, yapılan değişiklik ile, Danıştay'a, hangi dairedeki tetkik hâkiminin, hangi dosyaya bakacağını istediği zaman değiştirme gibi çok geniş yetkiler verildiği için, Anayasamızın 36. maddesinde teminat altına alınan “âdil yargılanma hakkı” açıkça çiğnenmekte ve yine Anayasamızın 37. maddesinde hükme bağlanan “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” (tabî hâkim) ilkesi ihlâl edilmektedir. Başka bir ifade ile, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış bulunan Başkanlık Kurulu ile Danıştay'da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, yüksek bir mahkeme olan Danıştay'ın bağımsızlığına ve tarafsızlığına hâlel getirmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi hükmü de gözönüne alındığında, “âdil bir yargılanma” için adalete erişim aracı olarak mahkemelerin, kanunla kurulmuş olmaları yanında, aynı zamanda, hem bağımsız ve hem de tarafsız olmaları gerektiğine göre, bu bapta Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu düzenleme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesine ve Anayasa'nın “âdil yargılanma hakkı”nı güvence altına alan 36. maddesi ile “Kanunî hâkim güvencesi”ni hükme bağlayan 37. maddesi hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Bütün bu bilgiler dikkate alındığında, Başkanlar Kurulu ve Genel Kurula ait bazı yetkilerin Başkanlık Kuruluna devredilmesini öngören ve bu sûretle, tüm etkin yetkileri (Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği vâkıâsı da nazara alındığında) -az yukarıda açıklandığı veçhile- Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunda görev alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişinin iradesine bırakan ve bu meyânda, “Danıştay tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin, Başkanlık Kurulu tarafından belirlenmesi”ne cevaz veren 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasının birinci tümcesinde öngörülen düzenleme, Anayasa'nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

“Danıştay tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin, Başkanlık Kurulu tarafından belirleneceği”ne ilişkin getirilen düzenleme ile Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği vâkıâsı da dikkate alındığında, Başkanlık Kurulunda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişinin, bir bütün olarak, Yüksek bir yargı organı olan Danıştay'ı kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilmelerine cevaz verilmekte ve böylece, Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına yol açılmaktadır. Bu itibarla, dava

konusu bu düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar uygulanması durumunda, Başkanlık Kuruluna, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına, hukuk devleti ilkesine, âdil yargılanma hakkı ile Kanunî hâkim güvencesine (tabîî hâkim ilkesine) aykırı şekilde verilen yetkiler sonucunda, telâfisi güç veya imkânsız zararların doğması kaçınılmaz olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasa’ya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

2-) 2.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı “HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 10. maddesinde geçen:

“2575 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan “Başkanlar” ibareleri “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiş, ...”

İbâresinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile, 2575 sayılı Kanunun “Başkan ve üyelerin dairelere ayrılımları” kenar başlıklı 14. maddesinin ikinci fıkrası “Üyeler, Başkanlar Kurulunun kararı ile dairelere ayrılırlar ve hizmetin icaplarına göre, daireleri aynı usulle değiştirilebilir.” şeklinde iken, “Üyeler, Başkanlık Kurulunun kararı ile dairelere ayrılırlar ve hizmetin icaplarına göre, daireleri aynı usulle değiştirilebilir.” şekline; dördüncü fıkrası ise “Dairelerde vukubulacak noksanlıklar, diğer dairelerden üye alınmak suretiyle tamamlanır. Bu üyeler Başkanlar Kurulunun kararı ile önceden tespit edilir.” şeklinde iken, “Dairelerde vukubulacak noksanlıklar, diğer dairelerden üye alınmak suretiyle tamamlanır. Bu üyeler Başkanlık Kurulunun kararı ile önceden tespit edilir.” şekline dönüşmektedir.

Buna göre, 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen dava konusu düzenleme ile, Danıştay üyelerinin dairelere ayrılımları ve dairelerinin değiştirilmeleri, dairelerde vukubulacak noksanlıkların, diğer dairelerden üye alınmak suretiyle tamamlanması ve bu üyelerin önceden tesbit edilmesi, Başkanlar Kurulunun görevleri arasından çıkarılarak Başkanlık Kuruluna verilmiştir.

Şüphesiz, yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1) numaralı başlığı altında 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle ileri sürdüğümüz bütün iptal gerekçeleri, iş bu bapta Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen dava konusu düzenleme hakkında da geçerlidir. Yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1) numaralı başlığı altında 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümünde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, Danıştay’da evvelce olmayan Başkanlık Kurulu, genel yetki yasası çerçevesinde, ilk kez 8.8.2011 tarihli ve 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ile oluşturulmuştur. O tarihte, tetkik hâkimleriyle üyelerin dairelere dağıtımı görevi, Başkanlar Kurulundan alınarak, yeni kurulan Başkanlık Kuruluna verilmiştir. Daha sonra, bunun doğru olmadığı ve sakıncaları anlaşılarak, 6494 sayılı Kanun ile söz konusu yetkiler, Başkanlık Kurulundan alınarak yeniden Başkanlar Kuruluna verilmiştir. Bu Kanunla, bu görevler, bir kez

daha Başkanlar Kurulundan alınıp, yetkiler daha da genişletilerek, ikinci kez Başkanlık Kuruluna verilmektedir.

2575 sayılı Danıştay Kanununun 19. maddesine göre, Başkanlar Kurulu, Danıştay Başkanının başkanlığında, Başsavcı, başkanvekilleri ve tüm daire başkanlarından oluşur. Bu hâliyle Başkanlar Kurulu, her biri birer yüksek mahkeme olan Danıştay dairelerinin başkanları ve kurulların başkanlarından oluşan geniş katılımlı, çoğulcu, demokratik bir organdır. Başkanlar Kurulu, bu yönüyle, Danıştay bünyesi içerisinde yüksek bir karar mercii konumundadır.

2575 sayılı Kanunun 19/A maddesine göre, Başkanlık Kurulu ise; Danıştay Başkanının başkanlığında, üçü daire başkanı, üçü Danıştay üyesi olmak üzere altı asıl üyeden oluşur. Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı ile kurullara başkanlık eden iki başkanvekili, Başkanlık Kurulunda yer almamaktadır. Bu hâliyle Başkanlık Kurulu, dar katılımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı mâhiyetindedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu; 36. maddesinde, herkesin, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip bulunduğu; 37. maddesinde, hiç kimsenin kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamayacağı; bir kimseyi kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamayacağı; 138. maddesinde, hâkimlerin, görevlerinde bağımsız oldukları ve Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri; 155. maddesinde ise, Danıştay'ın, idarî mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idarî yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merci olduğu, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı ve Danıştay'ın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usûlleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği, hükmü yer almaktadır.

Hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukukun ve adaletin en somut yansıması olan yargı bağımsızlığı, "hukuk devleti" ilkesinin bir gereği ve doğal bir sonucudur.

"Hâkimlerin bağımsızlığı" kavramı, sadece yasama ve yürütme gibi diğer Devlet erkleri ile, taraflar ve medya gibi baskı gruplarına karşı sağlanacak bir dış bağımsızlık değildir. Hâkimlerin bağımsızlığı, aynı zamanda, yargının kendi içindeki güçlere karşı da korunması gereken bir değerdir. Öğretide, uygulamada ve uluslararası metinlerde de bu husus özellikle vurgulanmıştır (Venedik Komisyonu, CDL-AD[2010]004, CDL-INF[2000]5, CDL[2007]003).

Yine, yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1) numaralı başlığı altında 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümünde de açıklamaya çalıştığımız gibi, Uluslararası metinlerde yargı içindeki "dâhilî bağımsızlık" meselesi, "hâricî bağımsızlık" meselesine göre çok daha az ele alınmış olmakla birlikte, asla, daha az öneme sahip bir konu değildir. Bazı anayasalarda, "hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî

olduğu” hükmü yer almaktadır. Bu ilke, hâkimleri, her şeyden önce hâricî etkiye karşı korumaktadır. Ancak, söz konusu ilke, aynı zamanda, yargı içinde de uygulanabilir. Hâkimlerin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından mahkeme başkanlarının veya üst derece mahkemelerinin “ast”ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilat yapısı, söz konusu “hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu” ilkesinin açık bir ihlâlini teşkil eder.

“Yargı bağımsızlığı” ilkesine dayalı bir sistemde, yüksek mahkemeler, münferit davalarda verdikleri kararlar ile bütün ülke sathında içtihat birliğini temin etmektedirler. Common Law hukuk sisteminin aksine, Kara Avrupası Hukukunda, önceki içtihadı uygun karar verme mecbûriyeti bulunmasa da, kararlarının temyiz incelenmesinde bozulmasını önlemek isteyen ilk derece mahkemeleri, yüksek mahkeme kararlarında ortaya konulan ilkelere uyma eğilimi göstereceklerdir. Ayrıca, özel olarak hazırlanacak bazı usûl kuralları, farklı yargı birimleri arasında tutarlılığı sağlayabilir.

Az yukarıda da değinildiği veçhile, “Yargı bağımsızlığı”, yargının, yalnızca diğer Devlet güçlerine karşı bağımsız olması anlamına gelmeyip, konunun bir de “dâhilî” boyutu mevcuttur. Her bir hâkim, yargı teşkilatındaki yeri ne olursa olsun, aynı yargılama yetkisini kullanmaktadır. Bu sebeple, yargılama esnasında kendisi, aynı zamanda, diğer hâkimlere ve mahkeme başkanları ile (temyiz mahkemesi veya diğer yüksek mahkemeler gibi) başka mahkemelere karşı da bağımsız olmalıdır. “Dâhilî bağımsızlık” mefhûmu, yalnızca, alt ve üst derece mahkemeleri hâkimleri arasında değil, aynı zamanda, bir mahkemenin başkanı veya Başkanlık Kurulu ile, orada görev yapan hâkimler arasında veya aynı mahkemede görev yapan hâkimlerin birbirleri ile olan ilişkilerinde de söz konusu olabilmektedir.

Yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1) numaralı başlığı altında 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümünde de açıklamaya çalıştığımız üzere, Yüksek mahkemelerin dâhilî bağımsızlıkları ile ilgili olabilecek iki temel unsur bulunmaktadır: Bunlardan birincisi, yargı mensuplarının görev yapacakları dairelerin belirlenmesi, ikincisi ise uyuşmazlıkların çözümleneceği dairelerin belirlenmesidir. Bu iki konu, yüksek yargının ve hâkimlerinin bağımsız bir şekilde karar vermeleri için büyük önemi hâizdir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesinin açık ifadesi doğrultusunda, âdil bir yargılanma için, adalete erişimde aracı olacak mahkeme, yalnızca kanunla kurulmuş olmamalı, aynı zamanda, gerek genel, gerekse özel anlamda hem “bağımsız” hem de “tarafsız” olmalıdır.

Âdil bir yargılanmanın sağlanması için gerekli olan bu unsurların varlığını incelerken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, “adaletin yerine getirilmesi yetmez, yerine geldiğinin görünür olması da gereklidir” ölçütünü kullanmıştır. Bu ölçüt, “görünüşte bağımsızlık” olarak nitelendirilmekte ve AİHM tarafından “âdil yargılanma hakkı”nın bir unsuru olarak kabûl edilmektedir. Tüm bu ifade edilenler ışığında, bir davaya bakacak hâkimler, davanın özelliğine göre ad hoc (duruma mahsus) ve/veya ad personam (kişiye mahsus) olarak seçilmemeli, aksine, objektif ve şeffaf kıstaslara göre belirlenmelidir. Nitekim, evrensel bir hukukî değer olan “doğal hâkim ilkesi” de bunu gerektirmektedir.

Venedik Komisyonunca hazırlanan görüşlerde, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını güçlendirmek amacı ile, davaların dairelere dağıtılmasının, mümkün olduğu ölçüde, önceden kanunla veya kanuna dayalı olarak çıkarılan düzenlemelerle belirlenmiş olan objektif ve şeffaf

kıstaslara dayandırılması gereğini, kuvvetle tavsiye etmektedir. İstisna teşkil eden hâllerde ise, açıklama getirilmesi gerekmektedir.

İş bu dava dilekçemizde dava konusu yaptığımız ve dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1), (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı bölümlerinde Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri bahislerinde açıklamaya çalıştığımız veçhile, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesinin tamamını oluşturan “2575 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” hükmü; 10. maddesinde geçen “2575 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan “Başkanlar” ibareleri “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiş, ...” ibâresi; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 17. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerini oluşturan “İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir.” tümceleri ile, beşinci (son) tümcesini oluşturan “Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir.” tümcesi; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 26. maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilir.” tümcesi ile 13. maddenin birinci paragrafında geçen “... üçüncü fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” ibâresi; 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen “... dava daireleri arasındaki iş bölümü ... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” ibâresi; 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 52/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan (a), (b), (c) ve (d) bentleri ile ikinci fıkrası hükmü ve 20. maddesi ile 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”na eklenen “Geçici Madde 26”nin üçüncü fıkrasında geçen “Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, dördüncü fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” tümcesinde öngörülen bütün bu düzenlemeler ile, Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı, kurullara başkanlık eden iki başkanvekili ile daire başkanlarını bünyesinde bulundurmayan, dar katılımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı olduğuna -az yukarıda müteaddit kez değinilen- Başkanlık Kuruluna, daire başkanlarının, üyelerin ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin belirlenmesi yanında, aynı zamanda, dairelerin bakacakları uyuşmazlıkları dahî münhasıran belirleme yetkisi verilmektedir. Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği olgusu da dikkate alındığında, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişi, bir bütün olarak, anılan Yüksek Mahkeme’yi tamamen kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilecek ve bu meyânda, Danıştay daire başkanlarının, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ile tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacakları hususları dahî, Başkanlar Kurulu tarafından belirlenecektir. Bu durum, yüksek bir yargı organı olan Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına sebebiyet vermekte ve dolayısı ile, dava konusu yapılan

değişikliklerle, Anayasa'nın 138. maddesi ile 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında, "mahkemelerin bağımsızlığı" ve "hâkimlik teminatı" esasları ihlâl edilmektedir. "Yargı bağımsızlığı"nın bulunmadığı bir ahvâlde ise, kuşkusuz, Anayasa'nın 2. maddesinde sayılan "hukuk devleti"nin varlığından söz edebilmek mümkün değildir.

Başka bir deyişle, yukarıda da değinildiği üzere, 6572 sayılı Kanunun 8., 10., 12., 13., 14., 18. ve 20. maddelerinin (dava konusu yapılan hükümlerinde) Danıştay bünyesi içerisinde oluşturulan Başkanlık Kurulu'nun görev ve yetkileri ile ilgili düzenlemeler bir bütün (kül) hâlinde değerlendirildiğinde, Danıştay tetkik hâkimleri ile Başkanlık Kurulunda görev almayan Danıştay daire başkanları ve Danıştay üyelerinin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından Başkanlık Kurulunu oluşturan daire (mahkeme) başkanlarının "ast"ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilât yapısı oluşturulmakta ve böylece, Anayasa'nın 138. maddesinde hükme bağlanan ve "Hukuk devleti" ilkesinin olmazsa olmaz koşullarından birini oluşturan "Mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesi zedelenmektedir. Zirâ, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış Başkanlık Kurulu ile Danıştay'da oluşturulan ve bir anlamda, katı bir hiyerarşik yapının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, Yüksek Mahkemenin bağımsızlığına hâlel getirdiğinden, kaçınılmaz bir biçimde, Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan "hukuk devleti" ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Öte yandan, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci fıkrasında, "Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir." denilmektedir. Danıştay tetkik hâkimleri de Danıştay'ın kuruluşu ve işleyişinde aslî birer unsur niteliğinde olduklarına göre, görev yerlerinin belirlenmesini öngören yasal düzenlemelerde "mahkemelerin bağımsızlığı" ve "hâkimlik teminatı esasları"nın gözetilmesi gerekir. Oysa, "Danıştay üyelerinin dairelere ayrılmalarının, dairelerinin değiştirilebilmelerinin, dairelerde vukûbulacak noksanlıkların diğer dairelerden üye alınmak suretiyle tamamlanmasının, Başkanlık Kurulu tarafından belirlenmesi"ne cevaz veren 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenleme, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci fıkrası hükmü ile bağdaşmamaktadır.

Diğer taraftan, söz konusu düzenleme ile, AİHM tarafından karara bağlanan Coeme ve diğerleri/Belçika kararında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin ihlâli oluşturan karardaki olaya benzeyen bir yapı öngörülmektedir. Bu kararda AİHM, bakanların, ceza yargılamalarına ilişkin ceza muhâkemesi yasaları olmamasına rağmen, Belçika Yüksek Mahkemesi, genel ceza usûl yasasını olaya uygulamış ve bakanı ve suç ortaklarını mahkûm etmiştir. AİHM, bu davada, "kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi"nin (doğal hâkim ilkesinin), aynı zamanda, usûl yasalarına ilişkin düzenlemeleri de kapsadığını belirtmiş ve "bu ilke gereği, usûl hukuku hükümleri de önceden yasa ile öngörülmeli ve mahkemelerin görev alanları ile yetkilerine ilişkin konularda yargı organlarına takdir yetkisi tanınmamalı" şeklinde bir içtihadâ varmıştır.

Oysa, yapılan yasal düzenlemede, Danıştay Başkanlık Kurulu'na, spesifik bir davayı istediği bir üyeye inceletmeye imkân veren aşırı yetkiler verilmektedir. Diğer bir ifade ile, hangi dosyaya, hangi daire ve hangi üyelerin bakacağını önceden bilinmesi gerekirken, yapılan değişiklik ile, Danıştay'a hangi dairedeki üyelerin hangi dosyalara bakacağını istediği zaman değiştirme gibi çok geniş yetkiler verildiği için, Anayasamızın 36. maddesinde teminat altına alınan "âdil yargılanma hakkı" açıkça çiğnenmekte ve yine, Anayasamızın 37. maddesinde hükme bağlanan "kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi" (tabî hâkim) ilkesi

ihlâl edilmektedir. Başka bir ifade ile, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış bulunan Başkanlık Kurulu ile Danıştay'da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, yüksek bir mahkeme olan Danıştay'ın bağımsızlığına ve tarafsızlığına halel getirmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi hükmü de gözönüne alındığında, “âdil bir yargılanma” için adalete erişim aracı olarak mahkemelerin, kanunla kurulmuş olmaları yanında, aynı zamanda, hem bağımsız ve hem de tarafsız olmaları gerektiğine göre, bu bapta Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu düzenleme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesine ve Anayasa'nın “âdil yargılanma hakkı”nı güvence altına alan 36. maddesi ile “Kanunî hâkim güvencesi”ni hükme bağlayan 37. maddesi hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Bütün bu bilgiler dikkate alındığında, Başkanlar Kurulu ve Genel Kurula ait bazı yetkilerin Başkanlık Kuruluna devredilmesini öngören ve bu sûretle, tüm etkin yetkileri (Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği vâkıası da nazara alındığında) -az yukarıda açıklandığı veçhile- Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunda görev alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişinin iradesine bırakan ve bu meyânda, “Danıştay üyelerinin dairelere ayrılmasının, dairelerinin değiştirilebilmelerinin, dairelerde vukûbulacak noksanlıkların diğer dairelerden üye alınmak suretiyle tamamlanmasının, Başkanlık Kurulu tarafından belirlenmesi”ne cevaz veren 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenleme, Anayasa'nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

“Danıştay üyelerinin dairelere ayrılmasının, dairelerinin değiştirilebilmelerinin, dairelerde vukûbulacak noksanlıkların diğer dairelerden üye alınmak suretiyle tamamlanmasının, Başkanlık Kurulu tarafından belirlenmesi”ne ilişkin getirilen düzenleme ile, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği vâkıası da dikkate alındığında, Başkanlık Kurulunda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişinin, bir bütün olarak, Yüksek bir yargı organı olan Danıştay'ı kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilmelerine cevaz verilmekte ve böylece, Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına yol açılmaktadır. Bu itibarla, dava konusu bu düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar uygulanması durumunda, Başkanlık Kuruluna, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına, hukuk devleti ilkesine, âdil yargılanma hakkı ile Kanunî hâkim güvencesine (tabiî hâkim ilkesine) aykırı şekilde verilen yetkiler sonucunda, telâfisi güç veya imkânsız zararların doğması kaçınılmaz olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasa 'ya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

3-) 2.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı “HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un;

12. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 17. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerini oluşturan,

“İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir.”

Tümceleri ile,

Beşinci (son) tümcesini oluşturan “Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir.”

Tümcesinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile, 2575 sayılı Danıştay Kanunu’nun 17. maddesinin birinci fıkrası değiştirilmiş ve anılan fıkarda yer alan Kural’ın birinci ve ikinci tümcelerine göre, İdari Dava Daireleri Kurulu’nun, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşacağı; iki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısının iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısının kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenileneceği öngörülmekte; beşinci ve son tümcesinde ise, İdari Dava Daireleri Kurulu ile Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirileceği hükme bağlanmaktadır.

Dolayısı ile, bu bapta Anayasa’ya aykırılığı sebebiyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu yasal düzenlemeden önce, İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile üyelerinden; Vergi Dava Daireleri Kurulu da, vergi dairelerinin başkanları ile üyelerinden oluşmakta iken; bundan böyle, dava konusu değişiklik ile, İdari Dava Daireleri Kurulu’nun, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşacağı; iki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısının iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısının kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenileneceği; buna ilâveten, İdari Dava Daireleri Kurulu ile Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirileceği öngörülmektedir.

Şüphesiz, yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1) numaralı başlığı altında 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında; yine dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (2) numaralı başlığı altında 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle ileri sürdüğümüz bütün iptal gerekçeleri, iş bu bapta Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci

fıkrasında öngörülen dava konusu düzenlemeler hakkında da geçerlidir. Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında ve yine 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri bölümünde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, Danıştay'da evvelce olmayan Başkanlık Kurulu, genel yetki yasası çerçevesinde, ilk kez 8.8.2011 tarihli ve 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ile oluşturulmuştur. O tarihte, tetkik hâkimleriyle üyelerin dairelere dağıtım görevi, Başkanlar Kurulundan alınarak, yeni kurulan Başkanlık Kuruluna verilmiştir. Danıştay meslek mensupları (üyeler) öteden beri bağımsız, tarafsız ve her türlü kaygıdan uzak bir şekilde, görevlendirildikleri dairelerde çalışmakta idiler. Başkanlar Kurulu, Danıştay üyeleri için bir güvence idi. Çünkü, Başkanlar Kurulu, üyelerin kâbiliyetleri, yetkinlikleri, bilgi birikimleri ve deneyimlerini gözeterek hangi dairede daha verimli görev yapacaklarını takdir ederek karar vermekte ve sonrasında bir mecburiyet olmaksızın görev yerlerini değiştirmemekteydi. Ancak, 8.8.2011 tarihli ve 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ile bu uygulamaya son verilerek tetkik hâkimleri ile üyelerin görev yerlerinin belirlenmesi yetkisi Başkanlık Kuruluna verilmiştir. Bu sûretle, Danıştay dairelerinin oluşumuna etkin bir sûretle müdahale edilmiştir. Bu yanıştan ve Danıştay içerisinde büyük tepkilere neden olan bu uygulamadan, kısa bir süre önce, 27.6.2013 tarih ve 6494 sayılı Kanun ile vazgeçilmiştir. Ne var ki, 6572 sayılı Kanunun dava konusu hükümleri ile, bu görevler, bir kez daha Başkanlar Kurulundan alınıp, yetkiler daha da genişletilerek, ikinci kez Başkanlık Kuruluna verilmektedir. Bu yetkiler, Danıştay'da yüksek hâkimlerin (üyelerin) bağımsız bir şekilde görev yapabilmeleri için büyük önem arz etmektedir. Başkanlık Kurulunun yapısı da dikkate alındığında, 6572 sayılı Kanunla getirilen dava konusu düzenleme ile Başkanlık Kurulu'na verilen yetki ile her biri ayrı birer yüksek mahkeme olan Danıştay daire ve kurullarının bağımsızlığı zayıflatılmaktadır. Başkanlık Kurulu'nun -deyim yerinde ise- Demokles'in Kılıcı gibi üyeler üzerinde bir tehdit unsuru olarak kullanılmasına yol açılmaktadır.

Öncelikle, Danıştay ile ilgili düzenlemelerin genel mantığını kavrayabilmek için, "Başkanlar Kurulu" ile "Başkanlık Kurulu" kavramlarının açıklanması gerekmektedir.

Danıştay Başkanlar Kurulu, -yüksek malûmları olduğu üzere- Danıştay Başkanı, Başkanvekilleri, Başsavcısı ve tüm daire başkanlarından oluşan (6572 sayılı Kanunun 9. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikten önce) 19 kişilik (6572 sayılı Kanunun 9. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikten sonra) 21 kişilik bir Kuruldur. Buna karşın, Başkanlık Kurulu ise, Danıştay Başkanının başkanlığında, 3 daire başkanı ve 3 üyeden oluşan dar katılımlı bir Kuruldur.

Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında ve yine 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri bölümünde de açıklamaya çalıştığımız üzere, 2575 sayılı Danıştay Kanununun 19. maddesine göre, Başkanlar Kurulu, Danıştay Başkanının başkanlığında, Başsavcı, başkanvekilleri ve tüm daire başkanlarından oluşur. Bu hâliyle Başkanlar Kurulu, her biri birer yüksek mahkeme olan Danıştay dairelerinin başkanları ve kurulların başkanlarından oluşan geniş katılımlı, çoğulcu, demokratik bir organdır. Başkanlar Kurulu, bu yönüyle, Danıştay bünyesi içerisinde yüksek bir karar mercii konumundadır.

2575 sayılı Kanunun 19/A maddesine göre, Başkanlık Kurulu ise; Danıştay Başkanının başkanlığında, üçü daire başkanı, üçü Danıştay üyesi olmak üzere altı asıl üyeden oluşur. Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen Danıştay Başsavcısı ile kurullara başkanlık eden iki başkanvekili, Başkanlık Kurulunda yer almamaktadır. Bu hâliyle Başkanlık Kurulu, dar katımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı mâhiyetindedir.

Dava konusu düzenlemeden önceki durumda, İdarî İşler Kuruluna, idarî dairelerin tüm başkan ve üyelerinin katılması zorunludur. Zirâ, imtiyaz sözleşmeleri, tüzük incelemeleri gibi dairenin ihtisası dâhilindeki detaylı konular, İdarî İşler Kurulunda müzakere edilmektedir. Böylece, dairenin verdiği kararların gerekçesini bu kurulda izah etmesine imkân tanınmakta idi. Oysa, 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen dava konusu düzenleme ile, İdarî İşler Kuruluna, Başkanlık Kurulunca belirlenecek üyelerin ve ilgili daire başkanının katılması şartı getirilmektedir. Böylece, ekonomik değeri yüksek olan imtiyaz sözleşmeleri (örneğin, liman özelleştirmeleri, havaalanları vs.) gibi konuların, yürütme organının iradesi doğrultusunda sonuçlanmasının önü açılmaktadır. Söz konusu düzenleme ile, demokratik meşrûiyet ve katılımcılık esâsından vazgeçilmekte, çoğulculuk ortadan kaldırılmakta ve sonuç olarak, kararların, belli bir düşünce doğrultusunda alınmasına zemin hazırlanmaktadır.

Danıştay'a ilişkin olarak yukarıda sözü edilen ve dava dilekçemizin bu babında dava konusu yapılan işbu değişiklikler, açık bir biçimde Anayasamızın 138. maddesinde hükme bağlanan "Mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Zirâ, yargı bağımsızlığı sadece politik kurumlardan gelebilecek dış tehditlere karşı değil, aynı zamanda, yargının kendi içinden gelebilecek yönlendirme ve tehditlere karşı da hâkimi korumaktadır. Mevcut düzenleme ile, İdari Dava Daireleri Kurulu'nun, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşacağı; iki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısının iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısının kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenileneceği; buna ilâveten, İdari Dava Daireleri Kurulu ile Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirileceği öngörülür iken, Danıştay üyeleri, kendi meslektaşlarından gelebilecek yönlendirme ve baskılara karşı korumasız bırakılmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu; 36. maddesinde, herkesin, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip bulunduğu; 37. maddesinde, hiç kimsenin kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamayacağı; bir kimseyi kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamayacağı; 138. maddesinde, hâkimlerin, görevlerinde bağımsız oldukları ve Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri; 155. maddesinde ise, Danıştay'ın, idarî mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idarî yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merci olduğu, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı ve Danıştay'ın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usûlleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği, hükmü yer almaktadır.

Hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukukun ve adaletin en somut yansıması olan yargı bağımsızlığı, “hukuk devleti” ilkesinin bir gereği ve doğal bir sonucudur.

“Hâkimlerin bağımsızlığı” kavramı, sadece yasama ve yürütme gibi diğer Devlet erkleri ile, taraflar ve medya gibi baskı gruplarına karşı sağlanacak bir dış bağımsızlık değildir. Hâkimlerin bağımsızlığı, aynı zamanda, yargının kendi içindeki güçlere karşı da korunması gereken bir değerdir. Öğretide, uygulamada ve uluslararası metinlerde de bu husus özellikle vurgulanmıştır (Venedik Komisyonu, CDL-AD[2010]004, CDL-INF[2000]5, CDL[2007]003).

Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında ve yine 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri bölümünde de açıklamaya çalıştığımız gibi, Uluslararası metinlerde yargı içindeki “dâhilî bağımsızlık” meselesi, “hâricî bağımsızlık” meselesine göre çok daha az ele alınmış olmakla birlikte, asla, daha az öneme sahip bir konu değildir. Bazı anayasalarda, “hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu” hükmü yer almaktadır. Bu ilke, hâkimleri, her şeyden önce hâricî etkiye karşı korumaktadır. Ancak, söz konusu ilke, aynı zamanda, yargı içinde de uygulanabilir. Hâkimlerin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından mahkeme başkanlarının veya üst derece mahkemelerinin “ast”ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilat yapısı, söz konusu “hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu” ilkesinin açık bir ihlâlini teşkil eder.

“Yargı bağımsızlığı” ilkesine dayalı bir sistemde, yüksek mahkemeler, münferit davalarda verdikleri kararlar ile bütün ülke sathında içtihat birliğini temin etmektedirler. Common Law hukuk sisteminin aksine, Kara Avrupası Hukukunda, önceki içtihadı uygun karar verme mecbûriyeti bulunmasa da, kararlarının temyiz incelenmesinde bozulmasını önlemek isteyen ilk derece mahkemeleri, yüksek mahkeme kararlarında ortaya konulan ilkelere uyma eğilimi göstereceklerdir. Ayrıca, özel olarak hazırlanacak bazı usûl kuralları, farklı yargı birimleri arasında tutarlılığı sağlayabilir.

Az yukarıda da değinildiği veçhile, “Yargı bağımsızlığı”, yargının, yalnızca diğer Devlet güçlerine karşı bağımsız olması anlamına gelmeyip, konunun bir de “dâhilî” boyutu mevcuttur. Her bir hâkim, yargı teşkilatındaki yeri ne olursa olsun, aynı yargılama yetkisini kullanmaktadır. Bu sebeple, yargılama esnasında kendisi, aynı zamanda, diğer hâkimlere ve mahkeme başkanları ile (temyiz mahkemesi veya diğer yüksek mahkemeler gibi) başka mahkemelere karşı da bağımsız olmalıdır. “Dâhilî bağımsızlık” mefhûmu, yalnızca, alt ve üst derece mahkemeleri hâkimleri arasında değil, aynı zamanda, bir mahkemenin başkanı veya Başkanlık Kurulu ile, orada görev yapan hâkimler arasında veya aynı mahkemede görev yapan hâkimlerin birbirleri ile olan ilişkilerinde de söz konusu olabilmektedir.

Yine, yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında ve yine 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri bölümünde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, Yüksek mahkemelerin dâhilî bağımsızlıkları ile ilgili olabilecek iki temel unsur bulunmaktadır: Bunlardan birincisi, yargı mensuplarının görev yapacakları dairelerin belirlenmesi, ikincisi ise

uymazlıkların çözümleneceği dairelerin belirlenmesidir. Bu iki konu, yüksek yargının ve hâkimlerinin bağımsız bir şekilde karar vermeleri için büyük önemi hâizdir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin açık ifadesi doğrultusunda, âdil bir yargılanma için, adalete erişimde aracı olacak mahkeme, yalnızca kanunla kurulmuş olmamalı, aynı zamanda, gerek genel, gerekse özel anlamda hem "bağımsız" hem de "tarafsız" olmalıdır.

Âdil bir yargılanmanın sağlanması için gerekli olan bu unsurların varlığını incelerken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, "adaletin yerine getirilmesi yetmez, yerine geldiğinin görünür olması da gereklidir" ölçütünü kullanmıştır. Bu ölçüt, "görünüşte bağımsızlık" olarak nitelendirilmekte ve AİHM tarafından "âdil yargılanma hakkı"nın bir unsuru olarak kabûl edilmektedir. Tüm bu ifade edilenler ışığında, bir davaya bakacak hâkimler, davanın özelliğine göre ad hoc (duruma mahsus) ve/veya ad personam (kişiye mahsus) olarak seçilmemeli, aksine, objektif ve şeffaf kıstaslara göre belirlenmelidir. Nitekim, evrensel bir hukukî değer olan "doğal hâkim ilkesi" de bunu gerektirmektedir.

Venedik Komisyonunca hazırlanan görüşlerde, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını güçlendirmek amacı ile, davaların dairelere dağıtılmasının, mümkün olduğu ölçüde, önceden kanunla veya kanuna dayalı olarak çıkarılan düzenlemelerle belirlenmiş olan objektif ve şeffaf kıstaslara dayandırılması gereğini, kuvvetle tavsiye etmektedir. İstisna teşkil eden hâllerde ise, açıklama getirilmesi gerekmektedir.

İş bu dava dilekçemizde dava konusu yaptığımız ve dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1), (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı bölümlerinde Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri bahislerinde açıklamaya çalıştığımız veçhile, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesinin tamamını oluşturan "2575 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Başkanlar" ibaresi "Başkanlık" şeklinde değiştirilmiştir." hükmü; 10. maddesinde geçen "2575 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan "Başkanlar" ibareleri "Başkanlık" şeklinde değiştirilmiş, ..." ibâresi; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı "Danıştay Kanunu"nun 17. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerini oluşturan "İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir." tümceleri ile, beşinci (son) tümcesini oluşturan "Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir." tümcesi; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı "Danıştay Kanunu"nun 26. maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan "Başkanlık Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilir." tümcesi ile 13. maddenin birinci paragrafında geçen "... üçüncü fıkrasında yer alan "Başkanlar" ibaresi "Başkanlık" şeklinde değiştirilmiştir." ibâresi; 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı "Danıştay Kanunu"nun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen "... dava daireleri arasındaki iş bölümü ... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir." ibâresi; 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı "Danıştay Kanunu"nun 52/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan (a), (b), (c) ve (d) bentleri ile ikinci fıkrası hükmü ve 20. maddesi ile 2575 sayılı "Danıştay Kanunu"na eklenen "Geçici Madde 26"nın üçüncü fıkrasında geçen "Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak

daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, dördüncü fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” tümcesinde öngörülen bütün bu düzenlemeler ile, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan ve Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı, kurullara başkanlık eden iki başkanvekili ile daire başkanlarını bünyesinde bulundurmayan, dar katımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı olduğuna -az yukarıda müteaddit kez değinilen- Başkanlık Kuruluna, daire başkanlarının, üyelerin ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin belirlenmesi yanında, aynı zamanda, dairelerin bakacakları uyuşmazlıkları dahî münhasıran belirleme yetkisi verilmektedir. Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği olgusu da dikkate alındığında, Başkanlık Kurulunda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişi, bir bütün olarak, anılan Yüksek Mahkeme’yi tamamen kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilecek ve bu meyânda, Danıştay daire başkanlarının, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ile tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacakları hususları dahî, Başkanlar Kurulu tarafından belirlenecektir. Bu durum, yüksek bir yargı organı olan Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına sebebiyet vermekte ve dolayısı ile, dava konusu yapılan değişikliklerle, Anayasa’nın 138. maddesi ile 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında, “mahkemelerin bağımsızlığı” ve “hâkimlik teminatı” esasları ihlâl edilmektedir. “Yargı bağımsızlığı”nın bulunmadığı bir ahvâlde ise, kuşkusuz, Anayasa’nın 2. maddesinde sayılan “hukuk devleti”nin varlığından söz edebilmek mümkün değildir.

Diğer bir ifade ile, yukarıda da değinildiği gibi, 6572 sayılı Kanunun 8., 10., 12., 13., 14., 18. ve 20. maddelerinin (dava konusu yapılan hükümlerinde) Danıştay bünyesi içerisinde oluşturulan Başkanlık Kurulu’nun görev ve yetkileri ile ilgili düzenlemeler bir bütün (kül) hâlinde değerlendirildiğinde, Danıştay tetkik hâkimleri ile Başkanlık Kurulunda görev almayan Danıştay daire başkanları ve Danıştay üyelerinin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından Başkanlık Kurulunu oluşturan daire (mahkeme) başkanlarının “ast”ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilât yapısı oluşturulmakta ve böylece, Anayasa’nın 138. maddesinde hükme bağlanan ve “Hukuk devleti” ilkesinin olmazsa olmaz koşullarından birini oluşturan “Mahkemelerin bağımsızlığı” ilkesi zedelenmektedir. Zirâ, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış Başkanlık Kurulu ile Danıştay’da oluşturulan ve bir anlamda, katı bir hiyerarşik yapının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, Yüksek Mahkemenin bağımsızlığına hâlel getirdiğinden, kaçınılmaz bir biçimde, Anayasa’nın 2. maddesinde ifadesini bulan “hukuk devleti” ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Sözü edilen ve yukarıda bahsedilen düzenlemeler ile Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kuruluna daire başkanlarının, üyelerin ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin belirlenmesi yanında, aynı zamanda, dairelerin bakacakları uyuşmazlıkları da münhasıran belirleme yetkisi verilmiştir. Bunlara ilâveten, 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen dava konusu İdari Dava Daireleri Kurulu’nun, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşacağını; iki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısının iki yıl süreyle yeniden

görevlendirilirken, diğer yarısının kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenileneceğini; ayrıca, İdari Dava Daireleri Kurulu ile Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirileceğini öngören düzenleme, Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar alacağı vâkıası da dikkate alındığında, bu Kurulda görev alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişi, bir bütün olarak, yüksek mahkemeye kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilecektir. Bu durum, yüksek yargı organı içinde katı bir hiyerarşik yapı oluşturmakta ve dolayısı ile, Anayasa'nın 138. maddesi ile 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında, yargının ve hâkimlerin bağımsızlığına ve hâkimlik teminatı esaslarına aykırılık teşkil etmektedir.

Öte yandan, yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında ve yine 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri bölümünde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci fıkrasında, "Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir." denilmektedir. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu ile Vergi Dava Daireleri Kurulu, Danıştay'ın kuruluşu ve işleyişinde aslî unsurlar olduklarına göre, kuruluşunu ve işleyişini öngören yasal düzenlemelerde "mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esasları"nın gözetilmesi gerekir. Oysa, 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen dava konusu birinci, ikinci ve beşinci (son) tümcelerinde öngörülen düzenleme ile, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu ile Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun kuruluş ve işleyişini belirleme yetkisinin Başkanlık Kurulu'na verilmesi, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükmü ile bağdaşmamaktadır.

Diğer taraftan, söz konusu düzenleme ile, AİHM tarafından karara bağlanan Coeme ve diğerleri/Belçika kararında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin ihlâli oluşturan karardaki olaya benzeyen bir yapı öngörülmektedir. Bu kararda AİHM, bakanların, ceza yargılamalarına ilişkin ceza muhâkemesi yasaları olmamasına rağmen, Belçika Yüksek Mahkemesi, genel ceza usûl yasasını olaya uygulamış ve bakanı ve suç ortaklarını mahkûm etmiştir. AİHM, bu davada, "kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi"nin (doğal hâkim ilkesinin), aynı zamanda, usûl yasalarına ilişkin düzenlemeleri de kapsadığını belirtmiş ve "bu ilke gereği, usûl hukuku hükümleri de önceden yasa ile öngörülmeli ve mahkemelerin görev alanları ile yetkilerine ilişkin konularda yargı organlarına takdir yetkisi tanınmamalı" şeklinde bir içtihâda varmıştır.

Oysa, 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen dava konusu düzenleme ile (az yukarıda da açıklandığı veçhile), İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurulları'na, Başkanlık Kurulu'na belirlenecek üyelerin ve ilgili daire başkanının katılması şartı getirilmekte ve böylece, ekonomik değeri yüksek olan imtiyaz sözleşmeleri (örneğin, liman özelleştirmeleri, havaalanları vs.) gibi konuların, yürütme organının iradesi doğrultusunda sonuçlanmasına cevaz verilmektedir. Söz konusu düzenleme ile, demokratik meşrûiyet ve katılımçılık esâsından vazgeçilmekte, çoğulculuk ortadan kaldırılmakta ve sonuç olarak, kararların, belli bir düşünce doğrultusunda alınmasına zemin hazırlanmakta ve Danıştay Başkanlık Kurulu'na, spesifik bir uyumsuzluğun (bir anlamda) istediği üyelere incelemeye imkân sağlayan aşırı yetkiler verilmektedir. Diğer bir ifade ile, hangi dosyaya, hangi idarî ve vergi dava dairesinin, başkan ve üyelerinin bakacağını önceden bilinmesi gerekirken, yapılan değişiklik ile, Danıştay'a hangi İdari ve Vergi Dava Dairesinin,

hangi dosyaya bakacağını istediği zaman değiştirme gibi çok geniş yetkiler verildiği için, Anayasamızın 36. maddesinde teminat altına alınan “âdil yargılanma hakkı” açıkça çiğnenmekte ve yine Anayasamızın 37. maddesinde hükme bağlanan “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” (tabî hâkim) ilkesi ihlâl edilmektedir. Başka bir ifade ile, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış bulunan Başkanlık Kurulu ile Danıştay’da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, yüksek bir mahkeme olan Danıştay’ın bağımsızlığına ve tarafsızlığına halel getirmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesi hükmü de gözönüne alındığında, “âdil bir yargılanma” için adalete erişim aracı olarak mahkemelerin, kanunla kurulmuş olmaları yanında, aynı zamanda, hem bağımsız ve hem de tarafsız olmaları gerektiğine göre, bu bapta Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu düzenleme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesine ve Anayasa’nın “âdil yargılanma hakkı”nı güvence altına alan 36. maddesi ile “Kanunî hâkim güvencesi”ni hükme bağlayan 37. maddesi hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, İdari Dava Daireleri Kurulu’nun, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşacağına; iki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısının iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısının kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenileneceğine; ayrıca, İdari Dava Daireleri Kurulu ile Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirileceğine ilişkin 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasının dava konusu yapılan birinci, ikinci ve beşinci (son) tümcelerinde öngörülen düzenleme, Anayasa’nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

(Dava konusu yapılan 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Danıştay Kanununun 17. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerinde yer alan dava konusu “İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir.” Kural’ı ile beşinci (son) tümcesinde yer alan “Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir.” Tümcesi hakkında Yüksek Mahkemenizce verilecek olası bir iptal kararı, 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Danıştay Kanununun 17. maddesinin birinci fıkrasında yer alan ve dava-dışı üçüncü ve dördüncü tümcelerini oluşturan “Kurullarda görevlendirilen asıl üyeler, üst üste en fazla iki dönem görevlendirilebilir. Asıl üyenin görevini geçici olarak yerine getirememesi durumunda ilgili daireden, zorunlu hallerde diğer dairelerden görevlendirilen yedek üye kurul toplantılarına katılır.” hükümlerinin uygulanamaması sonucunu doğuracaktır. Bu durumda, - şüphesiz, takdir Yüksek Mahkemenize ait olmak üzere- 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince, Dava konusu yapılan 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Danıştay Kanununun

17. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerinde yer alan dava konusu “İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir.” tümceleri ile beşinci (son) tümcesinde yer alan “Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir.” tümcesinin Yüksek Mahkemenizce iptal başvurusuz doğrultusunda iptali hâlinde, uygulama kâbiliyeti kalmayan 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Danıştay Kanununun 17. maddesinin birinci fıkrasında yer alan ve dava-dışı üçüncü ve dördüncü tümcelerini oluşturan “Kurullarda görevlendirilen asıl üyeler, üst üste en fazla iki dönem görevlendirilebilir. Asıl üyenin görevini geçici olarak yerine getirememesi durumunda ilgili daireden, zorunlu hallerde diğer dairelerden görevlendirilen yedek üye kurul toplantılarına katılır.” tümcelerinin de iptaline karar verilmesi ciheti, Yüksek Mahkemenizin takdirindedir).

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

“İdari Dava Daireleri Kurulu'nun, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşmasına; iki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısının iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısının kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenileneceğine; buna ilâveten, İdari Dava Daireleri Kurulu ile Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirileceği”ne ilişkin getirilen dava konusu düzenleme ile, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği vâkıası da dikkate alındığında, Başkanlık Kurulunda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişinin, bir bütün olarak, Yüksek bir yargı organı olan Danıştay'ı kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilmelerine cevaz verilmekte ve böylece, Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına yol açılmaktadır. Bu itibarla, dava konusu bu düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar uygulanması durumunda, Başkanlık Kuruluna, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına, hukuk devleti ilkesine, âdil yargılanma hakkı ile Kanunî hâkim güvencesine (tabîi hâkim ilkesine) aykırı şekilde verilen yetkiler sonucunda, telâfisi güç veya imkânsız zararların doğması kaçınılmaz olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasa’ya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

4-) 2.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı “HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un;

13. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 26. maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan,

“Başkanlık Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilir.”

Tümcesi ile,

13. maddenin birinci paragrafında geçen,

“... üçüncü fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.”

İbâresinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme kapsamında, 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 26. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenleme ile, Başkanlık Kurulu’na, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri, vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilme yetkisi verilmiş; 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 26. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci tümcesinde yapılan değişiklik ile de, Başkanlık Kurulu’na görevlendirilen dairedaki dosyaların vergi ve idari uyumsuzluklara ilişkin görev ayrımı gözetilerek hangi daireye ve nasıl devredileceği, görevlendirilen daireye görevlendirildiği alan içinde hangi daire işlerinin verileceği hususları Başkanlar Kurulu kararıyla belirleneceği hükme bağlanmıştır. Dolayısı ile, bu bapta Anayasa’ya aykırılığı sebebiyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu yasal düzenlemeden önce, Başkanlar Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması durumunda, vergi dava dairelerinin birini idari dava dairesi olarak, idari dava dairelerinin birini de vergi dava dairesi olarak görevlendirebilme yetkisi Başkanlar Kurulu’nda iken, 6572 sayılı Kanunun 13. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik ile, bu yetki Başkanlık Kurulu’na verilmiş; kezâ, dava konusu düzenlemeden önce, görevlendirilen dairedaki dosyaların vergi ve idari uyumsuzluklara ilişkin görev ayrımı gözetilerek hangi daireye ve nasıl devredileceği, görevlendirilen daireye görevlendirildiği alan içinde hangi daire işlerinin verileceği hususları Başkanlar Kurulu kararıyla belirlenir iken, yine dava konusu düzenleme ile bu yetki, Başkanlar Kurulu’ndan alınarak, Başkanlık Kurulu’na tevdi edilmiştir.

Buna göre, 6572 sayılı Kanunun 13. maddesi ile yapılan değişiklikten önce 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrası,

“Başkanlar Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması durumunda, vergi dava dairelerinin birini idari dava dairesi olarak, idari dava dairelerinin birini vergi dava dairesi olarak görevlendirebilir.” şeklinde iken, değişiklikten sonra,

“Başkanlık Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilir.” şekline dönüşmüş ve yine 6572 sayılı Kanunun 13. maddesi ile yapılan değişiklikten önce 2575 sayılı Kanunun 26. Maddesinin üçüncü fıkrasının birinci tümcesi,

“Görevlendirilen dairedaki dosyaların vergi ve idari uyumsuzluklara ilişkin görev ayrımı gözetilerek hangi daireye ve nasıl devredileceği, görevlendirilen daireye

görevlendirildiği alan içinde hangi daire işlerinin verileceği hususları Başkanlar Kurulu kararıyla belirlenir.” şeklinde iken, değişiklikten sonra,

“Görevlendirilen dairedaki dosyaların vergi ve idari uyumsuzluklara ilişkin görev ayrımı gözetilerek hangi daireye ve nasıl devredileceği, görevlendirilen daireye görevlendirildiği alan içinde hangi daire işlerinin verileceği hususları Başkanlık Kurulu kararıyla belirlenir.” şekline dönüşmüştür.

Şüphesiz, yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1) numaralı başlığı altında 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında; dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (2) numaralı başlığı altında 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında; dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (3) numaralı başlığı altında 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 17. Maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle ileri sürdüğümüz iptal gerekçeleri, ana-hatlarıyla iş bu bapta Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan 6572 sayılı Kanunun 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasında öngörülen dava konusu düzenlemeler hakkında da geçerlidir. Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin ve 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, Danıştay’da evvelce olmayan Başkanlık Kurulu, genel yetki yasası çerçevesinde, ilk kez 8.8.2011 tarihli ve 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ile oluşturulmuştur. O tarihte, tetkik hâkimleriyle üyelerin dairelere dağıtımı görevi, Başkanlar Kurulundan alınarak, yeni kurulan Başkanlık Kuruluna verilmiştir. Danıştay meslek mensupları (üyeler) öteden beri bağımsız, tarafsız ve her türlü kaygıdan uzak bir şekilde, görevlendirildikleri dairelerde çalışmakta idiler. Başkanlar Kurulu, Danıştay üyeleri için bir güvence idi. Çünkü, Başkanlar Kurulu, üyelerin kâbiliyetleri, yetkinlikleri, bilgi birikimleri ve deneyimlerini gözetererek hangi dairede daha verimli görev yapacaklarını takdir ederek karar vermekte ve sonrasında bir mecburiyet olmaksızın görev yerlerini değiştirmemekteydi. Ancak, 8.8.2011 tarihli ve 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ile bu uygulamaya son verilerek tetkik hâkimleri ile üyelerin görev yerlerinin belirlenmesi yetkisi Başkanlık Kuruluna verilmiştir. Bu sûretle, Danıştay dairelerinin oluşumuna etkin bir sûretle müdahale edilmiştir. Bu yanıhtan ve Danıştay içerisinde büyük tepkilere neden olan bu uygulamadan, kısa bir süre önce, 27.6.2013 tarih ve 6494 sayılı Kanun ile vazgeçilmiştir. Ne var ki, 6572 sayılı Kanunun dava konusu hükümleri ile, bu görevler, bir kez daha Başkanlar Kurulundan alınıp, yetkiler daha da genişletilerek, ikinci kez Başkanlık Kuruluna verilmektedir. Bu yetkiler, Danıştay’da yüksek hâkimlerin (üyelerin) bağımsız bir şekilde görev yapabilmeleri için büyük önem arz etmektedir. Başkanlık Kurulunun yapısı da dikkate alındığında, 6572 sayılı Kanunla getirilen dava konusu düzenleme ile Başkanlık Kurulu’na verilen yetki ile her biri ayrı birer yüksek mahkeme olan Danıştay daire ve kurullarının bağımsızlığı zayıflatılmaktadır. Başkanlık Kurulu’nun -deyim yerinde ise- Demokles’in Kılıcı gibi üyeler üzerinde bir tehdit unsuru olarak kullanılmasına yol açılmaktadır.

Öncelikle, Danıştay ile ilgili düzenlemelerin genel mantığını kavrayabilmek için, “Başkanlar Kurulu” ile “Başkanlık Kurulu” kavramlarının açıklanması gerekmektedir.

Danıştay Başkanlar Kurulu, -yüksek malûmları olduğu üzere- Danıştay Başkanı, Başkanvekilleri, Başsavcısı ve tüm daire başkanlarından oluşan (6572 sayılı Kanunun 9. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikten önce) 19 kişilik (6572 sayılı Kanunun 9. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikten sonra) 21 kişilik bir Kuruldur. Buna karşın, Başkanlık Kurulu ise, Danıştay Başkanının başkanlığında, 3 daire başkanı ve 3 üyeden oluşan dar katılımlı bir Kuruldur.

Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. Maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 6572 sayılı Kanunun 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin ve 6572 sayılı Kanunun 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, 2575 sayılı Danıştay Kanununun 19. maddesine göre, Başkanlar Kurulu, Danıştay Başkanının başkanlığında, Başsavcı, başkanvekilleri ve tüm daire başkanlarından oluşur. Bu hâliyle Başkanlar Kurulu, her biri birer yüksek mahkeme olan Danıştay dairelerinin başkanları ve kurulların başkanlarından oluşan geniş katılımlı, çoğulcu, demokratik bir organdır. Başkanlar Kurulu, bu yönüyle, Danıştay bünyesi içerisinde yüksek bir karar mercii konumundadır.

2575 sayılı Kanunun 19/A maddesine göre, Başkanlık Kurulu ise; Danıştay Başkanının başkanlığında, üçü daire başkanı, üçü Danıştay üyesi olmak üzere altı asıl üyeden oluşur. Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen Danıştay Başsavcısı ile kurullara başkanlık eden iki başkanvekili Başkanlık Kurulunda yer almamaktadır. Bu hâliyle Başkanlık Kurulu, dar katılımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı mâhiyetindedir.

Dava konusu düzenlemeden önceki durumda, iş yükü bakımından zorunluluk doğması durumunda, vergi dava dairelerinin birini idari dava dairesi olarak, idari dava dairelerinin birini vergi dava dairesi olarak görevlendirebilme yetkisi Başkanlar Kurulu'nda iken, 6572 sayılı Kanunun 13. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen dava konusu düzenleme ile bu görev, hem de vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilmek şeklinde olmak üzere Başkanlık Kurulu'na verilmektedir. Kezâ, 6572 sayılı Kanunun 13. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen dava konusu düzenleme ile de, görevlendirilen dairedaki dosyaların vergi ve idari uyumsuzluklara ilişkin görev ayrımı gözetilerek hangi daireye ve nasıl devredileceği, görevlendirilen daireye görevlendirildiği alan içinde hangi daire işlerinin verileceği hususlarının Başkanlık Kurulu kararıyla belirleneceği hükme bağlanmaktadır. Böylece, dava konusu işbu düzenlemeler ile, demokratik meşrûiyet ve katılımcılık esâsından vazgeçilmekte, çoğulculuk ortadan kaldırılmakta ve sonuç itibarıyla, Başkanlık Kurulu'nun inisiyatifi ile idari uyumsuzluk ve davalarda idari dava daireleri, vergi dava daireleri ve idari daireler arasında görevlendirme yetkisi Başkanlar Kurulu'ndan alınarak Başkanlık Kurulu'na verilmekle, kararların belli bir düşünce doğrultusunda alınmasına zemin hazırlanmaktadır.

Danıştay'a ilişkin olarak yukarıda sözü edilen ve dava dilekçemizin bu babında dava konusu yapılan işbu değişiklikler ve bütün bu düzenlemeler, açık bir biçimde Anayasamızın 138. maddesinde hükme bağlanan "Mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Zirâ, yargı bağımsızlığı sadece politik kurumlardan gelebilecek dış tehditlere karşı değil, aynı zamanda, yargının kendi içinden gelebilecek yönlendirme ve tehditlere karşı da hâkimleri

korumaktadır. Mevcut düzenleme ile, Başkanlık Kurulu'nun, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilmesi, buna ilâveten, görevlendirilen dairedaki dosyaların vergi ve idari uyuşmazlıklara ilişkin görev ayrımı gözetilerek hangi daireye ve nasıl devredileceği, görevlendirilen daireye görevlendirildiği alan içinde hangi daire işlerinin verileceği hususları Başkanlık Kurulunun kararıyla belirleneceği öngörülmekte iken, Danıştay üyeleri, kendi meslektaşlarından (Başkanlık Kurulundan) gelebilecek -olası- yönlendirme ve baskılara karşı korumasız bırakılmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu; 36. maddesinde, herkesin, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip bulunduğu; 37. maddesinde, hiç kimsenin kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamayacağı; bir kimseyi kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamayacağı; 138. maddesinde, hâkimlerin, görevlerinde bağımsız oldukları ve Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri; 155. maddesinde ise, Danıştay'ın, idarî mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idarî yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merci olduğu, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı ve Danıştay'ın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usûlleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği, hükmü yer almaktadır.

Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin ve 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, Hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukukun ve adaletin en somut yansıması olan yargı bağımsızlığı, "hukuk devleti" ilkesinin bir gereği ve doğal bir sonucudur.

"Hâkimlerin bağımsızlığı" kavramı, sadece yasama ve yürütme gibi diğer Devlet erkleri ile, taraflar ve medya gibi baskı gruplarına karşı sağlanacak bir dış bağımsızlık değildir. Hâkimlerin bağımsızlığı, aynı zamanda, yargının kendi içindeki güçlere karşı da korunması gereken bir değerdir. Öğretide, uygulamada ve uluslararası metinlerde de bu husus özellikle vurgulanmıştır (Venedik Komisyonu, CDL-AD[2010]004, CDL-INF[2000]5, CDL[2007]003).

Uluslararası metinlerde yargı içindeki "dâhilî bağımsızlık" meselesi, "hâricî bağımsızlık" meselesine göre çok daha az ele alınmış olmakla birlikte, asla, daha az öneme sahip bir konu değildir. Bazı anayasalarda, "hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu" hükmü yer almaktadır. Bu ilke, hâkimleri, her şeyden önce hâricî etkiye karşı korumaktadır. Ancak, söz konusu ilke, aynı zamanda, yargı içinde de uygulanabilir. Hâkimlerin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından mahkeme başkanlarının veya üst derece mahkemelerinin "ast"ı

olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilat yapısı, söz konusu “hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu” ilkesinin açık bir ihlâlini teşkil eder.

“Yargı bağımsızlığı” ilkesine dayalı bir sistemde, yüksek mahkemeler, münferit davalarda verdikleri kararlar ile bütün ülke sathında içtihat birliğini temin etmektedirler. Common Law hukuk sisteminin aksine, Kara Avrupası Hukukunda, önceki içtihadı uygun karar verme mecbûriyeti bulunmasa da, kararlarının temyiz incelenmesinde bozulmasını önlemek isteyen ilk derece mahkemeleri, yüksek mahkeme kararlarında ortaya konulan ilkelere uyma eğilimi göstereceklerdir. Ayrıca, özel olarak hazırlanacak bazı usûl kuralları, farklı yargı birimleri arasında tutarlılığı sağlayabilir.

Az yukarıda da değinildiği veçhile, “Yargı bağımsızlığı”, yargının, yalnızca diğer Devlet güçlerine karşı bağımsız olması anlamına gelmeyip, konunun bir de “dâhilî” boyutu mevcuttur. Her bir hâkim, yargı teşkilatındaki yeri ne olursa olsun, aynı yargılama yetkisini kullanmaktadır. Bu sebeple, yargılama esnasında kendisi, aynı zamanda, diğer hâkimlere ve mahkeme başkanları ile (temyiz mahkemesi veya diğer yüksek mahkemeler gibi) başka mahkemelere karşı da bağımsız olmalıdır. “Dâhilî bağımsızlık” mefshûmu, yalnızca, alt ve üst derece mahkemeleri hâkimleri arasında değil, aynı zamanda, bir mahkemenin başkanı veya Başkanlık Kurulu ile, orada görev yapan hâkimler arasında veya aynı mahkemede görev yapan hâkimlerin birbirleri ile olan ilişkilerinde de söz konusu olabilmektedir.

Yüksek mahkemelerin dâhilî bağımsızlıkları ile ilgili olabilecek iki temel unsur bulunmaktadır: Bunlardan birincisi, yargı mensuplarının görev yapacakları dairelerin belirlenmesi, ikincisi ise uyuşmazlıkların çözümleneceği dairelerin belirlenmesidir. Bu iki konu, yüksek yargının ve hâkimlerinin bağımsız bir şekilde karar vermeleri için büyük önemi hâizdir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesinin açık ifadesi doğrultusunda, âdil bir yargılanma için, adalete erişimde aracı olacak mahkeme, yalnızca kanunla kurulmuş olmamalı, aynı zamanda, gerek genel, gerekse özel anlamda hem “bağımsız” hem de “tarafsız” olmalıdır.

Âdil bir yargılanmanın sağlanması için gerekli olan bu unsurların varlığını incelerken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, “adaletin yerine getirilmesi yetmez, yerine geldiğinin görünür olması da gereklidir” ölçütünü kullanmıştır. Bu ölçüt, “görünüşte bağımsızlık” olarak nitelendirilmekte ve AİHM tarafından “âdil yargılanma hakkı”nın bir unsuru olarak kabûl edilmektedir. Tüm bu ifade edilenler ışığında, bir davaya bakacak hâkimler, davanın özelliğine göre ad hoc (duruma mahsus) ve/veya ad personam (kişiyeye mahsus) olarak seçilmemeli, aksine, objektif ve şeffaf kıstaslara göre belirlenmelidir. Nitekim, evrensel bir hukukî değer olan “doğal hâkim ilkesi” de bunu gerektirmektedir.

Venedik Komisyonunca hazırlanan görüşlerde, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını güçlendirmek amacı ile, davaların dairelere dağıtılmasının, mümkün olduğu ölçüde, önceden kanunla veya kanuna dayalı olarak çıkarılan düzenlemelerle belirlenmiş olan objektif ve şeffaf kıstaslara dayandırılması gereğini, kuvvetle tavsiye etmektedir. İstisna teşkil eden hâllerde ise, açıklama getirilmesi gerekmektedir.

İş bu dava dilekçemizde dava konusu yaptığımız ve dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1), (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı bölümlerinde Anayasa’ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri bahislerinde açıklamaya çalıştığımız veçhile, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesinin tamamını oluşturan “2575 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan

“Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” hükmü; 10. maddesinde geçen “2575 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan “Başkanlar” ibareleri “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiş, ...” ibâresi; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 17. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerini oluşturan “İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir.” tümceleri ile, beşinci (son) tümcesini oluşturan “Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir.” tümcesi; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 26. maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilir.” tümcesi ile 13. maddenin birinci paragrafında geçen “... üçüncü fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” ibâresi; 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen “... dava daireleri arasındaki iş bölümü ... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” ibâresi; 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 52/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan (a), (b), (c) ve (d) bentleri ile ikinci fıkrası hükmü ve 20. maddesi ile 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”na eklenen “Geçici Madde 26”nin üçüncü fıkrasında geçen “Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, dördüncü fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” tümcesinde öngörülen bütün bu düzenlemeler ile, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan ve Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı, kurullara başkanlık eden iki başkanvekili ile daire başkanlarını bünyesinde bulundurmayan, dar katımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı olduğuna -az yukarıda müteaddit kez değinilen- Başkanlık Kuruluna, daire başkanlarının, üyelerin ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin belirlenmesi yanında, aynı zamanda, dairelerin bakacakları uyuşmazlıkları dahî münhasıran belirleme yetkisi verilmektedir. Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği olgusu da dikkate alındığında, Başkanlık Kurulunda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişi, bir bütün olarak, anılan Yüksek Mahkeme’yi tamamen kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilecek ve bu meyânda, Danıştay daire başkanlarının, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ile tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacakları hususları dahî, Başkanlar Kurulu tarafından belirlenecektir. Bu durum, yüksek bir yargı organı olan Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına sebebiyet vermekte ve dolayısı ile, dava konusu yapılan değişikliklerle, Anayasa’nın 138. maddesi ile 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında, “mahkemelerin bağımsızlığı” ve “hâkimlik teminatı” esasları ihlâl edilmektedir. “Yargı bağımsızlığı”nın bulunmadığı bir ahvâlde ise, kuşkusuz, Anayasa’nın 2. maddesinde sayılan “hukuk devleti”nin varlığından söz edebilmek mümkün değildir.

Eş anlatımla, 6572 sayılı Kanunun 8., 10., 12., 13., 14., 18. ve 20. maddelerinin (dava konusu yapılan hükümlerinde) Danıştay bünyesi içerisinde oluşturulan Başkanlık Kurulu'nun görev ve yetkileri ile ilgili düzenlemeler bir bütün (kül) hâlinde değerlendirildiğinde, Danıştay tetkik hâkimleri ile Başkanlık Kurulunda görev almayan Danıştay daire başkanları ve Danıştay üyelerinin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından Başkanlık Kurulunu oluşturan daire (mahkeme) başkanlarının “ast”ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilât yapısı oluşturulmakta ve böylece, Anayasa'nın 138. maddesinde hükme bağlanan ve “Hukuk devleti” ilkesinin olmazsa olmaz koşullarından birini oluşturan “Mahkemelerin bağımsızlığı” ilkesi zedelenmektedir. Zirâ, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış Başkanlık Kurulu ile Danıştay'da oluşturulan ve bir anlamda, katı bir hiyerarşik yapının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, Yüksek Mahkemenin bağımsızlığına hâlel getirdiğinden, kaçınılmaz bir biçimde, Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan “hukuk devleti” ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Sözü edilen ve yukarıda bahsedilen düzenlemeler ile Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kuruluna daire başkanlarının, üyelerin ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin belirlenmesi yanında, aynı zamanda, dairelerin bakacakları uyuşmazlıkları da münhasıran belirleme yetkisi verilmiştir. Bunlara ilâveten, 6572 sayılı Kanunun 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen dava konusu 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 26. maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilir.” tümcesi ile 13. maddenin birinci paragrafında geçen “... üçüncü fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” ibâresinde öngörülen düzenleme, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunun, doğal olarak oy çokluğu ile karar alacağı da dikkate alındığında, Başkanlık Kurulunda görev alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişi, bir bütün olarak yüksek mahkemeyi kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilecektir. Bu durum, yüksek yargı organı içinde -az yukarıda belirtildiği gibi- katı bir hiyerarşik yapı oluşturmakta ve dolayısı ile, Anayasa'nın 138. maddesi ile 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına aykırılık teşkil etmektedir.

Öte yandan, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci fıkrasında, “Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.” denilmektedir. Danıştay İdari Dava Daireleri, Vergi Dava Daireleri ile İdari Daireler Danıştay'ın kuruluşu ve işleyişinde aslî unsurlar olduklarına göre, kuruluşunu, işleyişini ve işbölümünü öngören yasal düzenlemelerde “mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esasları”nın gözetilmesi gerekir. Oysa, 6572 sayılı Kanunun 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasında öngörülen dava konusu düzenlemeler ile, Danıştay İdari Dava Daireleri, Vergi Dava Daireleri ile İdari Dairelerin kuruluş ve işleyişi ile işbölümünü belirleme yetkisinin Başkanlık Kurulu'na verilmesi, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci fıkrası hükmü ile bağdaşmamaktadır.

Diğer taraftan, söz konusu düzenleme ile, AIHM tarafından karara bağlanan Coeme ve diğerleri/Belçika kararında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin ihlâli oluşturan karardaki olaya benzeyen bir yapı öngörülmektedir. Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen

düzenlemenin; 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin ve 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız üzere, söz konusu kararda AİHM, bakanların ceza yargılamalarına ilişkin ceza muhakemesi yasaları olmamasına rağmen, Belçika Yüksek Mahkemesi, genel ceza usûl yasasını olaya uygulamış ve bakanı ve suç ortaklarını mahkûm etmiştir. AİHM bu davada, “kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi” (doğal hâkim ilkesi), aynı zamanda, usûl yasalarına ilişkin düzenlemeleri de kapsadığını belirtmiş, “bu ilke gereği, usûl hukuku hükümleri de önceden yasa ile öngörülmeli ve mahkemelerin görev alanları ile yetkilerine ilişkin yargı organlarına takdir yetkisi tanınmamalı” şeklinde bir içtihadı varmıştır.

Oysa, 6572 sayılı Kanunun 13. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında öngörülen dava konusu düzenlemeler ile (az yukarıda da açıklandığı veçhile), İdari Daireleri, Vergi Dava Daireleri ve İdari Dairelere Başkanlık Kurulu'na, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilme yetkisi ile, görevlendirilen dairedaki dosyaların vergi ve idari uyuşmazlıklara ilişkin görev ayrımı gözetilerek hangi daireye ve nasıl devredileceği, görevlendirilen daireye görevlendirildiği alan içinde hangi daire işlerinin verileceği hususlarını belirleme yetkisi tanınmakta ve böylece, ekonomik değeri yüksek olan kimi idarî uyuşmazlık ve davaların, yürütme organının iradesi doğrultusunda sonuçlanmasına cevaz verilmektedir. Söz konusu düzenleme ile, demokratik meşrûiyet ve katılımcılık esâsından vazgeçilmekte, çoğulculuk ortadan kaldırılmakta ve sonuç olarak, kararların belli bir düşünce doğrultusunda alınmasına zemin hazırlanmakta ve Danıştay Başkanlık Kurulu'na, spesifik bir uyuşmazlığın (bir anlamda) istediği üyelere incelemeye imkân sağlayan aşırı yetkiler verilmektedir. Diğer bir ifade ile, hangi dosyaya, hangi idarî ve vergi dava dairesinin, başkan ve üyelerinin bakacağına önceden bilinmesi gerekirken, yapılan değişiklik ile, Danıştay'a hangi İdari Dava Dairesinin, Vergi Dava Dairesinin ve İdari Dairenin hangi dosyaya bakacağını istediği zaman değiştirme gibi çok geniş yetkiler verildiği için, Anayasamızın 36. maddesinde teminat altına alınan “âdil yargılanma hakkı” açıkça çiğnenmekte ve yine Anayasamızın 37. maddesinde hükme bağlanan “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” (tabî hâkim) ilkesi ihlâl edilmektedir. Başka bir ifade ile, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış bulunan Başkanlık Kurulu ile Danıştay'da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, yüksek bir mahkeme olan Danıştay'ın bağımsızlığına ve tarafsızlığına hâlel getirmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi hükmü de gözönüne alındığında, “âdil bir yargılanma” için adalete erişim aracı olarak mahkemelerin, kanunla kurulmuş olmaları yanında, aynı zamanda, hem bağımsız ve hem de tarafsız olmaları gerektiğine göre, bu bapta Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu düzenleme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesine ve Anayasa'nın “âdil yargılanma hakkı”nı güvence altına alan 36. maddesi ile “Kanunî hâkim güvencesi”ni hükme bağlayan 37. maddesi hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, Başkanlık Kurulu'na, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilme yetkisi verilmesi ile, görevlendirilen dairedaki dosyaların vergi ve idari uyuşmazlıklara ilişkin görev ayrımı gözetilerek hangi daireye ve nasıl devredileceği, görevlendirilen daireye görevlendirildiği alan içinde hangi daire işlerinin

verileceği hususlarını belirleme yetkisi verilmesine ilişkin 6572 sayılı Kanunun 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında öngörülen dava konusu düzenleme, Anayasa'nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Başkanlık Kurulu'na, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilme yetkisi verilmesi ile, görevlendirilen dairedaki dosyaların vergi ve idari uyuşmazlıklara ilişkin görev ayrımı gözetilerek hangi daireye ve nasıl devredileceği, görevlendirilen daireye görevlendirildiği alan içinde hangi daire işlerinin verileceği hususlarını belirleme yetkisi verilmesine ilişkin getirilen dava konusu düzenleme ile Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği vâkıası da dikkate alındığında, bu Kurulda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişinin, bir bütün olarak, Yüksek bir yargı organı olan Danıştay'ı kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilmelerine cevaz verilmekte ve böylece, Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına yol açılmaktadır. Bu itibarla, dava konusu bu düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar uygulanması durumunda, Başkanlık Kuruluna, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına, hukuk devleti ilkesine, âdil yargılanma hakkı ile Kanunî hâkim güvencesine (tabîi hâkim ilkesine) aykırı şekilde verilen yetkiler sonucunda, telâfisi güç veya imkânsız zararların doğması kaçınılmaz olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasa'ya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

5-) 2.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı “HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen,

“... dava daireleri arasındaki iş bölümü ...” ve “... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.”

İbârelerinin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile, 6572 sayılı Kanunun 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesi uyarınca, dava daireleri arasındaki iş bölümünü belirlemek görevi Başkanlar Kurulunun görevleri arasından çıkarılarak Başkanlık Kuruluna verilmektedir.

Buna göre, 6572 sayılı Kanunun 14.maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 27. Maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesi, değişiklikten evvel, “Özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde, dava daireleri arasındaki iş bölümü karar tasarısı aşağıdaki esaslar uyarınca, Başkanlar Kurulu tarafından hazırlanır.” şeklinde iken, mezkûr değişiklikten sonra, “Özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde dava daireleri arasındaki iş bölümü aşağıdaki esaslar uyarınca Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” şekline dönüşmüştür (Bu bapta dava konusu yaptığımız ibâre, 6572 sayılı Kanunun 14.maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 27. Maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinde yer alan “... dava daireleri arasındaki iş bölümü ...” ile “... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.”

ibârelerine münhasır olup, aynı tümce içerisinde geçen “Özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde ...” sözcük grubu ile “... aşağıdaki esaslar uyarınca ...” sözcük grubuna yönelik herhangi bir iptal talebimiz bulunmamaktadır; ancak, dava-dışı bu sözcük gruplarının (ibârelerin), 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince iptaline karar verilip verilmeyeceği cihetine aşağıda değinilecektir).

Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8.maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin, 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin ve 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen ibârenin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, Danıştay’da evvelce olmayan Başkanlık Kurulu, genel yetki yasası çerçevesinde, ilk kez 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ile oluşturulmuştur. O tarihte, tetkik hâkimleriyle üyelerin dairelere dağıtımı görevi, Başkanlar Kurulundan alınarak, yeni kurulan Başkanlık Kuruluna verilmiştir. Daha sonra, bunun doğru olmadığı ve sakıncaları anlaşılarak, 6494 sayılı Kanun ile söz konusu yetkiler, Başkanlık Kurulundan alınarak yeniden Başkanlar Kuruluna verilmiştir. Bu Kanunla, bu görevler, bir kez daha Başkanlar Kurulundan alınıp, yetkiler daha da genişletilerek, ikinci kez Başkanlık Kuruluna verilmektedir.

2575 sayılı Danıştay Kanununun 19. maddesine göre, Başkanlar Kurulu, Danıştay Başkanının başkanlığında, Başsavcı, başkanvekilleri ve tüm daire başkanlarından oluşur. Bu hâliyle Başkanlar Kurulu, her biri birer yüksek mahkeme olan Danıştay dairelerinin başkanları ve kurulların başkanlarından oluşan geniş katımlı, çoğulcu, demokratik bir organdır. Başkanlar Kurulu, bu yönüyle, Danıştay bünyesi içerisinde yüksek bir karar mercii konumundadır.

2575 sayılı Kanunun 19/A maddesine göre, Başkanlık Kurulu ise; Danıştay Başkanının başkanlığında, üçü daire başkanı, üçü Danıştay üyesi olmak üzere altı asıl üyeden oluşur. Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı ile kurullara başkanlık eden iki başkanvekili, Başkanlık Kurulunda yer almamaktadır. Bu hâliyle Başkanlık Kurulu, dar katımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı mâhiyetindedir.

Anayasa’nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu; 36. maddesinde, herkesin, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip bulunduğu; 37. maddesinde, hiç kimsenin kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamayacağı; bir kimseyi kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamayacağı; 138. maddesinde, hâkimlerin, görevlerinde bağımsız oldukları ve Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri; 155. maddesinde ise, Danıştay’ın, idarî mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idarî yargı merciiine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merci olduğu, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı ve Danıştay’ın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usûlleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği, hükmü yer almaktadır.

Yine, yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin, 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin ve 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen ibârenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız üzere, Hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukukun ve adaletin en somut yansıması olan yargı bağımsızlığı, “hukuk devleti” ilkesinin bir gereği ve doğal bir sonucudur.

“Hâkimlerin bağımsızlığı” kavramı, sadece yasama ve yürütme gibi diğer Devlet erkleri ile, taraflar ve medya gibi baskı gruplarına karşı sağlanacak bir dış bağımsızlık değildir. Hâkimlerin bağımsızlığı, aynı zamanda, yargının kendi içindeki güçlere karşı da korunması gereken bir değerdir. Öğretide, uygulamada ve uluslararası metinlerde de bu husus özellikle vurgulanmıştır (Venedik Komisyonu, CDL-AD[2010]004, CDL-INF[2000]5, CDL[2007]003).

Uluslararası metinlerde yargı içindeki “dâhilî bağımsızlık” meselesi, “hâricî bağımsızlık” meselesine göre çok daha az ele alınmış olmakla birlikte, asla, daha az öneme sahip bir konu değildir. Bazı anayasalarda, “hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu” hükmü yer almaktadır. Bu ilke, hâkimleri, her şeyden önce hâricî etkiye karşı korumaktadır. Ancak, söz konusu ilke, aynı zamanda, yargı içinde de uygulanabilir. Hâkimlerin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından mahkeme başkanlarının veya üst derece mahkemelerinin “ast”ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilat yapısı, söz konusu “hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu” ilkesinin açık bir ihlâlini teşkil eder.

“Yargı bağımsızlığı” ilkesine dayalı bir sistemde, yüksek mahkemeler, münferit davalarda verdikleri kararlar ile bütün ülke sathında içtihat birliğini temin etmektedirler. Common Law hukuk sisteminin aksine, Kara Avrupası Hukukunda, önceki içtihadı uygun karar verme mecbûriyeti bulunmasa da, kararlarının temyiz incelenmesinde bozulmasını önlemek isteyen ilk derece mahkemeleri, yüksek mahkeme kararlarında ortaya konulan ilkelere uyma eğilimi göstereceklerdir. Ayrıca, özel olarak hazırlanacak bazı usûl kuralları, farklı yargı birimleri arasında tutarlılığı sağlayabilir.

Az yukarıda da değinildiği veçhile, “Yargı bağımsızlığı”, yargının, yalnızca diğer Devlet güçlerine karşı bağımsız olması anlamına gelmeyip, konunun bir de “dâhilî” boyutu mevcuttur. Her bir hâkim, yargı teşkilatındaki yeri ne olursa olsun, aynı yargılama yetkisini kullanmaktadır. Bu sebeple, yargılama esnasında kendisi, aynı zamanda, diğer hâkimlere ve mahkeme başkanları ile (temyiz mahkemesi veya diğer yüksek mahkemeler gibi) başka mahkemelere karşı da bağımsız olmalıdır. “Dâhilî bağımsızlık” mefhûmu, yalnızca, alt ve üst derece mahkemeleri hâkimleri arasında değil, aynı zamanda, bir mahkemenin başkanı veya Başkanlık Kurulu ile, orada görev yapan hâkimler arasında veya aynı mahkemede görev yapan hâkimlerin birbirleri ile olan ilişkilerinde de söz konusu olabilmektedir.

Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin, 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin ve

13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen ibârenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız gibi, yüksek mahkemelerin dâhili bağımsızlıklarıyla ilgili olabilecek iki temel unsur bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, yargı mensuplarının görev yapacakları dairelerin belirlenmesi, ikincisi ise uyuşmazlıkların çözümleneceği dairelerin belirlenmesidir. Bu iki konu, yüksek yargının ve hâkimlerinin bağımsız bir şekilde karar vermeleri için büyük önemi hâizdir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin açık ifadesi doğrultusunda, âdil bir yargılanma için, adalete erişimde aracı olacak mahkeme, yalnızca kanunla kurulmuş olmamalı, aynı zamanda, gerek genel, gerekse özel anlamda hem "bağımsız" hem de "tarafsız" olmalıdır.

Âdil bir yargılanmanın sağlanması için gerekli olan bu unsurların varlığını incelerken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, "adaletin yerine getirilmesi yetmez, yerine geldiğinin görünür olması da gereklidir" ölçütünü kullanmıştır. Bu ölçüt, "görünüşte bağımsızlık" olarak nitelendirilmekte ve AIHM tarafından "âdil yargılanma hakkı"nın bir unsuru olarak kabûl edilmektedir. Tüm bu ifade edilenler ışığında, bir davaya bakacak hâkimler, davanın özelliğine göre ad hoc (duruma mahsus) ve/veya ad personam (kişiye mahsus) olarak seçilmemeli, aksine, objektif ve şeffaf kıstaslara göre belirlenmelidir. Nitekim, evrensel bir hukukî değer olan "doğal hâkim ilkesi" de bunu gerektirmektedir.

Venedik Komisyonunca hazırlanan görüşlerde, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını güçlendirmek amacı ile, davaların dairelere dağıtılmasının, mümkün olduğu ölçüde, önceden kanunla veya kanuna dayalı olarak çıkarılan düzenlemelerle belirlenmiş olan objektif ve şeffaf kıstaslara dayandırılması gerektiğini, kuvvetle tavsiye etmektedir. İstisna teşkil eden hâllerde ise, açıklama getirilmesi gerekmektedir.

İş bu dava dilekçemizde dava konusu yaptığımız ve dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1), (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı başlıklarında Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri bahislerinde açıklamaya çalıştığımız veçhile, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesinin tamamını oluşturan "2575 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Başkanlar" ibaresi "Başkanlık" şeklinde değiştirilmiştir." hükmü; 10. maddesinde geçen "2575 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan "Başkanlar" ibareleri "Başkanlık" şeklinde değiştirilmiş, ..." ibâresi; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı "Danıştay Kanunu"nun 17. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerini oluşturan "İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir." tümceleri ile, beşinci (son) tümcesini oluşturan "Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir." tümcesi; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı "Danıştay Kanunu"nun 26. maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan "Başkanlık Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilir." tümcesi ile 13. maddenin birinci paragrafında geçen "... üçüncü fıkrasında yer alan "Başkanlar" ibaresi "Başkanlık" şeklinde değiştirilmiştir." ibâresi; 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı "Danıştay Kanunu"nun

27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen “... dava daireleri arasındaki iş bölümü ...” ve “... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” ibâreleri; 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 52/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan (a), (b), (c) ve (d) bentleri ile ikinci fıkrası hükmü ve 20. maddesi ile 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”na eklenen “Geçici Madde 26”nin üçüncü fıkrasında geçen “Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, dördüncü fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” tümcesinde öngörülen bütün bu düzenlemeler ile, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan ve Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı, kurullara başkanlık eden iki başkanvekili ile daire başkanlarını bünyesinde bulundurmayan, dar katımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı olduğuna -az yukarıda müteaddit kez değinilen- Başkanlık Kuruluna, daire başkanlarının, üyelerin ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin belirlenmesi yanında, aynı zamanda, dairelerin bakacakları uyuşmazlıkları dahî, münhasıran belirleme yetkisi verilmektedir. Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunun, doğal olarak oy çokluğu ile karar vereceği vâkıâsı da dikkate alındığında, Başkanlık Kurulunda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişi, bir bütün olarak, anılan Yüksek Mahkeme’yi kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilecek ve bu meyânda, Danıştay daire başkanlarının, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ile tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacakları hususları dahî, Başkanlar Kurulu tarafından belirlenecektir. Bu durum, yüksek bir yargı organı olan Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına sebebiyet vermekte ve dolayısı ile, dava konusu yapılan değişikliklerle, Anayasa’nın 138. maddesi ile 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında, “mahkemelerin bağımsızlığı” ve “hâkimlik teminatı” esasları ihlâl edilmektedir. “Yargı bağımsızlığı”nın bulunmadığı bir ahvâlde ise, kuşkusuz, Anayasa’nın 2. maddesinde sayılan “hukuk devleti”nin varlığından söz edebilmek mümkün değildir.

Başka bir deyişle, yukarıda da değinildiği veçhile, 6572 sayılı Kanunun 8., 10., 12., 13., 14., 18. ve 20. maddelerinin (dava konusu yapılan hükümlerinde) Danıştay bünyesi içerisinde oluşturulan Başkanlık Kurulu’nun görev ve yetkileri ile ilgili düzenlemeler bir bütün (kül) hâlinde değerlendirildiğinde, Danıştay tetkik hâkimleri ile Başkanlık Kurulunda görev almayan Danıştay daire başkanları ve Danıştay üyelerinin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından Başkanlık Kurulunu oluşturan daire (mahkeme) başkanlarının “ast”ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilât yapısı oluşturulmakta ve böylece, Anayasa’nın 138. maddesinde hükme bağlanan ve “Hukuk devleti” ilkesinin olmazsa olmaz koşullarından birini oluşturan “Mahkemelerin bağımsızlığı” ilkesi zedelenmektedir. Zirâ, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış Başkanlık Kurulu ile Danıştay’da oluşturulan ve bir anlamda, katı bir hiyerarşik yapının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, Yüksek Mahkemenin bağımsızlığına hâlel getirdiğinden, kaçınılmaz bir biçimde, Anayasa’nın 2. maddesinde ifadesini bulan “hukuk devleti” ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Sözü edilen ve yukarıda bahsedilen düzenlemeler ile, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kuruluna daire başkanlarının, üyelerin ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin belirlenmesi yanında, aynı zamanda dairelerin bakacakları uyuşmazlıkları da münhasıran belirleme yetkisi verilmiştir. Bunlara ilâveten, 6572 sayılı Kanunun 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 27.

maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinde, dava daireleri arasındaki işbölümünün Başkanlık Kurulu tarafından belirlenmesini öngören düzenleme, anılan Kurulun, doğal olarak oy çokluğu ile karar alacağı ciheti de dikkate alındığında, Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişinin bir bütün olarak dava daireleri arasındaki işbölümünü belirlemek sûretiyle, bir anlamda, yüksek mahkemeyi kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebileceği anlamına gelmektedir. Bu durum, yüksek yargı organı içinde katı bir hiyerarşik yapı oluşturmakta ve dolayısıyla da, Anayasa'nın 138. ve 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında, yargının ve hâkimlerin bağımsızlığına ve hâkimlik teminatı esaslarına aykırılık teşkil etmektedir.

Öte yandan, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci fıkrasında, "Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir." denilmektedir. Danıştay İdari Dava Daireleri ile Vergi Dava Daireleri, Danıştay'ın kuruluşu ve işleyişinde aslî unsurlar olduklarına göre, söz konusu dairelerin kuruluş ve işleyişini öngören yasal düzenlemelerde "mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esasları"nın gözetilmesi gerekir. Oysa, 6572 sayılı Kanunun 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinde öngörülen dava konusu düzenleme ile, Danıştay İdari Dava Daireleri ile Vergi Dava Dairelerinin kuruluş ve işleyişini belirleme yetkisinin, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına aykırı olarak Danıştay'da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına yol açacak şekilde Başkanlık Kurulu'na verilmesi, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükmü ile bağdaşmamaktadır.

Diğer taraftan yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin, 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin, 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin ve 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen ibârenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, dava konusu düzenleme ile, AİHM tarafından karara bağlanan Coeme ve diğerleri/Belçika kararında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin ihlâli oluşturan karardaki olaya benzeyen bir yapı öngörülmektedir. Bu kararda AİHM, bakanların ceza yargılamalarına ilişkin ceza muhakemesi yasaları olmamasına rağmen, Belçika Yüksek Mahkemesi, genel ceza usûl yasasını olaya uygulamış ve bakanı ve suç ortaklarını mahkûm etmiştir. AİHM bu davada, "kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi" (tabî hâkim), aynı zamanda usûl yasalarına ilişkin düzenlemeleri de kapsadığını belirtmiş, "bu ilke gereği, usûl hukuku hükümleri de önceden yasa ile öngörülmeli ve mahkemelerin görev alanları ile yetkilerine ilişkin yargı organlarına takdir yetkisi tanınmamalı" şeklinde bir içtihadı varmıştır.

Oysa, 6572 sayılı Kanunun 14. maddesi ile 2575 sayılı Kanunun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinde dava konusu yapılan ibâre ile (az yukarıda da açıklandığı veçhile), Başkanlar Kurulu'na verilen İdari Dava Daireleri ile Vergi Dava Daireleri arasındaki işbölümünü belirleme yetkisi ile, ekonomik değeri yüksek kimi idarî uyuşmazlık ve davaların, yürütme organının iradesi ve inisiyatifî doğrultusunda sonuçlanmasına cevaz verilmektedir. Söz konusu düzenleme ile, demokratik meşrûiyet ve katılımcılık esâsından vazgeçilmekte, çoğulculuk ortadan kaldırılmakta ve sonuç olarak, kararların belli bir düşünce doğrultusunda alınmasına zemin hazırlanmakta ve Danıştay Başkanlık Kurulu'na, spesifik bir uyuşmazlığın (bir anlamda) istediği idarî veya vergi dava dairelerinden herhangi birine incelemeye imkân

sağlayan aşırı yetkiler tanınmaktadır. Diğer bir ifade ile, hangi dosyaya hangi idarî ve / veya vergi dava dairesinin, başkan ve üyelerinin bakacağına önceden bilinmesi gerekirken, yapılan değişiklik ile, Danıştay'a hangi İdari Dava Dairesinin ve Vergi Dava Dairesinin, hangi uyumsuzluğa ve davaya bakacağını istediği zaman değiştirme gibi çok geniş yetkiler verildiği ve böylece, hangi dairenin hangi dosyaya bakacağını önceden bilinebilir olması lâzimesi bertaraf edildiği için, Anayasamızın 36. maddesinde teminat altına alınan “âdil yargılanma hakkı” açıkça çiğnenmekte ve yine, Anayasamızın 37. maddesinde hükme bağlanan “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” (tabî hâkim) ilkesi ihlâl edilmektedir. Başka bir ifade ile, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış bulunan Başkanlık Kurulu ile Danıştay'da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, yüksek bir mahkeme olan Danıştay'ın bağımsızlığına ve tarafsızlığına hâlel getirmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi hükmü de gözönüne alındığında, “âdil bir yargılanma” için adalete erişim aracı olarak mahkemelerin, kanunla kurulmuş olmaları yanında, aynı zamanda, hem bağımsız ve hem de tarafsız olmaları gerektiğine göre, bu bapta Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu düzenleme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesine ve Anayasa'nın “âdil yargılanma hakkı”nı güvence altına alan 36. maddesi ile “Kanunî hâkim güvencesi”ni hükme bağlayan 37. maddesi hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, Başkanlık Kurulu'na, dava daireleri arasındaki iş bölümünü belirleme yetkisi verilmesine ilişkin 6572 sayılı Kanunun 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinde öngörülen dava konusu “... dava daireleri arasındaki iş bölümü ...” ve “... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” ibâreleri, Anayasa'nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

(Bu bapta dava konusu yapılan 6572 sayılı Kanunun 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı Danıştay Kanununun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinde yer alan dava konusu “... dava daireleri arasındaki iş bölümü ...” ve “... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” Kural'ı (ibâreleri) hakkında Yüksek Mahkemenizce verilecek olası bir iptal kararı, 6572 sayılı Kanunun 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı Danıştay Kanununun 27. maddesinin ikinci fıkrasının -yine- ikinci tümcesinde yer alan dava-dışı “Özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde ...” sözcük grubu (ibâresi) ile “... aşağıdaki esaslar uyarınca ...” sözcük grubunun (ibâresinin) uygulanamaması sonucunu doğuracaktır. Bu durumda, -şüphesiz, takdir Yüksek Mahkemenize ait olmak üzere- 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince, bu bapta dava konusu yapılan 6572 sayılı Kanunun 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı Danıştay Kanununun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinde yer alan dava konusu “... dava daireleri arasındaki iş bölümü ...” ve Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” Kural'ının (ibârelerinin) Yüksek Mahkemenizce iptal başvurumuz doğrultusunda iptali hâlinde, uygulama kabiliyeti kalmayan 6572 sayılı Kanunun 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı Danıştay Kanununun 27. maddesinin ikinci fıkrasının -yine- ikinci tümcesinde yer alan dava-dışı “Özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde ...” sözcük grubu (ibâresi) ile “... aşağıdaki esaslar uyarınca ...” sözcük grubunun (ibâresinin) de iptaline karar verilmesi ciheti, Yüksek Mahkemenizin takdirindedir).

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Başkanlık Kurulu'na, dava daireleri arasındaki iş bölümünü belirleme yetkisi verilmesine ilişkin getirilen düzenleme ile Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile

karar vereceği vâkıası da dikkate alındığında, bu Kurulda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişinin, bir bütün olarak, Yüksek bir yargı organı olan Danıştay'ı kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilmelerine cevaz verilmekte ve böylece, Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına yol açılmaktadır. Bu itibarla, dava konusu bu düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar uygulanması durumunda, Başkanlık Kuruluna, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına, hukuk devleti ilkesine, âdil yargılanma hakkı ile Kanunî hâkim güvencesine (tabîî hâkim ilkesine) aykırı şekilde verilen yetkiler sonucunda, telâfisi güç veya imkânsız zararların doğması kaçınılmaz olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasa'ya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

6-) 2.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı “HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 52/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan,

“a) Üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belirlemek.

b) Zorunlu hâllerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek.

c) Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekleri işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek.

d) Daireler arasında iş bölümünü belirlemek.”

Bentleri ile,

İkinci fıkrasını oluşturan,

“Başkanlık Kurulunun kararları kesin olup bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.”

Hükmünün Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile, 6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca “Üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belirlemek.”, (b) bendi uyarınca “Zorunlu hâllerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek.”, (c) bendi uyarınca “Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekleri işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek.” ve (d) bendi uyarınca da, “Daireler arasında iş bölümünü belirlemek.” görevi -Başkanlar Kurulundan alınarak- Başkanlık Kuruluna verilmiş, ikinci fıkrası uyarınca da, Başkanlık Kurulunun kararlarının kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamayacağı hükme bağlanmıştır.

Buna göre, 6572 sayılı Kanunun 18.maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun “Başkanlık Kurulunun görevleri” kenar başlıklı 52/A maddesi değişiklikten evvel,

“Madde 52/A– 1. Başkanlık Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Yetkili merciin neresi olduğu belirtilmemiş olan yönetim işlerini belli etmek veya bu işleri yapmak

b) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek”

Şeklinde iken, mezkûr değişiklikten sonra,

“MADDE 52/A- 1. Başkanlık Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belirlemek.

b) Zorunlu hâllerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek.

c) Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekleri işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek.

d) Daireler arasında iş bölümünü belirlemek.

e) Yetkili merciin neresi olduğu belirtilmemiş olan yönetim işlerini belli etmek veya bu işleri yapmak.

f) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

2. Başkanlık Kurulunun kararları kesin olup bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.”

Şekline dönüşmüştür (Bu bapta dava konusu yaptığımız hükümler, 6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentleri hükümleri ile ikinci fıkrasının tamamına münhasır olup, aynı maddenin (e) bendinde geçen “Yetkili merciin neresi olduğu belirtilmemiş olan yönetim işlerini belli etmek veya bu işleri yapmak.” hükmü ile (f) bendinde geçen “Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.” hükümlerine yönelik herhangi bir iptal talebimiz bulunmamaktadır).

Yukarıda, -dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1), (3), (4), (5) ve (6) numaralı başlıkları altında da- değinildiği veçhile, Danıştay'da evvelce olmayan Başkanlık Kurulu, genel yetki yasası çerçevesinde, ilk kez 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ile oluşturulmuştur. O tarihte, tetkik hâkimleriyle üyelerin dairelere dağıtım görevi, Başkanlar Kurulundan alınarak, yeni kurulan Başkanlık Kuruluna verilmiştir. Daha sonra, bunun doğru olmadığı ve sakıncaları anlaşılarak, 6494 sayılı Kanun ile anılan yetkiler, Başkanlık Kurulundan alınarak yeniden Başkanlar Kuruluna verilmiştir. 6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesi ile mezkûr görevler, bir kez daha Başkanlar Kurulundan alınıp, yetkileri daha da genişletilerek ikinci kez Başkanlık Kuruluna verilmektedir.

Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde

geçen ibârenin ve 14. maddesi ile değişik 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinde dava konusu yapılan ibârenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, 2575 sayılı Danıştay Kanununun 19. maddesine göre, Başkanlar Kurulu, Danıştay Başkanının başkanlığında, Başsavcı, başkanvekilleri ve tüm daire başkanlarından oluşur. Bu hâliyle Başkanlar Kurulu, her biri birer yüksek mahkeme olan Danıştay dairelerinin başkanları ve kurulların başkanlarından oluşan geniş katılımlı, çoğulcu, demokratik bir organdır. Başkanlar Kurulu, bu yönüyle, Danıştay bünyesi içerisinde yüksek bir karar mercii konumundadır.

2575 sayılı Kanunun 19/A maddesine göre, Başkanlık Kurulu ise; Danıştay Başkanının başkanlığında, üçü daire başkanı, üçü Danıştay üyesi olmak üzere altı asıl üyeden oluşur. Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı ile kurullara başkanlık eden iki başkanvekili, Başkanlık Kurulunda yer almamaktadır. Bu hâliyle Başkanlık Kurulu, dar katılımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı mâhiyetindedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu; 36. maddesinde, herkesin, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip bulunduğu; 37. maddesinde, hiç kimsenin kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamayacağı; bir kimseyi kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamayacağı; 138. maddesinde, hâkimlerin, görevlerinde bağımsız oldukları ve Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri; 155. maddesinde ise, Danıştay'ın, idarî mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idarî yargı merciiine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merci olduğu, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı ve Danıştay'ın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usûlleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği, hükmü yer almaktadır.

Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen ibârenin ve 14. maddesi ile değişik 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinde dava konusu yapılan ibârenin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız üzere, Hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukukun ve adaletin en somut yansıması olan yargı bağımsızlığı, "hukuk devleti" ilkesinin bir gereği ve doğal bir sonucudur.

"Hâkimlerin bağımsızlığı" kavramı, sadece yasama ve yürütme gibi diğer Devlet erkleri ile, taraflar ve medya gibi baskı gruplarına karşı sağlanacak bir dış bağımsızlık değildir. Hâkimlerin bağımsızlığı, aynı zamanda, yargının kendi içindeki güçlere karşı da korunması gereken bir değerdir. Öğretide, uygulamada ve uluslararası metinlerde de bu husus özellikle vurgulanmıştır (Venedik Komisyonu, CDL-AD[2010]004, CDL-INF[2000]5, CDL[2007]003).

Uluslararası metinlerde yargı içindeki “dâhilî bağımsızlık” meselesi, “hâricî bağımsızlık” meselesine göre çok daha az ele alınmış olmakla birlikte, asla, daha az öneme sahip bir konu değildir. Bazı anayasalarda, “hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu” hükmü yer almaktadır. Bu ilke, hâkimleri, her şeyden önce hâricî etkiye karşı korumaktadır. Ancak, söz konusu ilke, aynı zamanda, yargı içinde de uygulanabilir. Hâkimlerin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından mahkeme başkanlarının veya üst derece mahkemelerinin “ast”ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilat yapısı, söz konusu “hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu” ilkesinin açık bir ihlâlini teşkil eder.

“Yargı bağımsızlığı” ilkesine dayalı bir sistemde, yüksek mahkemeler, münferit davalarda verdikleri kararlar ile bütün ülke sathında içtihat birliğini temin etmektedirler. Common Law hukuk sisteminin aksine, Kara Avrupası Hukukunda, önceki içtihadı uygun karar verme mecbûriyeti bulunmasa da, kararlarının temyiz incelenmesinde bozulmasını önlemek isteyen ilk derece mahkemeleri, yüksek mahkeme kararlarında ortaya konulan ilkelere uyma eğilimi göstereceklerdir. Ayrıca, özel olarak hazırlanacak bazı usûl kuralları, farklı yargı birimleri arasında tutarlılığı sağlayabilir.

Az yukarıda da değinildiği veçhile, “Yargı bağımsızlığı”, yargının, yalnızca diğer Devlet güçlerine karşı bağımsız olması anlamına gelmeyip, konunun bir de “dâhilî” boyutu mevcuttur. Her bir hâkim, yargı teşkilatındaki yeri ne olursa olsun, aynı yargılama yetkisini kullanmaktadır. Bu sebeple, yargılama esnasında kendisi, aynı zamanda, diğer hâkimlere ve mahkeme başkanları ile (temyiz mahkemesi veya diğer yüksek mahkemeler gibi) başka mahkemelere karşı da bağımsız olmalıdır. “Dâhilî bağımsızlık” mefhûmu, yalnızca, alt ve üst derece mahkemeleri hâkimleri arasında değil, aynı zamanda, bir mahkemenin başkanı veya Başkanlık Kurulu ile, orada görev yapan hâkimler arasında veya aynı mahkemede görev yapan hâkimlerin birbirleri ile olan ilişkilerinde de söz konusu olabilmektedir.

Yine, yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen ibârenin ve 14. maddesi ile değişik 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesinde dava konusu yapılan ibârenin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız gibi, Yüksek mahkemelerin dâhilî bağımsızlıkları ile ilgili olabilecek iki temel unsur bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, yargı mensuplarının görev yapacakları dairelerin belirlenmesi, ikincisi ise uyuşmazlıkların çözümleneceği dairelerin belirlenmesidir. Bu iki konu, yüksek yargının ve hâkimlerinin bağımsız bir şekilde karar vermeleri için büyük önemi hâizdir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesinin açık ifadesi doğrultusunda, âdil bir yargılanma için, adalete erişimde aracı olacak mahkeme, yalnızca kanunla kurulmuş olmamalı, aynı zamanda, gerek genel, gerekse özel anlamda hem “bağımsız” hem de “tarafsız” olmalıdır.

Âdil bir yargılanmanın sağlanması için gerekli olan bu unsurların varlığını incelerken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, “adaletin yerine getirilmesi yetmez, yerine geldiğinin görünür olması da gereklidir” ölçütünü kullanmıştır. Bu ölçüt, “görünüşte bağımsızlık” olarak nitelendirilmekte ve AİHM tarafından “âdil yargılanma hakkı”nın bir unsuru olarak kabûl edilmektedir. Tüm bu ifade edilenler ışığında, bir davaya bakacak hâkimler, davanın özelliğine göre ad hoc (duruma mahsus) ve/veya ad personam (kişiye mahsus) olarak seçilmemeli, aksine,

objektif ve şeffaf kıstaslara göre belirlenmelidir. Nitekim, evrensel bir hukukî değer olan “doğal hâkim ilkesi” de bunu gerektirmektedir.

Venedik Komisyonunca hazırlanan görüşlerde, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını güçlendirmek amacı ile, davaların dairelere dağıtılmasının, mümkün olduğu ölçüde, önceden kanunla veya kanuna dayalı olarak çıkarılan düzenlemelerle belirlenmiş olan objektif ve şeffaf kıstaslara dayandırılması gereğini, kuvvetle tavsiye etmektedir. İstisna teşkil eden hâllerde ise, açıklama getirilmesi gerekmektedir.

İş bu dava dilekçemizde dava konusu yaptığımız ve dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1), (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı başlıklarında Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri bahislerinde açıklamaya çalıştığımız veçhile, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesinin tamamını oluşturan “2575 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” hükmü; 10. maddesinde geçen “2575 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan “Başkanlar” ibareleri “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiş, ...” ibâresi; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 17. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerini oluşturan “İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir.” tümceleri ile, beşinci (son) tümcesini oluşturan “Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir.” tümcesi; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 26. maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilir.” tümcesi ile 13. maddenin birinci paragrafında geçen “... üçüncü fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” ibâresi; 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen “... dava daireleri arasındaki iş bölümü ... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” ibâresi; 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 52/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan (a), (b), (c) ve (d) bentleri ile ikinci fıkrası hükmü ve 20. maddesi ile 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”na eklenen “Geçici Madde 26”nin üçüncü fıkrasında geçen “Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, dördüncü fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” tümcesinde öngörülen bütün bu düzenlemeler ile, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan ve Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı, kurullara başkanlık eden iki başkanvekili ile daire başkanlarını bünyesinde bulundurmayan, dar katılımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı olduğuna -az yukarıda müteaddit kez değinilen- Başkanlık Kuruluna, daire başkanlarının, üyelerin ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin belirlenmesi yanında, aynı zamanda, dairelerin bakacakları uyuşmazlıkları dahî münhasıran belirleme yetkisi verilmektedir. Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunun, doğal olarak oy çokluğu ile karar

vereceği vâkıası da dikkate alındığında, Başkanlık Kurulunda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişi, bir bütün olarak anılan Yüksek Mahkeme'yi kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilecek ve bu meyânda, Danıştay daire başkanlarının, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ile tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacakları hususları dahî, Başkanlar Kurulu tarafından belirlenecektir. Bu durum, yüksek bir yargı organı olan Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına sebebiyet vermekte ve dolayısı ile, dava konusu yapılan değişikliklerle, Anayasa'nın 138. maddesi ile 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında, "mahkemelerin bağımsızlığı" ve "hâkimlik teminatı" esasları ihlâl edilmektedir. "Yargı bağımsızlığı"nın bulunmadığı bir ahvâlde ise, kuşkusuz, Anayasa'nın 2. maddesinde sayılan "hukuk devleti"nin varlığından söz edebilmek mümkün değildir.

Başka bir anlatımla, yukarıda da değinildiği gibi, 6572 sayılı Kanunun 8., 10., 12., 13., 14., 18. ve 20. maddelerinin (dava konusu yapılan hükümlerinde) Danıştay bünyesi içerisinde oluşturulan Başkanlık Kurulu'nun görev ve yetkileri ile ilgili düzenlemeler bir bütün (kül) hâlinde değerlendirildiğinde, Danıştay tetkik hâkimleri ile Başkanlık Kurulunda görev almayan Danıştay daire başkanları ve Danıştay üyelerinin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından Başkanlık Kurulunu oluşturan daire (mahkeme) başkanlarının "ast"ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilât yapısı oluşturulmakta ve böylece, Anayasa'nın 138. maddesinde hükme bağlanan ve "Hukuk devleti" ilkesinin olmazsa olmaz koşullarından birini oluşturan "Mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesi zedelenmektedir. Zirâ, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış Başkanlık Kurulu ile Danıştay'da oluşturulan ve bir anlamda, katı bir hiyerarşik yapının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, Yüksek Mahkemenin (Danıştay'ın) bağımsızlığına halel getirdiğinden, kaçınılmaz bir biçimde, Anayasa'nın 2. maddesinde ifadesini bulan "hukuk devleti" ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır.

6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca "Üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belirlemek.", (b) bendi uyarınca "Zorunlu hâllerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek.", (c) bendi uyarınca "Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekleri işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek." ve (d) bendi uyarınca da, "Daireler arasında iş bölümünü belirlemek." görevinin Başkanlık Kuruluna verilmesine, ikinci fıkrası uyarınca da, Başkanlık Kurulunun kararlarının kesin olup, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamayacağına ilişkin düzenleme, yedi üyeden oluşan Başkanlık Kurulunun (doğal olarak oy çokluğu ile karar alacağı ciheti de dikkate alındığında), Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişinin bir bütün olarak -yukarıda belirtilen yetkilere sahip olmak sûretiyle- bir anlamda, yüksek mahkemeyi kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebileceği anlamına gelmektedir. Şüphesiz, bu durum, yüksek yargı organı içinde katı bir hiyerarşik yapı oluşturmakta ve bu itibarla, Anayasa'nın 138. maddesi ile 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükmü anlamında, mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığına ve hâkimlik teminatı esaslarına aykırılık teşkil etmektedir.

Diğer yandan, Anayasa'nın 155. maddesinin dördüncü fıkrasında, "Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri ve daire başkanları, kendi üyeleri arasından Danıştay Genel Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla dört yıl için seçilirler. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler." denilmektedir. Buna göre, boşalan bir daire başkanlığı için gündem dağıtılıp adaylık başvurusu yapıldıktan sonra bu daire başkanlığında dört yıl süre ile görev yapılması gerekmektedir. Zira, Genel Kurul tarafından seçim yapılırken dairenin baktığı

uyuşmazlık türleri ve nitelikleri de dikkate alınmak sûretiyle başkan olunacak dairede görev yapma, bakılacak uyuşmazlıklara vukûfiyet gibi özellikler değerlendirilerek seçim yapılmaktadır. Belli bir süreyle ve seçim yapılmak sûretiyle gelineen daire başkanlığı görevi, görev yapılan daire ile sıkı-sıkıya bağlı olması nedeniyle, Başkanlık Kuruluna daire başkanlarının görev yapacakları daireleri belirleme yetkisi, Anayasa'nın "Danıştay" kenar başlıklı 155. maddesi hükmüne aykırı olacaktır. Daire başkanlarının görev yapacakları dairelerin değiştirilmesi yetkisi, -sözgelimi- "büyükşehir belediye başkanlarının görev yapacakları illerin değiştirilmesi konusunda İçişleri Bakanlığına yetki verilmesi" kadar hukuka ve işin gereklerine aykırıdır.

Ayrıca, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci fıkrasında, "Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir." denilmektedir. İptalini talep ettiğimiz dava konusu düzenlemenin (a) bendinde zikredilen "Danıştay üyeleri"nin, (b) bendinde sayılan "Danıştay daire başkanları ile üyeleri"nin, (c) bendinde belirtilen "Danıştay tetkik hâkimleri"nin ve (d) bendinde zikredilen "Danıştay Daireleri"nin, Danıştay'ın kuruluşu ve işleyişinde aslî unsurlar olduklarına göre, söz konusu unsurların çalışma ilkelerini, kuruluş ve işleyişini belirleyen yasal düzenlemelerde "mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esasları"nın gözetilmesi gerekir. Oysa, 6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca "Üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belirlemek.", (b) bendi uyarınca "Zorunlu hâllerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek.", (c) bendi uyarınca "Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekları işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek." ve (d) bendi uyarınca da, "Daireler arasında iş bölümünü belirlemek." görevinin, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına aykırı olarak Danıştay'da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına yol açacak şekilde Başkanlık Kuruluna verilmesi, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükmü ile bağdaşmamaktadır.

Bu kadar yetki ile donatılmış Başkanlar Kurulunun, daire başkan ve üyeleri üzerinde kullanabileceği başka bir yetkisi daha bulunmaktadır. 2575 sayılı Kanunun "Konunun yüksek disiplin kuruluna intikal ettirilmesi" kenar başlıklı 68. maddesine göre, "Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyelerin yukarıdaki maddede yazılı hal ve hareketlerinin görülmesi veya öğrenilmesi halinde konunun Yüksek Disiplin Kuruluna intikal ettirilmesi Başkanlık Kurulu tarafından duruma göre takdir edilir ve karara bağlanır." Dolayısı ile, Danıştay meslek mensupları hakkında, bir konunun disiplin kovuşturması yapılmasını gerektirecek nitelikte olup olmadığına Başkanlık Kurulu karar vermekle, disiplin sürecinin başlatılması konusunda da yetkili organ, Başkanlık Kurulu olmaktadır.

Diğer taraftan, yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1), (2), (3), (4) ve (5) numaralı başlıkları altındaki bölümlerde de açıklandığı üzere, dava konusu düzenleme ile, AİHM tarafından karara bağlanan Coeme ve diğerleri/Belçika kararında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin ihlâli oluşturan karardaki olaya benzeyen bir yapı öngörülmektedir. Bu kararda AİHM, bakanların, ceza yargılamalarına ilişkin ceza muhâkemesi yasaları olmamasına rağmen, Belçika Yüksek Mahkemesi, genel ceza usûl yasasını olaya uygulamış ve bakanı ve suç ortaklarını mahkûm etmiştir. AİHM, bu davada, "kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi"nin (doğal hâkim ilkesinin), aynı zamanda, usûl yasalarına ilişkin düzenlemeleri de kapsadığını belirtmiş ve "bu ilke gereği, usûl hukuku hükümleri de önceden yasa ile öngörülmeli ve mahkemelerin görev alanları ile yetkilerine ilişkin konularda yargı organlarına takdir yetkisi tanınmamalı" şeklinde bir içtihadı varmıştır.

Oysa, 6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca “Üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belirlemek.”, (b) bendi uyarınca “Zorunlu hâllerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek.”, (c) bendi uyarınca “Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekları işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek.” ve (d) bendi uyarınca da, “Daireler arasında iş bölümünü belirlemek.” görevinin Başkanlık Kuruluna verilmesi ile, ekonomik değeri yüksek kimi idarî uyuşmazlık ve davaların, yürütme organının iradesi ve inisiyatifi doğrultusunda sonuçlanmasına cevaz verilmekte ve böylece, açıkça “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” ilkesi ihlâl edilmektedir. Söz konusu düzenleme ile, demokratik meşrûiyet ve katılımcılık esâsından vazgeçilmekte, çoğulculuk ortadan kaldırılmakta ve sonuç olarak, kararların belli bir düşünce doğrultusunda alınmasına zemin hazırlanmakta ve Danıştay Başkanlık Kurulu’na, spesifik bir davanın veya uyuşmazlığın (bir anlamda) istediği idarî veya vergi dava daireleri ile idarî dairelerden herhangi birine inceletmeye imkân sağlayan aşırı yetkiler tanınmaktadır.

Diğer bir ifade ile, hangi dosyaya hangi idarî ve / veya vergi dava dairesinin, başkan ve üyelerinin veya tetkik hâkimlerinin bakacağına önceden bilinmesi gerekirken, yapılan değişiklik ile, Danıştay’a hangi İdari Dava Dairesinin ve Vergi Dava Dairesinin hangi uyuşmazlığa ve davaya bakacağını istediği zaman değiştirmek gibi çok geniş yetkiler verildiği ve böylece, hangi dairenin hangi dosyaya bakacağını önceden bilinebilir olması lâzimesi bertaraf edildiği için, Anayasamızın 36. maddesinde teminat altına alınan “âdil yargılanma hakkı” açıkça çiğnenmekte ve yine Anayasamızın 37. maddesinde hükme bağlanan “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” (tabîi hâkim) ilkesi ihlâl edilmektedir. Başkanlık Kurulunun üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını gözönünde tutarak belirleyeceğini öngören ve Kural’ın (a) bendinde yer alan “... dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak ...” ibâresi, bu bapta açıklanmaya çalışılan ve Anayasa’ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçelerimize konu olan Anayasa ihlallerini telâfi etmemekte ve ortadan kaldırmamaktadır. Diğer bir ifade ile, hangi uyuşmazlığa, davaya ve dosyaya, hangi dairenin ve hâkimin bakacağını önceden bilinmesi gerekirken, yapılan değişiklik ile, Danıştay’a hangi dairenin, hangi uyuşmazlığa, davaya ve dosyaya bakacağını istediği zaman değiştirmek gibi çok geniş yetkiler verildiği için, açıkça, “âdil yargılanma hakkı” ile “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” ilkesi ihlâl edilmektedir. Başka bir ifade ile, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış bulunan Başkanlık Kurulu ile Danıştay’da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, yüksek bir mahkeme olan Danıştay’ın bağımsızlığına ve tarafsızlığına hâlel getirmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesi hükmü de gözönüne alındığında, “âdil bir yargılanma” için adalete erişim aracı olarak mahkemelerin, kanunla kurulmuş olmaları yanında, aynı zamanda, hem bağımsız ve hem de tarafsız olmaları gerektiğine göre, bu bapta Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu düzenleme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesine ve Anayasa’nın “âdil yargılanma hakkı”nı güvence altına alan 36. maddesi ile “Kanunî hâkim güvencesi”ni hükme bağlayan 37. maddesi hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, 6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 52/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan,

“a) Üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belirlemek.

b) Zorunlu hâllerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek.

c) Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekları işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek.

d) Daireler arasında iş bölümünü belirlemek.”

Bentleri hükümleri, Anayasa'nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulunun kararları kesin olup bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.” Kural'ının Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesine gelince:

Bu düzenleme ile, “Başkanlık Kurulunun kararları kesin olup bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.” denilmek suretiyle Başkanlık Kurulu kararlarına karşı “yargı yolu” kapatılmakta ve dolayısı ile, Anayasa'nın “Hak arama hürriyeti” kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.” hükmüne açıkça muhâlefet edilmektedir. Zirâ, -az aşağıda açıklanacağı üzere- Danıştay bünyesinde tamamen idarî konularda kararlar veren ve bu itibarla, idarî nitelikte bir Kurul olarak telâkkî edilmesi gereken Başkanlık Kurulunun kararlarını kesin addedip, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvuru hakkının ortadan kaldırılması, “Hak arama hürriyeti”ni teminat altına alan Anayasa'nın 36. maddesine aykırıdır.

Diğer yandan, Anayasa'nın “Yargı yolu” kenar başlıklı 125. maddesinin birinci fıkrasının birinci tümcesinde “İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.” denilmiş, ikinci fıkrasının birinci tümcesinde de, Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler ile Yüksek Askeri Şuranın kararlarının yargı denetimi dışında olduğu hükme bağlanmıştır.

Yargı mensuplarından oluştuğu ve yargı organı içinden teşekkül ettiği konusunda tereddüt bulunmamakla birlikte, Başkanlık Kurulunun bir yargı organı olarak kabûl edilmesine olanak bulunmamaktadır. İşlevsel ayırım dikkate alındığında bir idarî organ, yâni, bir “idare” niteliğini hâiz olan Başkanlık Kurulu, idarî para cezası verme, disiplin sürecini başlatma, Danıştay meslek mensuplarının uzun süreli görevlendirmeleri hakkında karar verme, ders verme konusunu karara bağlama, dernek üyeliklerine izin verme gibi, bütünüyle idarî olan konularda karar vermektedir. Nitekim, 2575 sayılı Kanunun 6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değişik 52/A maddesinin dava-dışı (e) bendinde yer alan “Yetkili merciin neresi olduğu belirtilmemiş olan yönetim işlerini belli etmek veya bu işleri yapmak.” Kuralı ile, (f) bendinde yer alan “Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.” Kuralından, Başkanlık Kurulunun, esâsen, bir yargı organı olmayıp, Anayasa'nın 125. maddesi hükmü anlamında bir “idare” niteliğini hâiz olduğu sonucuna varılmaktadır (Kaldı ki, 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesinin 6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değiştirilmeden önceki hâlinde, (a) ve (b) bentlerinde aynı hükümlere yer verilmiştir). Hâl böyle olunca, tamamen idarî konularda kararlar veren ve bu itibarla, idarî nitelikte bir Kurul olarak telâkkî edilmesi gereken Başkanlık Kurulunun kararlarını kesin addedip, bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvuru hakkını ortadan kaldırılması, Anayasa'nın 125. maddesi hükmüne aykırılık teşkil etmektedir.

Diğer yandan, Başkanlık Kurulu tarafından verilen kararların idarî bir işlem olarak kabûl edilerek, menfaati ihlâl edilenler tarafından idarî yargıda dava konu edilmesi, “hukuk devleti” ilkesinin bir gereğidir. Dava konusu düzenlemelerde olduğu gibi, Başkanlık Kurulu kararlarına karşı “yargı yolu”nun kapatılması ise, Anayasa'nın 2. maddesinde anlam ve ifadesini bulan “hukuk devleti” ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Bu itibarla, 6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulunun kararları kesin olup bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.” Kural'ı, Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerine açıkça aykırıdır. İptali gerekir.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Danıştay'da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına yol açacak şekilde, Başkanlık Kurulu'na, Üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belirlemek; zorunlu hâllerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek; Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekları işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek ve Daireler arasında iş bölümünü belirlemek görevlerinin verilmesine ilişkin dava konusu düzenlemenin iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar uygulanması durumunda; mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esasları ile hukuk devleti ilkesi, âdil yargılanma hakkı, tabîî hâkim ilkesi ile Başkanlık Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun kapatılması sonucunda hukuk devleti ilkesi, hak arama hürriyeti ve İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu prensibi ihlâl edilerek, telâfisi güç veya imkânsız zararların doğması kaçınılmaz olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasa'ya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

7-) 2.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı “HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 20. maddesi ile 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”na eklenen “Geçici Madde 26”nın,

Üçüncü fıkrasında geçen,

“Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...”

İbâresi ile,

Dördüncü fıkrasını oluşturan,

“Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.”

Tümcesinin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile, Başkanlık Kurulunun, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirleyeceği ve yine Başkanlık Kurulunun, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş

durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirleyeceği hükme bağlanmıştır (Bu bapta dava konusu yaptığımız hükümler, 6572 sayılı Kanunun 20. maddesi ile 2575 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 26'nın üçüncü fıkrasının "Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ..." ibâresi ile dördüncü fıkrasının tamamına münhasır olup, aynı maddenin üçüncü fıkrasında geçen dava-dışı "... ve buna ilişkin karar derhâl Resmî Gazete 'de yayımlanır. Bu karar, yayım tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanır." hükmü ile beşinci ve altıncı fıkraları hükümlerine yönelik herhangi bir iptal talebimiz bulunmamaktadır; ancak, dava-dışı bu ibâre ve hükümlerin 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun "Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama" başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince iptaline karar verilip verilmeyeceği cihetine aşağıda değinilecektir).

Yukarıda, -dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1), (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı başlıkları altında da- değinildiği veçhile, Danıştay'da evvelce olmayan Başkanlık Kurulu, genel yetki yasası çerçevesinde, ilk kez 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. maddesi ile oluşturulmuştur. O tarihte, tetkik hâkimleriyle üyelerin dairelere dağıtım görevi, Başkanlar Kurulundan alınarak, yeni kurulan Başkanlık Kuruluna verilmiştir. Daha sonra, bunun doğru olmadığı ve sakıncaları anlaşılarak, 6494 sayılı Kanun ile anılan yetkiler, Başkanlık Kurulundan alınarak yeniden Başkanlar Kuruluna verilmiştir. 6572 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A maddesi ile mezkûr görevler, bir kez daha Başkanlar Kurulundan alınıp, yetkileri daha da genişletilerek ikinci kez Başkanlık Kuruluna verilmektedir.

Yine, yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen ibârenin ve 14. maddesi ile değişik 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesi ve 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A. maddesinin dava konusu yapılan hükümlerinin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, 2575 sayılı Danıştay Kanununun 19. maddesine göre, Başkanlar Kurulu, Danıştay Başkanının başkanlığında, Başsavcı, başkanvekilleri ve tüm daire başkanlarından oluşur. Bu hâliyle Başkanlar Kurulu, her biri birer yüksek mahkeme olan Danıştay dairelerinin başkanları ve kurulların başkanlarından oluşan geniş katılımlı, çoğulcu, demokratik bir organdır. Başkanlar Kurulu, bu yönüyle, Danıştay bünyesi içerisinde yüksek bir karar mercii konumundadır.

2575 sayılı Kanunun 19/A maddesine göre, Başkanlık Kurulu ise; Danıştay Başkanının başkanlığında, üçü daire başkanı, üçü Danıştay üyesi olmak üzere altı asıl üyeden oluşur. Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı ile kurullara başkanlık eden iki başkanvekili, Başkanlık Kurulunda yer almamaktadır. Bu hâliyle Başkanlık Kurulu, dar katılımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı mâhiyetindedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu; 36. maddesinde, herkesin, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip bulunduğu; 37. maddesinde, hiç kimsenin kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne

çıkartılamayacağı; bir kimseyi kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamayacağı; 138. maddesinde, hâkimlerin, görevlerinde bağımsız oldukları ve Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri; 155. maddesinde ise, Danıştay'ın, idarî mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idarî yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merci olduğu, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı ve Danıştay'ın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usûlleri, idarî yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği, hükmü yer almaktadır.

Yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen ibârenin ve 14. maddesi ile değişik 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesi ve 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A. maddesinin dava konusu yapılan hükümlerinin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de belirttiğimiz gibi, Hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukukun ve adaletin en somut yansıması olan yargı bağımsızlığı, “hukuk devleti” ilkesinin bir gereği ve doğal bir sonucudur.

“Hâkimlerin bağımsızlığı” kavramı, sadece yasama ve yürütme gibi diğer Devlet erkleri ile, taraflar ve medya gibi baskı gruplarına karşı sağlanacak bir dış bağımsızlık değildir. Hâkimlerin bağımsızlığı, aynı zamanda, yargının kendi içindeki güçlere karşı da korunması gereken bir değerdir. Öğretide, uygulamada ve uluslararası metinlerde de bu husus özellikle vurgulanmıştır (Venedik Komisyonu, CDL-AD[2010]004, CDL-INF[2000]5, CDL[2007]003).

Uluslararası metinlerde yargı içindeki “dâhilî bağımsızlık” meselesi, “hâricî bağımsızlık” meselesine göre çok daha az ele alınmış olmakla birlikte, asla, daha az öneme sahip bir konu değildir. Bazı anayasalarda, “hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu” hükmü yer almaktadır. Bu ilke, hâkimleri, her şeyden önce hâricî etkiye karşı korumaktadır. Ancak, söz konusu ilke, aynı zamanda, yargı içinde de uygulanabilir. Hâkimlerin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından mahkeme başkanlarının veya üst derece mahkemelerinin “ast”ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilat yapısı, söz konusu “hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu” ilkesinin açık bir ihlâlini teşkil eder.

“Yargı bağımsızlığı” ilkesine dayalı bir sistemde, yüksek mahkemeler, münferit davalarda verdikleri kararlar ile bütün ülke sathında içtihat birliğini temin etmektedirler. Common Law hukuk sisteminin aksine, Kara Avrupası Hukukunda, önceki içtihadı uygun karar verme mecbûriyeti bulunmasa da, kararlarının temyiz incelenmesinde bozulmasını önlemek isteyen ilk derece mahkemeleri, yüksek mahkeme kararlarında ortaya konulan ilkelere uyma eğilimi göstereceklerdir. Ayrıca, özel olarak hazırlanacak bazı usûl kuralları, farklı yargı birimleri arasında tutarlılığı sağlayabilir.

Az yukarıda da değinildiği veçhile, “Yargı bağımsızlığı”, yargının, yalnızca diğer Devlet güçlerine karşı bağımsız olması anlamına gelmeyip, konunun bir de “dâhilî” boyutu

mevcuttur. Her bir hâkim, yargı teşkilatındaki yeri ne olursa olsun, aynı yargılama yetkisini kullanmaktadır. Bu sebeple, yargılama esnasında kendisi, aynı zamanda, diğer hâkimlere ve mahkeme başkanları ile (temyiz mahkemesi veya diğer yüksek mahkemeler gibi) başka mahkemelere karşı da bağımsız olmalıdır. “Dâhilî bağımsızlık” mefhumu, yalnızca, alt ve üst derece mahkemeleri hâkimleri arasında değil, aynı zamanda, bir mahkemenin başkanı veya Başkanlık Kurulu ile, orada görev yapan hâkimler arasında veya aynı mahkemede görev yapan hâkimlerin birbirleri ile olan ilişkilerinde de söz konusu olabilmektedir.

Yine, yukarıda, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 11. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 10. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 14. maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında öngörülen düzenlemenin; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen düzenlemenin; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 26. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen ibârenin ve 14. maddesi ile değişik 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci tümcesi ve 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı Kanunun 52/A. maddesinin dava konusu yapılan hükümlerinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi bölümlerinde de değinildiği üzere, Yüksek mahkemelerin dâhilî bağımsızlıklarıyla ilgili olabilecek iki temel unsur bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, yargı mensuplarının görev yapacakları dairelerin belirlenmesi, ikincisi ise uyuşmazlıkların çözümleneceği dairelerin belirlenmesidir. Bu iki konu, yüksek yargının ve hâkimlerinin bağımsız bir şekilde karar vermeleri için büyük önemi hâizdir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin açık ifadesi doğrultusunda, âdil bir yargılanma için adalete erişimde aracı olacak mahkeme, yalnızca kanunla kurulmuş olmamalı, aynı zamanda, gerek genel, gerekse özel anlamda hem “bağımsız” hem de “tarafsız” olmalıdır.

Âdil bir yargılanmanın sağlanması için gerekli olan bu unsurların varlığını incelerken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, “adaletin yerine getirilmesi yetmez, yerine geldiğinin görünür olması da gereklidir” ölçütünü kullanmıştır. Bu ölçüt, “görünüşte bağımsızlık” olarak nitelendirilmekte ve AİHM tarafından “âdil yargılanma hakkı”nın bir unsuru olarak kabûl edilmektedir. Tüm bu ifade edilenler ışığında, bir davaya bakacak hâkimler, davanın özelliğine göre ad hoc (duruma mahsus) ve/veya ad personam (kişiyeye mahsus) olarak seçilmemeli, aksine, objektif ve şeffaf kıstaslara göre belirlenmelidir. Nitekim, evrensel bir hukukî değer olan “doğal hâkim ilkesi” de bunu gerektirmektedir.

Venedik Komisyonunca hazırlanan görüşlerde, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını güçlendirmek amacı ile, davaların dairelere dağıtılmasının, mümkün olduğu ölçüde, önceden kanunla veya kanuna dayalı olarak çıkarılan düzenlemelerle belirlenmiş olan objektif ve şeffaf kıstaslara dayandırılması gereğini, kuvvetle tavsiye etmektedir. İstisna teşkil eden hâllerde ise, açıklama getirilmesi gerekmektedir.

İş bu dava dilekçemizde dava konusu yaptığımız ve dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1), (2), (3), (4), (5), (6) ve (7) numaralı başlıkları altında Anayasa’ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri bahislerinde açıklamaya çalıştığımız veçhile, 6572 sayılı Kanunun 8. maddesinin tamamını oluşturan “2575 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” hükmü; 10. maddesinde geçen “2575 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan “Başkanlar” ibareleri “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiş, ...” ibâresi; 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 17. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerini oluşturan “İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki

yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir.” tümceleri ile, beşinci (son) tümcesini oluşturan “Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir.” tümcesi; 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 26. maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilir.” tümcesi ile 13. maddenin birinci paragrafında geçen “... üçüncü fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” ibâresi; 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen “... dava daireleri arasındaki iş bölümü ... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” ibâresi; 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 52/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan (a), (b), (c) ve (d) bentleri ile ikinci fıkrası hükmü ve 20. maddesi ile 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”na eklenen “Geçici Madde 26”nin üçüncü fıkrasında geçen “Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, dördüncü fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” tümcesinde öngörülen bütün bu düzenlemeler ile, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan ve Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, Danıştay Başsavcısı, kurullara başkanlık eden iki başkanvekili ile daire başkanlarını bünyesinde bulundurmayan, dar katımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı olduğuna -az yukarıda müteaddit kez değinilen- Başkanlık Kuruluna, daire başkanlarının, üyelerin ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin belirlenmesi yanında, aynı zamanda, dairelerin bakacakları uyuşmazlıkları dahî münhasıran belirleme yetkisi verilmektedir. Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunun, doğal olarak oy çokluğu ile karar vereceği vâkıâsı da dikkate alındığında, Başkanlık Kurulunda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişi, bir bütün olarak anılan Yüksek Mahkeme’yi kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilecek ve bu meyânda, Danıştay daire başkanlarının, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ile tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacakları hususları dahî, Başkanlar Kurulu tarafından belirlenecektir. Bu durum, yüksek bir yargı organı olan Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına sebebiyet vermekte ve dolayısı ile, dava konusu yapılan değişikliklerle, Anayasa’nın 138. maddesi ile 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında, “mahkemelerin bağımsızlığı” ve “hâkimlik teminatı” esasları ihlâl edilmektedir. “Yargı bağımsızlığı”nın bulunmadığı bir ahvâlde ise, kuşkusuz, Anayasa’nın 2. maddesinde sayılan “hukuk devleti”nin varlığından söz edebilmek mümkün değildir.

Başka bir deyişle, yukarıda da değinildiği veçhile, 6572 sayılı Kanunun 8., 10., 12., 13., 14., 18. ve 20. maddelerinin (dava konusu yapılan hükümlerinde) Danıştay bünyesi içerisinde oluşturulan Başkanlık Kurulu’nun görev ve yetkileri ile ilgili düzenlemeler bir bütün (kül) hâlinde değerlendirildiğinde, Danıştay tetkik hâkimleri ile Başkanlık Kurulunda görev almayan Danıştay daire başkanları ve Danıştay üyelerinin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından Başkanlık Kurulunu oluşturan daire (mahkeme) başkanlarının “ast”ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilât yapısı oluşturulmakta ve böylece, Anayasa’nın 138.

maddesinde hükme bağlanan ve “Hukuk devleti” ilkesinin olmazsa olmaz koşullarından birini oluşturan “Mahkemelerin bağımsızlığı” ilkesi zedelenmektedir. Zirâ, Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış Başkanlık Kurulu ile Danıştay’da oluşturulan ve bir anlamda, katı bir hiyerarşik yapının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, Yüksek Mahkemenin bağımsızlığına hâlel getirdiğinden, kaçınılmaz bir biçimde, Anayasa’nın 2. maddesinde ifadesini bulan “hukuk devleti” ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Diger yandan, Anayasa’nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin gereklerinden olan hukuki güvenlik ilkesi, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Danıştay daireleri, kurulduğu tarihten bu yana, genellikle aynı işlere bakmaları nedeniyle, bu konuda uzmanlaşma sağlanmış, bu dairelerde görev yapan meslek mensupları ve tetkik hâkimleri de uzmanlığın gereği olarak görev yapmaktadır. Dolayısı ile, tüm meslek mensupları ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin değiştirilmesi, yüksek yargı organının yeniden kurulması ve yapılandırılması olarak değerlendirilmelidir. Şüphesiz, bu olgu, -deyim yerinde ise- aynı bina içinde kat veya oda değiştirmek gibi telâkkî edilemez.

Kamu görevlilerinin bulundukları görevlerden alınmalarını gerektiren haklı bir neden olmadıkça görevlerine son verilememesi, “hukukî güvenlik” ilkesinin bir gereğidir. Hukukî ve fiilî zorunluluk hâllerinde kamu görevlilerinin bulundukları görevden alınarak başka bir göreve atanmalarının, yasal düzenlemelere konu edilebileceği kabûl edilmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının yeniden yapılandırılmaları kapsamında, teşkilat yapısı değiştirilen kurum ve kuruluşların bazı kadrolarında görev yapan kamu görevlilerinin, görevlerine son verilerek başka kadrolara atanmalarının öngörülmesi, söz konusu hukukî ve fiilî zorunluluklar nedeniyle getirilen yasal düzenlemelerin bir örneğini oluşturmaktadır. Bu durumda, ilgililerin başka kadrolara atanmalarının sebep unsuru, ilgili kurumun ya da kuruluşun yeniden teşkilatlandırılması anlamına gelmekte olup, yürürlükte bulunan kanunlara dayanılarak ve kamu görevlisinin öznel durumu dikkate alınarak, idarece tesis edilen naklen atama işlemlerinden tamamen farklıdır. Söz konusu hukukî ve fiilî zorunluluklar nedeniyle kazanılmış haklar korunarak başka kadrolara atama yapılması, kanun koyucunun takdir yetkisi alanı içindedir.

Bu nedenle, yapısal bir değişikliğin sonucu olarak, Kurulda görev yapan kamu görevlilerinin görevlerine son verilmesini gerektiren hukukî ve fiilî zorunluluklardan söz edilebilmesi de olanaklı olmadığından, bu kişilerin görevlerine kanunî düzenlemelerle son verilmesi, “hukukî güvenlik” ilkesinin ihlâlüne yol açar.

Bu itibarla, 6572 sayılı Kanun’un 20. maddesi ile 2575 sayılı eklenen Geçici 26. maddenin dava konusu yapılan hükümleri, kanaatimizce, bu açıdan da Anayasa’nın 2. maddesine aykırıdır.

6572 sayılı Kanunun 20. maddesi ile 2575 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 26’nın üçüncü fıkrasında yer alan dava konusu ibâre ve dördüncü fıkrası hükmü ile iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirlenmesi ve iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev

yapacağının yeniden belirlenmesi görevinin Başkanlık Kuruluna verilmesine ilişkin düzenleme, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunun (doğal olarak oy çokluğu ile karar alacağı ciheti de dikkate alındığında), Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişinin bir bütün olarak -yukarıda belirtilen yetkilere sahip olmak sûretiyle- bir anlamda, yüksek mahkemeyi kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebileceği anlamına gelmektedir. Şüphesiz, bu durum, yüksek yargı organı içinde katı bir hiyerarşik yapı oluşturmakta ve bu itibarla, Anayasa'nın 138. maddesi ile 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükmü anlamında, mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığına ve hâkimlik teminatı esaslarına aykırılık teşkil etmektedir.

Diğer yandan, Anayasa'nın 155. maddesinin dördüncü fıkrasında, “Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri ve daire başkanları, kendi üyeleri arasından Danıştay Genel Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla dört yıl için seçilirler. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler.” denilmektedir. Buna göre, boşalan bir daire başkanlığı için gündem dağıtılıp adaylık başvurusu yapıldıktan sonra, bu daire başkanlığında dört yıl süre ile görev yapılması gerekmektedir. Zirâ, Genel Kurul tarafından seçim yapılırken, dairenin baktığı uyuşmazlık türleri ve nitelikleri de dikkate alınmak sûretiyle, başkan olunacak dairede görev yapma ve bakılacak uyuşmazlıklara vukûfiyet gibi özellikler değerlendirilerek seçim yapılmaktadır. Belli bir süreyle ve seçim yapılmak sûretiyle geline daire başkanlığı görevi, görev yapılan daire ile sıkı-sıkıya bağlı olması nedeniyle, Başkanlık Kuruluna daire başkanlarının görev yapacakları daireleri belirleme yetkisi verilmesi, Anayasa'nın “Danıştay” kenar başlıklı 155. maddesi hükmüne aykırıdır. Danıştay daire başkanlarının görev yapacakları dairelerin değiştirilmesi yetkisi, az yukarıda da belirtildiği gibi, -sözgelimi- “büyükşehir belediye başkanlarının görev yapacakları illerin değiştirilmesi konusunda İçişleri Bakanlığına yetki verilmesi” kadar, hukuka ve işin gereklerine aykırıdır.

Ayrıca, Anayasa'nın 155. maddesinin beşinci fıkrasında, “Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idari yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.” denilmektedir. İptalini talep ettiğimiz dava konusu düzenlemenin üçüncü fıkrasında yer alan “Danıştay daireleri” ile dördüncü fıkrasında zikredilen “Danıştay daire başkanları”nın, “Danıştay üyeleri”nin ve “Danıştay tetkik hâkimleri”nin, Danıştay'ın kuruluşunda ve işleyişinde aslî unsurlar olduklarına göre, söz konusu unsurların çalışma ilkelerini, kuruluş ve işleyişini belirleyen yasal düzenlemelerde “mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esasları”nın gözetilmesi gerekir. Oysa, 6572 sayılı Kanunun 20. maddesi 2575 sayılı Kanuna eklenen “Geçici Madde 26”nin dava konusu yapılan hükümleri uyarınca iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünün yeniden belirlenmesi ve iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağının yeniden belirlenmesi görevinin, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına aykırı olarak Danıştay’da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına yol açacak şekilde Başkanlık Kuruluna verilmesi, Anayasa’nın 155. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükmü ile bağdaşmamaktadır.

Diğer taraftan, yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (1), (2), (3), (4), (5) ve (6) numaralı başlıkları altındaki bölümlerde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, dava konusu düzenleme ile, AİHM tarafından karara bağlanan Coeme ve diğerleri/Belçika kararında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesinin ihlâli oluşturan karardaki olaya benzeyen

bir yapı öngörülmektedir. Bu kararda AİHM, bakanların, ceza yargılamalarına ilişkin ceza muhâkemesi yasaları olmamasına rağmen, Belçika Yüksek Mahkemesi, genel ceza usûl yasasını olaya uygulamış ve bakanı ve suç ortaklarını mahkûm etmiştir. AİHM, bu davada, “kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi”nin (doğal hâkim ilkesinin), aynı zamanda, usûl yasalarına ilişkin düzenlemeleri de kapsadığını belirtmiş ve “bu ilke gereği, usûl hukuku hükümleri de önceden yasa ile öngörülmeli ve mahkemelerin görev alanları ile yetkilerine ilişkin konularda yargı organlarına takdir yetkisi tanınmamalı” şeklinde bir içtihâda varmıştır.

Oysa, 6572 sayılı Kanunun 20. maddesi 2575 sayılı Kanuna eklenen “Geçici Madde 26”nın dava konusu yapılan hükümleri uyarınca iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirlenmesi ve iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirlenmesi görevinin Başkanlık Kuruluna verilmesine ilişkin düzenleme ile, ekonomik değeri yüksek kimi idarî uyuşmazlık ve davaların, yürütme organının iradesi ve inisiyatifi doğrultusunda sonuçlanmasına cevaz verilmekte ve böylece, açıkça “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” ilkesi ihlâl edilmektedir. Söz konusu düzenleme ile, demokratik meşrûiyet ve katılımcılık esâsından vazgeçilmekte, çoğulculuk ortadan kaldırılmakta ve sonuç olarak, kararların belli bir düşünce doğrultusunda alınmasına zemin hazırlanmakta ve Danıştay Başkanlık Kurulu’na, spesifik bir dava veya uyuşmazlığın (bir anlamda) istediği idarî veya vergi dava daireleri ile idarî dairelerden herhangi birine incelemeye imkân sağlayan aşırı yetkiler tanınmaktadır. Diğer bir ifade ile, hangi dosyaya hangi idarî ve / veya vergi dava dairesinin, daire başkanı ve üyelerinin veya tetkik hâkimlerinin bakacağını önceden bilinmesi gerekirken, yapılan değişiklik ile, Danıştay’a hangi İdari Dava Dairesinin ve Vergi Dava Dairesinin hangi uyuşmazlığa ve davaya bakacağını istediği zaman değiştirme gibi çok geniş yetkiler verildiği ve böylece hangi dairenin (başkan ve üyelerin) hangi dosyaya bakacağını önceden bilinebilir olması lâzimesi bertaraf edildiği için, Anayasamızın 36. maddesinde teminat altına alınan “âdil yargılanma hakkı” açıkça çiğnenmekte ve yine bu hakkın doğal bir uzantısı olan ve Anayasamızın 37. maddesinde hükme bağlanan “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” (tabî hâkim) ilkesi ihlâl edilmektedir. Başkanlık Kurulunun daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirleyeceğini öngören ve Kural’ın üçüncü fıkrasında yer alan “... iş durumunu dikkate alarak ...” ibâresi ile, yine Başkanlık Kurulunun Danıştay daire başkanlarının, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyelerinin ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirleyeceğini öngören ve Kural’ın dördüncü fıkrasında yer alan “... iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak ...” ibâresi, bu bapta açıklanmaya çalışılan ve iptal gerekçelerimize konu olan Anayasa ihlâllerini telâfi etmemekte ve ortadan kaldırmamaktadır. Diğer bir ifade ile, hangi uyuşmazlığa, davaya ve dosyaya, hangi dairenin ve hâkimin bakacağını önceden bilinmesi gerekirken, yapılan değişiklik ile, Başkanlık Kuruluna Danıştay’da hangi dairenin, hangi uyuşmazlığa, davaya ve dosyaya bakacağını istediği zaman değiştirme gibi çok geniş yetkiler verildiği için, açıkça, “âdil yargılanma hakkı” ile “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” ilkesi ihlâl edilmektedir.

Başka bir ifade ile (dava dilekçemizin muhtelif bölümlerinde müteaddit kez açıklanmaya çalışıldığı veçhile), Danıştay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış bulunan Başkanlık Kurulu ile Danıştay’da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, yüksek bir mahkeme olan Danıştay’ın bağımsızlığına ve tarafsızlığına hâlel getirmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesi hükmü de gözönüne

alındığında, “âdil bir yargılanma” için adalete erişim aracı olarak mahkemelerin, kanunla kurulmuş olmaları yanında, aynı zamanda, hem bağımsız ve hem de tarafsız olmaları gerektiğine göre, bu bapta Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu düzenleme, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesine ve Anayasa’nın “âdil yargılanma hakkı”nı güvence altına alan 36. maddesi ile “Kanunî hâkim güvencesi”ni hükme bağlayan 37. maddesi hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, 6572 sayılı Kanunun 20. maddesi ile 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”na eklenen “Geçici Madde 26”nın üçüncü fıkrasında geçen “Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, dördüncü fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” tümcesi Anayasa’nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

(Bu bapta dava konusu yapılan 6572 sayılı Kanunun 20. maddesi ile 2575 sayılı Danıştay Kanununa eklenen Geçici Madde 26’nın üçüncü fıkrasında yer alan dava konusu “Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile dördüncü fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” Kuralı hakkında Yüksek Mahkemenizce verilecek olası bir iptal kararı, 6572 sayılı Kanunun 20. maddesi ile 2575 sayılı Danıştay Kanununa eklenen Geçici Madde 26’nın -yine- üçüncü fıkrasında yer alan dava-dışı “... ve buna ilişkin karar derhâl Resmî Gazete’de yayımlanır. Bu karar, yayım tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanır.” sözcük grubu (ibâresi) ile aynı maddenin beşinci fıkrasında yer alan “Başkanlık Kurulunun iş bölümünün belirlenmesine ilişkin kararı uygulanmaya başlayınca kadar bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki iş bölümüne ilişkin hükümler uygulanmaya devam olunur.” Kuralı ile altıncı fıkrasında yer alan “Yeni iş bölümüyle dairesi değiştirilen dava dosyaları, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde ayrıca bir karar verilmesine yer olmaksızın listeye bağlanmak suretiyle mevcut hâllerleriyle ilgili daireye devredilir. İş bölümü kararı sonrası Danıştaya gelecek olanlar (karar düzeltme ve yargılamanın yenilenmesi dâhil) ile kanun yollarına konu edilerek bozulan dava dosyaları iş bölümü kararıyla görevleri belirlenen dairelerce sonuçlandırılır.” Kuralının uygulanamaması sonucunu doğuracaktır. Bu durumda, -şüphesiz, takdir Yüksek Mahkemenize ait olmak üzere- 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince, bu bapta dava konusu yapılan 6572 sayılı Kanunun 20. maddesi ile 2575 sayılı Danıştay Kanununa eklenen Geçici Madde 26’nın üçüncü fıkrasında yer alan dava konusu “Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile dördüncü fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” Kural’ının Yüksek Mahkemenizce iptal başvurusuz doğrultusunda iptali hâlinde, uygulama kâbiliyeti kalmayan 6572 sayılı Kanunun 20. maddesi ile 2575 sayılı Danıştay Kanununa eklenen Geçici madde 26’nın üçüncü fıkrasında

yer alan dava-dışı "... ve buna ilişkin karar derhâl Resmî Gazete’de yayımlanır. Bu karar, yayım tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanır." sözcük grubu (ibâresi) ile aynı maddenin beşinci fıkrasında yer alan "Başkanlık Kurulunun iş bölümünün belirlenmesine ilişkin kararı uygulanmaya başlayıncaya kadar bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki iş bölümüne ilişkin hükümler uygulanmaya devam olunur." Kuralı ile altıncı fıkrasında yer alan "Yeni iş bölümüyle dairesi değiştirilen dava dosyaları, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde ayrıca bir karar verilmesine yer olmaksızın listeye bağlanmak suretiyle mevcut hâllerleriyle ilgili daireye devredilir. İş bölümü kararı sonrası Danıştaya gelecek olanlar (karar düzeltme ve yargılamanın yenilenmesi dâhil) ile kanun yollarına konu edilerek bozulan dava dosyaları iş bölümü kararıyla görevleri belirlenen dairelerce sonuçlandırılır." Kuralının da iptaline karar verilmesi ciheti, Yüksek Mahkemenizin takdirindedir).

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Başkanlık Kurulu’na, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirlenmesi ve iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirlenmesi görevinin verilmesine ilişkin getirilen düzenleme ile, Danıştay Başkanının başkanlığında, altı üye olmak üzere, toplam, yedi kişiden oluşan Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği vâkıâsı da dikkate alındığında, Başkanlık Kurulunda yer alan Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere dört kişinin, bir bütün olarak, Yüksek bir yargı organı olan Danıştay’ı kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilmelerine cevaz verilmekte ve böylece, Danıştay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına yol açılmaktadır. Bu itibarla, dava konusu bu düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar uygulanması durumunda, Başkanlık Kuruluna, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına, hukuk devleti ilkesine, âdil yargılanma hakkı ile Kanunî hâkim güvencesine (tabî hâkim ilkesine) aykırı şekilde verilen yetkiler sonucunda, telâfisi güç veya imkânsız zararların doğması kaçınılmaz olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasa’ya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

8-) 2.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı "HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN"un 26. maddesinin tamamı olan:

"MADDE 26- 2797 sayılı Kanunun 59 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır."

Hükmünün Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Bu düzenleme ile, 2797 sayılı Yargıtay Kanununun "Adli yılın açılışı:" kenar başlıklı 59. maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır. 2797 sayılı Kanunun 6572 sayılı Kanunun 26. maddesi ile yürürlükten kaldırılan 59. maddesi şu hükmü içermektedir:

"Her adli yıl Ankara’da bir törenle açılır. Yargıtay Birinci Başkanı bir konuşma yapar.

Açılış konuşmasının metni ve tören gündemi üzerinde daha önceden Başkanlar Kurulunun düşüncesi alınır."

Görüldüğü üzere, anılan Kural'ın yürürlükten kaldırılmasıyla birlikte, bundan böyle, adli yıl açılışlarında tören yapılamayacak, bunun doğal bir sonucu ve yansıması olarak Yargıtay Birinci Başkanı adli yıl açılış konuşması yapamayacak ve böylece, açılış konuşmasının metni ve tören gündemi üzerinde daha önceden Başkanlar Kurulunun düşüncesi alınamayacaktır.

Her adli yılın törenle açılmasına, bu törende Yargıtay Birinci Başkanının bir konuşma yapmasına ve açılış konuşmasının metni ve tören gündemi üzerinde daha önceden Başkanlar Kurulunun düşüncesinin alınmasına ilişkin 2797 sayılı Kanunun 59. maddesinde öngörülen düzenlemenin 6569 sayılı Kanunun 26. maddesi ile ilgâsına yönelik olarak, T.C. Yargıtay Basın Bürosunun 24.11.2014 tarihli "Basın Açıklaması"nda, aynen şu görüşlere yer verilmiştir:

"(...)

Türk Yargı Kültüründe önemli bir yer tutan, 1943 yılından beri yasama, yürütme ve yargının üst düzey temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilen ve yargının sorunlarının adli yargı ile savunma makamlarının en üst temsilcileri tarafından dile getirildiği adli yıl açılış töreninin kaldırılmak istenmesi, sadece Yargıtay'ın değil, yargı adına ifade edilen tüm düşüncelerin etki gücünü azaltacaktır.

(...)

Bağımsız bir yüksek mahkeme olan Yargıtay, 146 yıllık bir kurum olarak, kurallarla, kurullarla, müzakere kültürü ile yıllar içinde oluşturduğu güçlü kurumsal yapısı ve iyi yetişmiş insan kaynakları ile yargısal sorunlara çözümler önerebilecek imkân, tecrübe ve kabiliyete sahiptir. Sorunların tespiti ve çözüm ihtiyacı ortaya çıktığında, kurumlar düzeyinde katkı verebileceğimiz her fırsatta dile getirilmiştir.

Yargının bağımsızlığı en başta yargı kurumlarının organizasyonlarında ve işleyişinde kendini gösterir. Yargının teşkilat yapısı ile yargısal alan; beklentilerle, ani gelişen olaylar üzerine, makul, meşrû ve haklı gerekçe içermeyen, tek taraflı olarak düzenlenebilecek bir alan olmamalıdır. Özellikle yargıya tanınan yasal demokratik seçim hakkının kullanılması sonucunda oluşan temsile, yeni bir yasa değişikliği ile tekrarlanan bu tür müdahale düşünceleri kabul edilemez.

Bu kapsamda, yapılacak düzenlemeler, yargıda devamlılık ve tutarlılık esaslarına aykırı, geçmişe ve geleceğe sâri bir dizi yanlışın önünü açabilecek niteliktedir." (T.C. Yargıtay Basın Bürosu'nun 24.11.2014 tarihli "Basın Açıklaması", <http://www.yargitay.gov.tr/belgeler/site/documents/basinaciklamasi24112014.pdf> [Çevrimiçi Kaynak], Erişim Tarihi:9.1.2015).

Anayasa'nın "Cumhuriyetin nitelikleri" kenar başlıklı 2. maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir." denilmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerinden olan "Hukuk Devleti" ilkesi, vatandaşlarına hukuk güvenliğini sağlayan, idarenin hukuka bağlılığını amaç edinen, buna karşılık kamu gücünün sınırsız, ölçüsüz ve keyfi kullanılmasını önleyen en önemli unsurlardan biridir.

Anayasa Mahkemesi, “hukuk devleti” ilkesini; hukuk güvenliği, kamu yararı, nesnellik kriteri, adalet ve hakkaniyet ölçütleriyle birlikte açıkladığı bir Kararında şu tesbitlerde bulunmuştur: “Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, varlık nedenini bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendirmekte gören, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu güçlendirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunduğu bilincinde olan devlettir (...) Yasaların kamu düzeninin kurulması ve korunması, kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir.” (Anayasa Mahkemesi’nin 27.9.2006 Tarihli ve 2004/63 Esas, 2006/94 Karar sayılı Kararı).

Yüksek Mahkeme, “hukuk devleti” ilkesi ile ilgili olarak başka bir Kararında yine şu tesbitlerde bulunmuştur: “(...) Hukuk devletinin temel ilkelerinden olan hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. (...) Kanunların, kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, âdil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle yasa koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.” (Anayasa Mahkemesi’nin 17.6.2010 Tarihli ve 2008/22 Esas, 2010/82 Karar sayılı Kararı).

Kanunların, kamu yararı amacına yönelik olması, genel, objektif, âdil kurallar içermesi ve hakkaniyeti gözetmesi, hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle, yasakoyucunun, hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini, anayasal sınırlar içinde, adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

“Hukuk devleti” ilkesi, hukuk güvenliğinin ve adaletin sağlanmasına yönelik hukuk anlayışını temsil etmekte ve yasaların, yasakoyucunun keyfine göre değil, kamu yararı amacıyla çıkarılmasını zorunlu kılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi’nin pek çok Kararında isâbetle vurgulandığı üzere, hukuk devletinin vazgeçilmez öğeleri arasında yer alan yasaların kamu yararına dayanması ilkesi ile, bütün kamusal girişimlerin temelinde bulunması doğal olan kamu yararı düşüncesinin yasalara egemen olması ve özellikle, “hukuk devleti” ilkesinin hayata geçirilmesinde ve yaşatılmasında çok önemli yeri ve işlevi olan yargı erki ile yargı kurumlarının organizasyonlarının ve işleyişinin düzenlenmesinde, yasakoyucunun, bu esâsı gözardı etmemesi ve yasama normlarına, bu olguyu en iyi şekilde yansıtmaya zorunludur.

Yüksek malûmları olduğu veçhile, “evrensel hukuk ilkeleri” ya da “hukukun genel ilkeleri” denildiğinde, hakkın kötüye kullanılmaması, iyi niyet, sözleşmeye bağlılık, ayrımcılık yapılmaması, ölçülülük, kazanılmış hakları saygı, haklı beklentilerin korunması, yasaların geriye yürümezliği, hukuk güvenliği, adalet, eşitlik, yasallık, belirlilik ve öngörülebilirlik gibi, evrensel düzeyde kabûl gören “hukukun üstün kuralları” anlaşılmaktadır.

Bu bilgiler ışığında somut olaya bakıldığında, adli yıl açılış töreninin kaldırılmasını öngören dava konusu düzenleme, “evrensel hukuk ilkeleri” ya da “hukukun genel ilkeleri” bağlamında iyi niyet, adalet ve hakkaniyet gibi “hukukun üstün kuralları” ile bağdaşmayan,

hukukî dayanağı olmayan, mâkûl, meşrû ve haklı gerekçeler içermeyen, Devlet geleneği kapsamında hukukî bir açıklaması bulunmayan, tek tarafî ve keyfî bir uygulamadır.

Bu itibarla, adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu sürdürmekle yükümlü olan hukuk devletinde, dava konusu düzenlemeye olduğu gibi, yargı erkinin aleyhine sonuç doğmasına cevaz veren böylesi bir düzenlemenin âdil olduğundan ve kamu yararı amacına dayandığından söz edilemez. Adlî yıl açılış töreninin kaldırılmasını öngören ve kanaatimizce, tamamen kişisel ve siyasî sâiklerle yapılan dava konusu düzenleme, kanunların kamu yararına dayanmasını ve adaletin sağlanmasını amaçlayan “hukuk devleti ilkesi” ve “hukukun genel ilkeleri” ile çatışma hâlinindedir ve bu itibarla, Anayasa’nın “hukuk devleti” ilkesini benimseyen 2. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, Türk Yargı Kültüründe önemli bir yer tutan, Devlet geleneğine dönüşen, 1943 yılından beri yasama, yürütme ve yargının üst düzey temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilen ve yargının sorunlarının adlî yargı ile savunma makamlarının en üst temsilcileri tarafından dile getirildiği adlî yıl açılış töreninin kaldırılmasını öngören ve (T.C. Yargıtay Basın Bürosu’nun 24.11.2014 tarihli “Basın Açıklaması”nda da vurgulandığı veçhile) yargıda devamlılık ve tutarlılık esaslarına aykırı, geleceğe sâri bir dizi yanlışın önünü açabilecek nitelikte olan 6572 sayılı Kanunun 26. maddesi, Anayasa’nın “hukuk devleti” ilkesini benimseyen 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Türk Yargı Kültüründe önemli bir yer tutan, Devlet geleneğine dönüşen, 1943 yılından beri yasama, yürütme ve yargının üst düzey temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilen ve yargının sorunlarının adlî yargı ile savunma makamlarının en üst temsilcileri tarafından dile getirildiği adlî yıl açılış töreninin kaldırılmasını öngören, “evrensel hukuk ilkeleri” ya da “hukukun genel ilkeleri” bağlamında iyi niyet, adalet ve hakkaniyet gibi “hukukun üstün kuralları” ile bağdaşmayan, hukukî dayanağı olmayan, mâkûl, meşrû ve haklı gerekçeler içermeyen, Devlet geleneği kapsamında hukukî bir açıklaması bulunmayan, tek tarafî ve keyfî bir uygulama sonucunda yargı erkinin aleyhine sonuç doğmasına cevaz veren, âdil olmayan ve kamu yararı amacına dayanmayan, tamamen kişisel ve siyasî sâiklerle yapılan, kanunların kamu yararına dayanmasını ve adaletin sağlanmasını amaçlayan “hukuk devleti ilkesi” ve “hukukun genel ilkeleri” ile çatışma hâlinde bulunan ve yargıda devamlılık ve tutarlılık esaslarına aykırı, geleceğe sâri bir dizi yanlışın önünü açabilecek nitelikteki dava konusu düzenleme ile, telâfisi güç veya imkânsız zararların doğması kaçınılmaz olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasa’ya açıkça aykırı olan ve iptali istenen dava konusu düzenlemenin, iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

9-) 2.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı “HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 27. maddesi ile 2797 sayılı “Yargıtay Kanunu”na eklenen “Geçici Madde 14”ün,

Dördüncü fıkrasında geçen,

“Yeni oluşan Birinci Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...”

İbâresi ile,

Beşinci fıkrasını oluşturan,

“Birinci Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Yargıtay daire başkanları, üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.”

Tümcesinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Dava konusu işbu düzenlemeler ile, 6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 14’ün birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları doğrultusunda yapılacak seçimler sonucunda yeni oluşan Birinci Başkanlık Kurulu’nun, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirleyeceği ve Birinci Başkanlık Kurulu’nun da, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Yargıtay daire başkanları, üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirleyeceği hükme bağlanmaktadır (Bu bapta dava konusu yaptığımız hükümler, 6572 sayılı Kanunun 14. maddesi ile 2797 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 14’ün dördüncü fıkrasının “Yeni oluşan Birinci Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile beşinci fıkrasının tamamına münhasır olup, aynı maddenin dördüncü fıkrasında geçen dava-dışı “... ve buna ilişkin karar derhâl Resmî Gazete’de yayımlanır. Bu karar, yayım tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanır.” hükmü ile altıncı ve yedinci fıkraları hükümlerine yönelik herhangi bir iptal talebimiz bulunmamaktadır; ancak, dava-dışı bu ibâre ve hükümlerin 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince iptaline karar verilip verilmeyeceği cihetine aşağıda değinilecektir).

Yargıtay’da 6494 sayılı Kanun ile, anılan yetkiler, Başkanlar Kurulundan alınarak, Birinci Başkanlık Kuruluna yeniden verilmiş olmasına ve bu doğrultuda seçimler yapılmış ve ilgili yetkiler kullanılmış olmasına karşılık, 6572 sayılı Kanunun 14. maddesi ile 2797 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 14’ün dördüncü fıkrasında yer alan dava konusu ibâre ve dördüncü fıkrasında yer alan düzenleme ile, bu görevler, bir kez daha Başkanlar Kurulundan alınıp, ikinci kez Birinci Başkanlık Kuruluna verilmektedir.

2797 sayılı Yargıtay Kanununun 9. maddesine göre, Başkanlar Kurulu, Yargıtay Başkanının başkanlığında, başkanvekilleri ve tüm daire başkanlarından oluşur. Bu hâliyle Başkanlar Kurulu, her biri birer yüksek mahkeme olan Yargıtay dairelerinin başkanları ve kurulların başkanlarından oluşan geniş katımlı, çoğulcu ve demokratik bir organdır. Başkanlar Kurulu, bu yönüyle Yargıtay’ın içerisinde yüksek bir karar merciidir.

2797 sayılı Kanunun 10. maddesine göre Birinci Başkanlık Kurulu ise; Yargıtay Başkanının başkanlığında, altısı daire başkanı, altısı da Yargıtay üyesi olmak üzere on iki asıl ve dördü daire başkanı ve dördü Yargıtay üyesi olmak üzere sekiz yedek üyeden oluşur. Böylece, Birinci Başkanlık Kurulu, Yargıtay Birinci Başkanı ile on iki üye olmak üzere, toplam, on üç kişiden oluşmaktadır. Başkanlar Kurulunda olmasına rağmen, kurullara başkanlık eden iki başkanvekili ile daire başkanları, Birinci Başkanlık Kurulunda yer almamaktadır. Bu hâliyle Birinci Başkanlık Kurulu, dar katımlı ve demokratik yapısı zayıf bir karar organı olarak oluşturulmuştur.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk devleti olduğu; 36. maddesinde, herkesin, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip bulunduğu; 37. maddesinde, hiç kimsenin kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamayacağı; bir kimseyi kanunen tabî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamayacağı; 138. maddesinde, hâkimlerin, görevlerinde bağımsız oldukları ve Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri; 154. maddesinde ise, Yargıtay'ın, adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercii olduğu, kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakacağı ve Yargıtay'ın kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usûllerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği hükmü yer almaktadır.

Yukarıda, dava dilekçemizde, 6572 sayılı Kanunun 8., 10., 12., 13., 14., 18. ve 20. maddelerinin dava konusu yapılan ibâre ve hükümleri hakkında Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçelerimizde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, "Hâkimlerin bağımsızlığı" kavramı, sadece yasama ve yürütme gibi diğer Devlet erkleri ile, taraflar ve medya gibi baskı gruplarına karşı sağlanacak bir dış bağımsızlık değildir. Hâkimlerin bağımsızlığı, aynı zamanda, yargının kendi içindeki güçlere karşı da korunması gereken bir değerdir. Öğretide, uygulamada ve uluslararası metinlerde de bu husus özellikle vurgulanmıştır (Venedik Komisyonu, CDL-AD[2010]004, CDL-INF[2000]5, CDL[2007]003).

Uluslararası metinlerde yargı içindeki "dâhilî bağımsızlık" meselesi, "hâricî bağımsızlık" meselesine göre çok daha az ele alınmış olmakla birlikte, asla, daha az öneme sahip bir konu değildir. Bazı anayasalarda, "hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu" hükmü yer almaktadır. Bu ilke, hâkimleri, her şeyden önce hâricî etkiye karşı korumaktadır. Ancak, söz konusu ilke, aynı zamanda, yargı içinde de uygulanabilir. Hâkimlerin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından mahkeme başkanlarının veya üst derece mahkemelerinin "ast"ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilat yapısı, söz konusu "hâkimlerin yalnızca hukuka tâbî olduğu" ilkesinin açık bir ihlâlini teşkil eder.

Yine, yukarıda, dava dilekçemizde, 6572 sayılı Kanunun 8., 10., 12., 13., 14., 18. ve 20. maddelerinin dava konusu yapılan ibâre ve hükümleri hakkında Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçelerimizde de açıklamaya çalıştığımız gibi, "Yargı bağımsızlığı" ilkesine dayalı bir sistemde, yüksek mahkemeler, münferit davalarda verdikleri kararlar ile bütün ülke sathında içtihat birliğini temin etmektedirler. Common Law hukuk sisteminin aksine, Kara Avrupası Hukukunda, önceki içtihada uygun karar verme mecbûriyeti bulunmasa da, kararlarının temyiz incelenmesinde bozulmasını önlemek isteyen ilk derece mahkemeleri, yüksek mahkeme kararlarında ortaya konulan ilkelere uyma eğilimi göstereceklerdir. Ayrıca, özel olarak hazırlanacak bazı usûl kuralları, farklı yargı birimleri arasında tutarlılığı sağlayabilir.

Yukarıda dava dilekçemizin muhtelif bölümlerinde müteaddit kez ifade etmeye çalıştığımız veçhile, "Yargı bağımsızlığı", yargının, yalnızca diğer Devlet güçlerine karşı bağımsız olması anlamına gelmeyip, konunun bir de "dâhilî" boyutu mevcuttur. Her bir hâkim, yargı teşkilatındaki yeri ne olursa olsun, aynı yargılama yetkisini kullanmaktadır. Bu sebeple, yargılama esnasında kendisi, aynı zamanda, diğer hâkimlere ve mahkeme başkanları ile (temyiz mahkemesi veya diğer yüksek mahkemeler gibi) başka mahkemelere karşı da bağımsız

olmalıdır. “Dâhilî bağımsızlık” mef’hûmu, yalnızca, alt ve üst derece mahkemeleri hâkimleri arasında değil, aynı zamanda, bir mahkemenin başkanı veya Başkanlık Kurulu ile, orada görev yapan hâkimler arasında veya aynı mahkemede görev yapan hâkimlerin birbirleri ile olan ilişkilerinde de söz konusu olabilmektedir.

Yine, yukarıda, dava dilekçemizde, 6572 sayılı Kanunun 8., 10., 12., 13., 14., 18. ve 20. maddelerinin dava konusu yapılan ibâre ve hükümleri hakkında Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçelerimizde de açıklamaya çalıştığımız üzere, Yüksek mahkemelerin dâhilî bağımsızlıkları ile ilgili olabilecek iki temel unsur bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, yargı mensuplarının görev yapacakları dairelerin belirlenmesi, ikincisi ise uyuşmazlıkların çözümleneceği dairelerin belirlenmesidir. Bu iki konu, yüksek yargının ve hâkimlerinin bağımsız bir şekilde karar vermeleri için büyük önemi hâizdir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesinin açık ifadesi doğrultusunda, âdil bir yargılanma için, adalete erişimde aracı olacak mahkeme, yalnızca kanunla kurulmuş olmamalı, aynı zamanda, gerek genel, gerekse özel anlamda hem “bağımsız” hem de “tarafsız” olmalıdır.

Âdil bir yargılanmanın sağlanması için gerekli olan bu unsurların varlığını incelerken, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, “adaletin yerine getirilmesi yetmez, yerine geldiğinin görünür olması da gereklidir” ölçütünü kullanmıştır. Bu ölçüt, “görünüşte bağımsızlık” olarak nitelendirilmekte ve AİHM tarafından “âdil yargılanma hakkı”nın bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Tüm bu ifade edilenler ışığında, bir davaya bakacak hâkimler, davanın özelliğine göre ad hoc (duruma mahsus) ve/veya ad personam (kişiye mahsus) olarak seçilmemeli, aksine, objektif ve şeffaf kıstaslara göre belirlenmelidir. Nitekim, evrensel bir hukukî değer olan “doğal hâkim ilkesi” de bunu gerektirmektedir.

Venedik Komisyonunca hazırlanan görüşlerde, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını güçlendirmek amacı ile, davaların dairelere dağıtılmasının, mümkün olduğu ölçüde, önceden kanunla veya kanuna dayalı olarak çıkarılan düzenlemelerle belirlenmiş olan objektif ve şeffaf kıstaslara dayandırılması gereğini, kuvvetle tavsiye etmektedir. İstisna teşkil eden hâllerde ise, açıklama getirilmesi gerekmektedir.

Düzenleme ile, Yargıtay Birinci Başkanı ile on iki üye olmak üzere, toplam, on üç kişiden oluşan Birinci Başkanlık Kuruluna daire başkanlarının, üyelerin ve tetkik hâkimlerinin görev yerlerinin yeniden belirlenmesi yanında, aynı zamanda dairelerin bakacakları uyuşmazlıkları da yeniden ve münhasıran belirleme yetkisi verilmiştir. Birinci Başkanlık Kurulun, doğal olarak oy çokluğu ile karar alacağı vâkıası da dikkate alındığında, Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere yedi kişi, bir bütün olarak, 516 üyeli olacak yüksek mahkemenin (Yargıtay’ın) her türlü iç-işleyişinin düzenlenmesinde belirleyici olacaktır. Bu durum, Anayasamızın 138. maddesi ile 154. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında “mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı” esaslarına aykırılık teşkil etmekte, Yüksek yargı organı içinde katı bir hiyerarşik yapı oluşmasına ve bu sûretle, Anayasamızın 2. maddesinde ifadesini bulan “hukuk devleti” ilkesinin zarar görmesine neden olmaktadır.

Eş anlatımla, Yargıtay bünyesi içerisinde oluşturulan Birinci Başkanlık Kurulu’nun görev ve yetkileri ile ilgili düzenlemeler bir bütün (kül) hâlinde değerlendirildiğinde, Yargıtay tetkik hâkimleri ile Birinci Başkanlık Kurulunda görev almayan Yargıtay daire başkanları ve Yargıtay üyelerinin yargısal kararlar verme süreçleri bakımından Birinci Başkanlık Kurulunu oluşturan daire (mahkeme) başkanlarının “ast”ı olarak öngörüldüğü hiyerarşik bir teşkilât yapısı oluşturulmakta ve böylece, Anayasa’nın 138. maddesinde hükme bağlanan ve “Hukuk

devleti” ilkesinin olmazsa olmaz koşullarından birini oluşturan “Mahkemelerin bağımsızlığı” ilkesi zedelenmektedir. Zirâ, Yargıtay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış Birinci Başkanlık Kurulu ile Yargıtay’da oluşturulan ve bir anlamda, katı bir hiyerarşik yapının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, Yüksek Mahkemenin bağımsızlığına halel getirdiğinden, kaçınılmaz bir biçimde, Anayasa’nın 2. maddesinde ifadesini bulan “hukuk devleti” ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır.

6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 14’ün dördüncü fıkrasında öngörülen ve Birinci Başkanlık Kuruluna “daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirleme” ve beşinci fıkrasında öngörülen “Yargıtay daire başkanlarını, üyelerini ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını belirleme” yetkisi verilmesine ilişkin düzenleme, Yargıtay Birinci Başkanı ile on iki üye olmak üzere, toplam onüç üyeden oluşan Birinci Başkanlık Kurulunun (doğal olarak oy çokluğu ile karar alacağı ciheti de dikkate alındığında), Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere yedi kişinin bir bütün olarak -yukarıda belirtilen yetkilere sahip olmak sûretiyle- bir anlamda, yüksek mahkemeyi (Yargıtay’ı) kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebileceği anlamına gelmektedir. Şüphesiz, bu durum, az yukarıda da belirtildiği gibi, yüksek yargı organı içinde katı bir hiyerarşik yapı oluşturmakta ve bu itibarla, Anayasa’nın 138. maddesi ile 154. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükümleri anlamında, mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığına ve hâkimlik teminatı esaslarına aykırılık teşkil etmektedir.

Diğer yandan, Anayasa’nın 154. maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yargıtay Birinci Başkanı, birinci başkanvekilleri ve daire başkanları kendi üyeleri arasından Yargıtay Genel Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla dört yıl için seçilirler; süresi bitenler yeniden seçilebilirler.” denilmektedir. Buna göre, boşalan bir daire başkanlığı için gündem dağıtılıp adaylık başvurusu yapıldıktan sonra, bu daire başkanlığında dört yıl süre ile görev yapılması gerekmektedir. Zirâ, Genel Kurul tarafından seçim yapılırken, dairenin baktığı uyuşmazlık türleri ve nitelikleri de dikkate alınmak sûretiyle, başkan olunacak dairede görev yapma, bakılacak uyuşmazlıklara vukûfiyet gibi özellikler değerlendirilerek seçim yapılmaktadır. Belli bir süre ile ve seçim yapılmak sûretiyle gelinek daire başkanlığı görevi, görev yapılan daire ile sıkı sıkıya bağlı olması nedeniyle, bütün daire başkanlarının görev yaptıkları dairelerdeki görevlerinin yeniden değiştirilme yetkisinin getirilmesi, Anayasa’nın “Yargıtay” kenar başlıklı 154. maddesi hükmüne aykırı olacaktır. Yine, yukarıda, dava dilekçemizde, 6572 sayılı Kanunun 18. maddesi hakkında Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçelerimizde de açıklamaya çalıştığımız veçhile, Daire başkanlarının görev yapacakları dairelerin değiştirilmesi yetkisi, -deyim yerinde ise- büyükşehir belediye başkanlarının görev yapacakları illerin değiştirilmesi konusunda İçişleri Bakanlığına yetki verilmesi kadar hukuka ve işin gereklerine aykırıdır.

Ayrıca, Anayasa’nın 154. maddesinin beşinci (son) fıkrası, “Yargıtayın kuruluşu, işleyişi, Başkan, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyeleri ile Cumhuriyet Başsavcısı ve Cumhuriyet Başsavcivekilinin nitelikleri ve seçim usulleri, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.” hükmünü âmiridir.

6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 14’ün dördüncü fıkrasında Birinci Başkanlık Kuruluna “daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirleme” ve beşinci fıkrasında da “Yargıtay daire başkanlarını, üyelerini ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirleme” yetkisi verilmesine ilişkin dava konusu düzenlemede zikredilen “Daireler”in, “Yargıtay daire başkanları”nın, “üyeler”in ve “tetkik hâkimleri”nin Yargıtay’ın kuruluşu ve işleyişinde aslî unsurlar

olduklarına göre, söz konusu unsurların çalışma ilkelerini, kuruluş ve işleyişini belirleyen yasal düzenlemelerde “mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esasları”nın gözetilmesi gerekir. Oysa, Birinci Başkanlık Kuruluna, 6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 14’ün dördüncü fıkrasında öngörülen “daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirleme” ve beşinci fıkrasında öngörülen “Yargıtay daire başkanlarını, üyelerini ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirleme” yetkisi verilmesi, Anayasa’nın 154. maddesinin beşinci (son) fıkrası hükmü ile de bağdaşmamaktadır.

Diğer taraftan, yine, yukarıda, dava dilekçemizde, 6572 sayılı Kanunun 8., 10., 12., 13., 14., 18. ve 20. maddelerinin dava konusu yapılan ibâre ve hükümleri hakkında Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçelerimizde de açıklamaya çalıştığımız gibi, dava konusu düzenleme ile, AİHM tarafından karara bağlanan Coeme ve diğerleri/Belçika kararında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesinin ihlâli oluşturan karardaki olaya benzeyen bir yapı öngörülmektedir. Bu kararda AİHM, bakanların, ceza yargılamalarına ilişkin ceza muhâkemesi yasaları olmamasına rağmen, Belçika Yüksek Mahkemesi, genel ceza usûl yasasını olaya uygulamış ve bakanı ve suç ortaklarını mahkûm etmiştir. AİHM, bu davada, “kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi”nin (doğal hâkim ilkesinin), aynı zamanda, usûl yasalarına ilişkin düzenlemeleri de kapsadığını belirtmiş ve “bu ilke gereği, usûl hukuku hükümleri de önceden yasa ile öngörülmeli ve mahkemelerin görev alanları ile yetkilerine ilişkin konularda yargı organlarına takdir yetkisi tanınmamalı” şeklinde bir içtihadı varmıştır.

Oysa, 6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 14’ün dördüncü fıkrası uyarınca “daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirleme” ve beşinci fıkrası uyarınca da “Yargıtay daire başkanlarını, üyelerini ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirleme” yetkisinin Birinci Başkanlık Kuruluna verilmesine ilişkin dava konusu düzenleme ile, özellik arzeden kimi hukukî ya da cezaî uyuşmazlık ve davaların, yürütme organının iradesi ve inisiyatifi doğrultusunda sonuçlanmasına cevaz verilmekte ve böylece, “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” ilkesi ihlâl edilmektedir. Söz konusu düzenleme ile, demokratik meşrûiyet ve katılımcılık esâsından vazgeçilmekte, çoğulculuk ortadan kaldırılmakta ve sonuç olarak, kararların belli bir düşünce doğrultusunda alınmasına zemin hazırlanmakta ve Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu’na, spesifik bir dava veya uyuşmazlığın (bir anlamda) istediği hukuk veya ceza dairelerinden herhangi birine incelemeye imkân sağlayan aşırı yetkiler tanınmaktadır. Diğer bir ifade ile, hangi dosyaya hangi hukuk ya da ceza dairesinin, başkan ve üyelerinin veya tetkik hâkimlerinin bakacağını önceden bilinmesi gerekirken, yapılan değişiklik ile, Yargıtay’da Birinci Başkanlık Kuruluna hangi Hukuk Dairesinin ve / veya Ceza Dairesinin, hangi uyuşmazlığa ve davaya bakacağını istediği zaman değiştirme gibi, çok geniş yetkiler verildiği ve böylece, hangi dairenin, hangi dosyaya bakacağını önceden bilinebilir olması lâzimesi bertaraf edildiği için, Anayasamızın 36. maddesinde teminat altına alınan “âdil yargılanma hakkı” açıkça çiğnenmekte ve yine Anayasamızın 37. maddesinde hükme bağlanan “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” (tabî hâkim) ilkesi ihlâl edilmektedir.

Bu cümleden olarak, 6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 14’ün dördüncü fıkrasında geçen dava konusu “Yeni oluşan Birinci Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi içerisinde yer alan “... iş durumunu dikkate alarak ...” sözcük grubu ile, 6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 14’ün beşinci fıkrasını oluşturan “Birinci Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Yargıtay daire başkanları, üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev

yapacağını yeniden belirler.” Kural’ı içerisinde yer alan “... iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak ...” sözcük grubu, bu bapta açıklanmaya çalışılan ve Anayasa’ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçelerimize konu olan Anayasa ihlallerini telâfi etmemekte ve ortadan kaldırmamaktadır. Diğer bir ifade ile, hangi uyumsuzlığa, davaya ve dosyaya, hangi dairenin ve hangi hâkimin bakacağını önceden bilinmesi gerekirken, yapılan değişiklik ile, Birinci Başkanlık Kuruluna hangi dairenin, hangi uyumsuzlığa, davaya ve dosyaya bakacağını istediği zaman değiştirme gibi çok geniş yetkiler verildiği için, bu yönü itibariyle de, açıkça, “âdil yargılanma hakkı” ile “kanunla kurulmuş mahkeme / kanunî hâkim güvencesi” ilkesi ihlâl edilmektedir. Dolayısı ile, Yargıtay bünyesinde olağanüstü yetkilerle donatılmış bulunan Birinci Başkanlık Kurulu ile Yargıtay’da hiyerarşik bir teşkilat yapısının doğmasına sebebiyet veren dava konusu düzenleme, yüksek bir mahkeme olan Yargıtay’ın bağımsızlığına ve tarafsızlığına hâlel getirmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesi hükmü de gözönüne alındığında, “âdil bir yargılanma” için adalete erişim aracı olarak mahkemelerin, kanunla kurulmuş olmaları yanında, aynı zamanda, hem bağımsız ve hem de tarafsız olmaları gerektiğine göre, bu bapta Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu düzenleme, bu açıdan da, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6. maddesine ve Anayasa’nın “âdil yargılanma hakkı”nı güvence altına alan 36. maddesi ile “Kanunî hâkim güvencesi”ni hükme bağlayan 37. maddesi hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, Başkanlar Kurulu ve Genel Kurula ait bazı yetkilerin dava konusu düzenleme ile bir kez daha, bir defalık ve kesin olarak Birinci Başkanlık Kuruluna devredilmesini düzenleyen ve yukarıda sayılan tüm bu yetkileri yedi kişinin iradesine bırakan 6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı “Yargıtay Kanunu”na eklenen “Geçici Madde 14”ün dördüncü fıkrasında yer alan “Yeni oluşan Birinci Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, beşinci fıkrasını oluşturan “Birinci Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Yargıtay daire başkanları, üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” tümcesi Anayasa’nın 2., 36., 37., 138. ve 154. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

(Bu bapta dava konusu yapılan 6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı Yargıtay Kanununa eklenen Geçici Madde 14’ün dördüncü fıkrasında yer alan “Yeni oluşan Birinci Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, beşinci fıkrasını oluşturan “Birinci Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Yargıtay daire başkanları, üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” Kuralı hakkında Yüksek Mahkemenizce verilecek olası bir iptal kararı, 6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı Yargıtay Kanununa eklenen Geçici Madde 14’ün -yine- dördüncü fıkrasında yer alan dava-dışı “... ve buna ilişkin karar derhâl Resmî Gazete’de yayımlanır. Bu karar, yayım tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanır.” sözcük grubu (ibâresi) ile aynı maddenin altıncı fıkrasında yer alan “Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun iş bölümü kararı uygulanmaya başlayınca kadar bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki iş bölümüne ilişkin hükümler uygulanmaya devam olunur.” Kuralı ile yedinci fıkrasında yer alan “Yeni iş bölümüyle dairesi değiştirilen dava dosyaları, beşinci fıkra uyarınca görevlendirme yapılmasından itibaren on gün içinde mevcut hâllerleriyle ilgili daireye gönderilir.” Kuralının uygulanamaması sonucunu doğuracaktır. Bu durumda, -şüphesiz, takdir Yüksek Mahkemenize ait olmak üzere- 6216 sayılı

Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince, bu bapta dava konusu yapılan 6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı Yargıtay Kanununa eklenen Geçici Madde 14’ün dördüncü fıkrasında yer alan “Yeni oluşan Birinci Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, beşinci fıkrasını oluşturan “Birinci Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Yargıtay daire başkanları, üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” Kuralının Yüksek Mahkemenizce iptal başvurunuz doğrultusunda iptali hâlinde, uygulama kâbiliyeti kalmayan 6572 sayılı Kanunun 27. maddesi ile 2797 sayılı Yargıtay Kanununa eklenen Geçici Madde 14’ün -yine- dördüncü fıkrasında yer alan dava-dışı “... ve buna ilişkin karar derhâl Resmî Gazete’de yayımlanır. Bu karar, yayım tarihinden itibaren on gün sonra uygulanmaya başlanır.” sözcük grubu (ibâresi) ile aynı maddenin altıncı fıkrasında yer alan “Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun iş bölümü kararı uygulanmaya başlayıncaya kadar bu Kanunla yapılan değişiklikten önceki iş bölümüne ilişkin hükümler uygulanmaya devam olunur.” Kuralı ile yedinci fıkrasında yer alan “Yeni iş bölümüyle dairesi değiştirilen dava dosyaları, beşinci fıkra uyarınca görevlendirme yapılmasından itibaren on gün içinde mevcut hâllerile ilgili daireye gönderilir.” Kuralının da iptaline karar verilmesi ciheti, Yüksek Mahkemenizin takdirindedir).

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Birinci Başkanlık Kurulu’na, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirlenmesi ve iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Yargıtay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Yargıtay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirlenmesi görevinin verilmesini öngören ve böylece, yukarıda sayılan tüm bu yetkileri Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere yedi kişinin iradesine bırakan dava konusu düzenleme ile, Yargıtay Birinci Başkanı ile on iki üye olmak üzere, toplam, onüç kişiden oluşan Birinci Başkanlık Kurulunun, doğal olarak, oy çokluğu ile karar vereceği vâkıâsı da dikkate alındığında, Başkan ve / veya asıl ve / veya yedek üye olmak üzere yedi kişinin, bir bütün olarak, Yüksek bir yargı organı olan Yargıtay’ı kendi iradeleri doğrultusunda yönlendirebilmelerine cevaz verilmekte ve böylece, Yargıtay bünyesinde katı bir hiyerarşik yapının oluşmasına yol açılmaktadır. Bu itibarla, dava konusu düzenlemenin iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar uygulanması durumunda, Birinci Başkanlık Kurulu’na, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına, hukuk devleti ilkesine, âdil yargılanma hakkı ile Kanunî hâkim güvencesine (tabîi hâkim ilkesine) aykırı şekilde verilen yetkiler ile, 6572 sayılı Kanunun 20. maddesi ile 2575 sayılı Kanuna eklenen Geçici 26. maddenin niteliği gereği bir kez uygulanmakla Yargıtay’ın yapısı ve işleyişi tümüyle değişeceğinden telâfisi güç veya imkânsız zararların doğması kaçınılmaz olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasa’ya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

V. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Yüksek mâlûmları olduğu üzere, Kamu Hukukunda yürütmeyi durdurma kararı verilebilmesi için, yasal bir düzenlemenin uygulanması hâlinde telâfisi güç veya imkânsız

zararların doğması ve bu yasal düzenlemenin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Dava konusu olayda, 2.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı Kanun'un iptallerini talep ettiğimiz dava konusu madde, fıkra, bent, tümce, ibâre ve değişiklikleri yönünden, bu iki şart birlikte gerçekleşmiştir.

Dava dilekçemizde de mufassal bir biçimde açıklamaya çalıştığımız veçhile, dava konusu yapılan ve Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptali istenen ve bu bapta da yürürlüklerinin durdurulması talep olunan madde, fıkra, bent, tümce, ibâre ve değişikliklerin öngördüğü düzenlemelerle, Anayasa'da "Temel haklar ve hürriyetler" arasında sayılan "hak arama hürriyeti", âdil yargılanma hakkı", "Kanunî hâkim güvencesi (tabîî hâkim ilkesi)"; ilkesi, "Mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesi ve "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu" prensibi", -söz konusu hakların ve hürriyetlerin özüne dokunurcasına- "Hukuk devleti" ve "Adâlet" ilkeleriyle bağdaşmayacak sûrette sınırlanmakta ve "Hukuk devleti" ilkesi ihlâl edilmektedir.

Bütün bu açıklamaya çalıştığımız sebeplerle, dava konusu yapılan ve iptali istenen madde, fıkra, bent, tümce, ibâre ve değişiklikler, Anayasa'ya açıkça aykırıdır. Dava konusu madde, fıkra, tümce ve ibârelerin uygulanması hâlinde (yukarıda, her bir dava konusu düzenlemenin Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri bahislerinin sonunda "Yürürlüğü Durdurma Gerekçesi" başlıkları altında da ayrı ayrı açıklamaya çalıştığımız veçhile), "Hukuk devleti" ilkesi, "hak arama hürriyeti", "âdil yargılanma hakkı", "kanunî hâkim güvencesi (tabîî hâkim ilkesi)", "Mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesi ve "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu" prensibi konularında Anayasa'nın öngördüğü kuralların ihlâl edilmiş olacağı ve bu Anayasal ilke ve güvenceler yönünden telâfisi imkânsız zararların doğacağı kesindir.

Dava konusu madde, fıkra, bent, tümce, ibâre ve değişiklikler hakkında yürürlüğün durdurulması kararı verildiği takdirde, hukuk sistemimizde herhangi bir boşluk meydana gelmeyecek, sadece, Anayasa'ya aykırı olan uygulama durdurulmuş olacaktır. Ancak, dava konusu yasal düzenlemeler yönünden "Yürürlüğü Durdurma" Kararı verilmeyip, sadece İptal Kararı verilmesi hâlinde, bu İptal Kararı -büyük bir ihtimâlle- etkisiz kalacaktır.

Öte yandan, Anayasal düzenin, hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasa'ya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken "hukukun üstünlüğü" ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende ise, kişinin temel hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi, "hukuk devleti" ilkesi yönünden (yukarıda açıklamaya çalıştığımız veçhile), telâfisi imkânsız durum ve zararlara yol açacaktır.

Böylesi bir ahvâlin husûle gelmesini önlemek amacıyla, Anayasa'ya açıkça aykırı olan ve iptalleri istenen dava konusu madde, fıkra, bent, tümce, ibâre ve değişikliklerin, İptal Kararının Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar yürürlüklerinin de durdurulması talebi ile Yüksek Mahkemenizde iş bu dava açılmıştır.

VI. SONUÇ VE İSTEM

02.12.2014 tarihli ve 6572 sayılı "HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN"un;

1-) 8. maddesinin tamamını oluşturan “2575 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” hükmünün Anayasa’nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine,

2-) 10. maddesinde geçen “2575 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında yer alan “Başkanlar” ibareleri “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiş, ...” ibâresinin Anayasa’nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine,

3-) 12. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 17. maddesinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci tümcelerini oluşturan “İdari Dava Daireleri Kurulu, idari dava dairelerinin başkanları ile her idari dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen iki asıl ve iki yedek üyeden; Vergi Dava Daireleri Kurulu ise vergi dava dairelerinin başkanları ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur. İki yıllık süre sonunda Başkanlık Kurulunca, her iki kuruldaki üyelerin yarısı iki yıl süreyle yeniden görevlendirilirken, diğer yarısı kurullarda daha önce görevlendirilmeyen üyeler arasından yenilenir.” tümceleri ile, beşinci (son) tümcesini oluşturan “Kurulların asıl veya yedek üyeliklerinde boşalma olması hâlinde Başkanlık Kurulu tarafından yedi gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye görevlendirilir.” tümcesinin Anayasa’nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine,

4-) 13. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 26. maddesinin ikinci fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş yükü bakımından zorunluluk doğması hâlinde vergi dava daireleri, idari dava daireleri veya idari dairelerden birinin veya birkaçının görev alanını değiştirerek bu daireleri; vergi dava dairesi, idari dava dairesi veya idari daire olarak görevlendirebilir.” tümcesi ile 13. maddenin birinci paragrafında geçen “... üçüncü fıkrasında yer alan “Başkanlar” ibaresi “Başkanlık” şeklinde değiştirilmiştir.” ibâresinin Anayasa’nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine,

5-) 14. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 27. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen “... dava daireleri arasındaki iş bölümü...” ve “... Başkanlık Kurulu tarafından belirlenir.” ibârelerinin Anayasa’nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine,

6-) 18. maddesi ile değişik 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”nun 52/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan,

“a) Üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belirlemek.

b) Zorunlu hâllerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek.

c) Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görececekleri işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek.

d) Daireler arasında iş bölümünü belirlemek.” bentlerinin Anayasa’nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine; ikinci fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulunun kararları kesin olup bu kararlar aleyhine başka bir yargı merciine başvurulamaz.” hükmünün Anayasa’nın 2., 36. ve 125. maddelerine,

7-) 20. maddesi ile 2575 sayılı “Danıştay Kanunu”na eklenen “Geçici Madde 26”nın üçüncü fıkrasında geçen “Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş

bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, dördüncü fıkrasını oluşturan “Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, kurulların ve dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Danıştay daire başkanları, kurullarda ve dairelerde görev yapan Danıştay üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi kurul ve dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” tümcesinin Anayasa’nın 2., 36., 37., 138. ve 155. maddelerine,

8-) 26. maddesinin tamamını oluşturan “2797 sayılı Kanunun 59 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.” hükmünün Anayasa’nın 2. maddesine,

9-) 27. maddesi ile 2797 sayılı “Yargıtay Kanunu”na eklenen “Geçici Madde 14”ün dördüncü fıkrasında geçen “Yeni oluşan Birinci Başkanlık Kurulu, iş durumunu dikkate alarak daireler arasındaki iş bölümünü yeniden belirler ...” ibâresi ile, beşinci fıkrasını oluşturan “Birinci Başkanlık Kurulu, iş bölümüne ilişkin kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren on gün içinde, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Yargıtay daire başkanları, üyeleri ve tetkik hâkimlerinin hangi dairelerde görev yapacağını yeniden belirler.” tümcesinin Anayasa’nın 2., 36., 37., 138. ve 154. maddelerine,

Aykırı olmaları nedeniyle, gerek lâyihamızda açıkladığımız gerekçelerle ve gerekse Yüksek Mahkeme’niz tarafından re’sen belirlenecek nedenlerle Anayasa’ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Kararın Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASINA,

Karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederiz. “